

Riksdagens protokoll

2007/08:59

Tisdagen den 29 januari

Kl. 13.30 – 15.58

18.00 – 19.56

Protokoll
2007/08:59

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen från den 22 och 23 januari.

2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade

att interpellationssvar *onsdagen den 30 januari kl. 09.00* skulle utgå,

att interpellationssvar *torsdagen den 31 januari kl. 12.00* skulle utgå,

att bordläggningsplenum skulle äga rum *tisdagen den 18 mars kl. 17.00* samt

att bordläggningsplenum skulle äga rum *måndagen den 19 maj kl. 16.00*.

3 § Meddelande om aktuell debatt

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om EU-kommissionens energiförslag anordnas *torsdagen den 31 januari kl. 12.00*.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om EU-kommissionens energiförslag

Den 23 januari presenterade EU-kommissionen ett förslag inom energi- och klimatpolitiken. Förslaget är omfattande och anger riktlinjer och bördefördelning för EU-ländernas åtagande vad det gäller minskning av växthusgasutsläpp samt produktionen av förnybar energi. Förslaget kommer att behandlas av rådet och parlamentet under 2008 med målsättning att enas i slutet av 2008 eller tidigt 2009.

Det finns idag en bred politisk enighet kring att klimatfrågan är en av vår tids största politiska utmaningar, klimatfrågan är en ödesfråga i ordets rätta bemärkelse. Under de kommande decennierna måste utsläppen av växthusgaser till atmosfären minskas kraftigt. Medan forskare anser att utsläppen inom EU bör minska med minst 30 procent till 2020 för att

klara tvågradersmålet, har EU-kommissionen nu endast föreslagit en minskning med 20 procent.

Det är Miljöpartiets uppfattning att vetenskapliga råd obönhörligen måste följas i denna fråga. Följaktligen bör Sverige gentemot EU driva kravet att utsläppen måste minska med minst 30 procent till 2020, oavsett vad andra länder eller regioner förbinder sig att göra. Sverige bör också anta ett eget – högre – mål för utsläppsminskningar.

Kommissionen har även föreslagit att andelen förnybar energi måste öka till 20 procent av energimixen till 2020. För Sveriges del föreslår kommissionen att andelen förnybar energi ska öka till 49 procent. Miljöpartiet anser att detta mål är alltför lågt, potentialen för utbyggnad av förnybar energi i Sverige är betydligt större än vad kommissionen har föreslagit. Sverige bör driva på för ett högre EU-mål för andelen förnybar energi där Sverige också erbjuder sig att ta en del av den bördan.

Det är angeläget att denna fråga öppet diskuteras mellan partierna och med regeringen.

Stockholm den 24 januari 2008

Miljöpartiet de gröna

Peter Eriksson

Riksdagsledamot och språkrör

4 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 31 januari kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (m).

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:310

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:310 Misslyckande för nystartsjobben av Patrik Björck (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 februari 2008.

Skälet till dröjsmålet är att handläggningen dragit ut på tiden.

Stockholm den 28 januari 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:323 Möjlighet för alla att studera på högskola av Magdalena Streijffert (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 21 februari 2008.

Skälet till dröjsmålet är annat åtagande.

Stockholm den 23 januari 2008

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

Interpellation 2007/08:330

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:330 Ansvarsfrågor kring mögelskadade bostäder

av Jan Lindholm (mp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 februari 2008.

Miljöministern har inte möjlighet besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av utrikes resor.

Stockholm den 24 januari 2008

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

6 § Svar på interpellation 2007/08:307 om minskande antal lediga hyresrätter

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Egon Frid har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att antalet lediga hyresrätter ska öka i kommuner där det är brist på bostäder. Egon Frid tar utgångspunkt i den senaste statistiken från SCB om att antalet lägenheter som är lediga för uthyrning har minskat kraftigt men också att större delen av dessa finns i kommuner med färre än 75 000 invånare.

Jag kan dela Egon Frids oro över att bostadsmarknaden inte är i balans. Vad Egon Frid glömmer är att dagens situation är en följd av den politik som bedrivits – eller kanske inte bedrivits – under en lång följd av år, under en tid då hans partikamrater haft stora möjligheter att påverka vilken politik som förts. Det är ett faktum, vilket jag påpekat tidigare, att bostadsbyggandet under lång tid varit lågt, både historiskt och i jämförelse med våra nordiska grannar och andra länder.

Den nuvarande regeringens politik kan knappast ha haft någon större inverkan på vakansläget i september 2007. Detta torde i stället helt och hållet vara ett resultat av de regler som faktiskt gällde för påbörjade bostäder ända fram till den 1 januari 2007.

Tillståndsplikten vid försäljning av bostadsfastigheter ägda av kommunala bostadsföretag, den så kallade stopplagen, upphörde först den 1 juli 2007. Att dessa åtgärder skulle ha hunnit få inverkan på vakansläget två månader senare är inte helt verklighetsförankrat.

SCB:s statistik speglar dock en komplex verklighet. Att antalet lägenheter som är lediga för uthyrning nu är nere på samma nivå som i mars 1992 är inte bara av ondo, för redan då hade antalet tomma lägenheter börjat skjuta i höjden. I mars 1993 var 39 700 lägenheter lediga till uthyrning, det vill säga närmast en fördubbling på ett år. ”Rekordet” – 62 244 lägenheter – uppmättes i mars 1998. Sedan dess har antalet successivt minskat, delvis till följd av rivningar på vissa orter, delvis på grund av en ökad efterfrågan på andra. Jag tror inte att någon vill ha tillbaka denna situation.

Men visst är det så att bostadsmarknaden behöver en viss andel lediga lägenheter för att kunna fungera på ett bra sätt. På en väl fungerande marknad är detta inget stort bekymmer. Det grundläggande problemet är att den bostadsmarknad som den tidigare regeringen lämnat efter sig är långt ifrån väl fungerande, och detta gäller i högsta grad just hyresbostadsmarknaden. Denna kännetecknas enligt många av omfattande svart-handel och, jämfört med de framförhandlade hyrorna, höga hyror på andrahandsmarknaden.

Att tro att man kan lösa dessa problem med mer av den politik som lett fram till denna situation vittnar mer om en låsning till det gamla och invanda än om en verklig insikt om de problem som kännetecknar bostadsmarknaden. Utmaningen är att etablera långsiktigt stabila spelregler för en fungerande marknad och att faktiskt ge bygg- och bostadsföretag tid att anpassa sig till detta. För detta krävs tålamod. Det ständiga knåpandet med nya subventioner eller nya subventionsregler är en del av orsaken till att bostadsmarknaden ser ut som den gör.

Anf. 2 EGON FRID (v):

Fru talman! Tack, Mats Odell, för svaret! Jag vill också tacka ministern för besöket i civilutskottet förra tisdagen. Jag hoppas att ministern kommer tillbaka så att vi kan fortsätta att diskutera bostadspolitik även i utskottet och inte ”bara” här i kammarens interpellationsdebatter.

Det är inte första gången jag och statsrådet debatterar frågan om det minskande antalet hyresrätter och säkert inte heller den sista. Frågan är först och främst: När ska statsrådet erkänna att han inte bara känner oro utan att det också finns verkliga, stora problem med regeringens brist på bostadspolitik? När inte ens statistiken från SCB som tydligt visar att antalet lediga hyresrätter i landet är rekordlåg hjälper – vad ska till då?

Hur förklarar då statsrådet att antalet hyresrätter minskar? Jo, statsrådet skyller i vanlig ordning på den förra regeringen och menar att de statliga subventionerna till bostadsbyggande som högerregeringen drog in har stört marknaden. Men när ska ministern förstå att det är regeringen som ska leverera? Det handlar om att regeringen ska leverera – det läste jag om kring era kommundagar i Uppsala. Det är dags att leverera bostadspolitik, och det är dags att leverera så att det byggs fler hyresrätter i Sverige.

Under alla de debatter som vi har haft med statsrådet Mats Odell har han sagt att byggbranschen behöver långsiktiga villkor och förutsägbarhet för att nybyggandet ska öka. Men hittills har inte statsrådet visat ett enda exempel på vad regeringen avser med långsiktig bostadspolitik. Här finns goda grunder att misstänka att de enda planer regeringen har är att överlåta hela ansvaret till marknaden. Då vet vi vad som kommer att hända, tyvärr.

Samtidigt säljs allmännyttans lägenheter ut i en rasande takt. Det senaste exemplet på detta är utförsäljningen av över 5 000 lägenheter här i Stockholm. Dessa försäljningar drivs igenom trots massiva protester från hyresgästerna.

I mars kommer det som vi är oroliga för: en utredning som visar på ett förslag från regeringen om marknadshyror. De uppgifter vi har fått i samband med detta är att regeringen kallar detta för "efterfrågestyrd hyra". Men i praktiken är det marknadshyror det är fråga om.

För att sammanfatta det bostadspolitiska läget har regeringen på kort tid riktat tre knockoutslag mot landets hyresgäster och bostadslösa. För det första skrotar regeringen alla subventioner till byggandet. För det andra är regeringen på väg att skrota allmännyttan. För det tredje ser vi att marknadshyror kommer att införas inom en snar framtid.

Är det detta, fru talman, som statsrådet kallar långsiktiga villkor för bostadspolitiken? I så fall är det ingen överdrift att påstå att antalet hemlösa och trångbodda barnfamiljer kommer att öka under de kommande åren.

Jag skulle av ministern vilja få information och konkreta besked om hur regeringens politik ska underlätta för människor som redan i dag har svårt att skaffa ett förstahandskontrakt. Var ska alla ungdomar, nyanlända invandrare och hemlösa bo när allmännyttans lägenheter är sålda och de få hyresrätter som byggs har marknadshyror?

Anf. 3 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! I interpellationen uttrycker Egon Frid: "Det är därför hög tid för regeringen att fråga sig om det minskade antalet lediga hyreslägenheter har något med regeringens politik ... att göra." Jag är övertygad om att regeringen har ställt sig den frågan, precis som vi riksdagsledamöter har gjort. Jag är lika övertygad om att det i huvudsak är andra faktorer som spelar in som regeringen inte kan eller ska lägga sig i.

Jag grundar detta bland annat på en artikel i Helsingborgs Dagblad nyligen, där det står att det kommunala bostadsbolaget Helsingborgshem har tvingats att flytta fram planerade renoveringar på grund av att de blir för dyra. Det är tre objekt som är berörda. Orsaken till stoppet är den överhettade byggmarknaden. Det framgår att anbuden för ett av objekten ligger 100 procent över ett motsvarande arbete på ett annat område för ett par år sedan. Konkurrensen på byggmarknaden har nästan upphört.

Vad menar Egon Frid att regeringen ska göra åt detta? En annan fråga är om Egon Frid vet vad kostnadsökningen beror på. Om han inte vet det kan det vara en idé att ta reda på det eftersom kostnadsökningen och därmed påverkan på hyran vida överstiger effekterna av de borttagna räntebidragen.

Egon Frid är också oroad över att huvuddelen av de lägenheter som är lediga finns i kommuner med färre än 75 000 invånare – och med minskande befolkning. Ett av problemen är att den tidigare regeringen, med benäget bistånd av Vänsterpartiet, inte har haft förmågan att förbättra kommunikationerna. Ni har missat att det saknas ca 63 miljarder för underhåll av och investeringar i vägar samt 50–60 miljarder för järnvägar enligt Näringsdepartementet. Då gäller det bara nuvarande planer. Nya viktiga projekt kommer därutöver.

Det är självklart för mig som centerpartist att dåliga kommunikationer försvårar för folk att bo utanför de större städerna. Dessa hinder behöver undanröjas. Vänsterpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet en stor skuld i de uppenbara brister som har funnits i såväl behovsbedömning som medelstillelning. Ni hade över huvud taget ingen kontroll över situationen, och det har medfört att det är lägenhetsbrist på många håll och överskott på andra. Som alla förstår är det inte ett helt lysande läge som den tidigare regeringen med stödpartier skapade. Varför ser inte Egon Frid och Vänsterpartiet kopplingen mellan bra kommunikationer och bra boende?

Anf. 4 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det man kan konstatera har hänt sedan valet är att situationen knappast har blivit bättre. Den har faktiskt förvärrats rejält, och det blir hela tiden bara värre och värre. De hyresrätter som finns ombildas i många fall, speciellt i attraktiva lägen i städerna där många vill bo. Nybyggnationen av hyresrätter minskar och utförsäljningen av allmännyttan gör att det kan bli hyreshöjningar och ombildningar där också. Det är en allvarlig situation.

Det är självklart många faktorer som påverkar bostadsbyggandet i landet, men regeringen kan inte frånhända sig ansvaret genom att säga att det är något annat som gör att det inte byggs så mycket. Frågan är vad regeringen gör. Det regeringen hittills har gjort är att faktiskt ta bort de tre stimulansåtgärder som fanns tidigare, bland annat investeringsbidragen. De handlade om att ekonomiskt stimulera byggföretagen att bygga hyresrätter, inte minst mindre hyresrätter som folk, studenter, har råd att bo i.

Resultatet har inte låtit vänta på sig. Det byggs färre hyresrätter nu. Kalkylen går helt enkelt inte ihop. Det ska vara någon som betalar denna hyra för de nybyggda hyresrätterna. Blir den hyran för dyr kommer inte studenter och andra med sämre inkomster att kunna betala. De kan betala rätt så mycket – ungdomar är beredda att betala en stor del av sin inkomst i hyra – men det finns en smärtgräns där det inte längre går.

Därför anses det inte längre ekonomiskt lönsamt för byggföretagen att bygga lägenheterna. Och det byggs allt mindre. Det är ett solklart samband.

Räntebidragen är egentligen inte något bidrag, även om det heter så. Det är ett sätt att se till att en hel del bostadsrättsinnehavare men även hyresgäster inte ska bli diskriminerade i förhållande till dem som har villa och har ränteavdrag för villalån. Det är över huvud taget inte något bidrag utan ett sätt att försöka ta bort den stora diskriminering som ändå finns ekonomiskt. Nu försvann det också. Det leder till dyrare hyror för dem som redan har lägenhet – en del kanske till och med tvingas flytta.

Det här gör också kalkylen mindre lönsam att bygga nya hyresrätter. Det ska finnas någon som har råd att betala.

Även stopplagen har tagits bort. Nu kan man sälja ut allmännyttan. Det oroar inte minst många hyresgäster som bor i allmännyttan. Till råga på allt görs det lättare att ombilda till bostadsrätt. Det är något som redan har varit möjligt tidigare, men nu krävs det att en mindre andel av hyresgästerna i en fastighet bestämmer sig för att ombilda.

Det här har redan fått resultat. Det är självklart så att det finns andra faktorer. Självklart måste vi se till att byggandet i sina olika led blir billigare. Det finns en hel del problem med byggfel och så vidare. Den här katastrofala utvecklingen kan inte skyllas enbart på en mängd andra faktorer. Frågan om regeringens ansvar kvarstår. Vad gör regeringen när man ser att det barkar utför? De tidigare stimulansåtgärderna för att värna hyresrätten och hålla rimliga hyresnivåer borde behållas tillsammans med ytterligare åtgärder. I stället tas det som ändå finns bort.

Visst byggdes för få hyresrätter även på vår tid, men det blev faktiskt en hel del när vi lade fram stimulansåtgärder. De behövs.

Anf. 5 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att kommentera lite av det som Hillevi Larsson tog upp och prognoserna om nyproduktion. Visst kan vi se att den har sjunkit under 2007 jämfört med 2006. Samtidigt måste vi ta med oss att nyproduktionen historiskt fortfarande är på en hög nivå. Ytterligare ett par år bakåt kan vi se att den låg väsentligt lägre.

Jag tycker att det har hänt mycket inom bostadspolitiken under det gångna året. En bit är borttagande av subventioner. Det kan man naturligtvis ha olika synpunkter på. Lite krasst kan man konstatera att det har funnits subventioner i bostadssektorn under lång tid, och problemen med för få lägenheter har funnits i framför allt våra storstadsområden. När regeringen övertog regeringsmakten stod nästan 200 000 i bostadskö i Stockholm. A och O är att vi får till långsiktiga och stabila regler.

Jag skulle vilja peka på många av de utredningar och överväganden som faktiskt pågår. Jag tycker att de är oerhört väsentliga. Det är en modernisering av hyreslagen, allmännyttans villkor, översyn av bestämmelser om förvärv och förvaltning av hyresfastigheter, privatpersoners upplåtelse av den egna bostaden, det vill säga andrahandsuthyrning, ägarlägenheter, regelverket för instansordningen för plan- och bygglagen samt samordnat dömande i vissa miljöbalks- och plan- och byggärenden, ytterligare översyn av vissa frågor i plan- och bygglagstiftningen, översyn av strandskyddsbestämmelserna och behovet av en förköpslag.

Mycket av detta kommer att komma på plats under kommande år, vilket jag ser fram emot med spänning. Alliansens mål är att skapa förutsägbara och långsiktiga regelverk. Det är efterfrågade reformer från branschen. Mycket viktigt är också att branschen inser att det är dags att stå på egna ben och bygga och erbjuda det som bostadskonsumenter efterfrågar.

Jag tycker att det vore på sin plats, om jag får uttrycka mig på det sättet, att oppositionen i stället kunde säga att olika produktionsstöd hör till dåtidens politik och att vi nu ska få en bransch att inse att man måste stå på egna ben.

Prot. 2007/08:59
29 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! När vi diskuterar bostadspolitik i Sverige hamnar vi väldigt ofta i en diskussion om siffror, subventioner, hur vi ska reglera mellan olika upplåtelseformer och så vidare. Egon Frid efterlyser här bostadspolitik, nästan i bestämd form – bostadspolitiken.

Vad menar man då med bostadspolitik? Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi i det sammanhanget går tillbaka och ser den förändring som har skett och vilka helt andra utgångspunkter som den nya alliansregeringen har.

Fru talman! Vi har facit på vad den gamla typen av politik gav, med ryckiga subventioner och där man hela tiden försökte reglera det hela. Det ministern här tar upp, om att vi hade överskott och behövde riva lägenheter, är egentligen ett symptom på samma sak.

Den nya politiken handlar om att man utgår från de enskilda individerna och den efterfrågan som de har. Det är en politik som man måste hålla fast vid, för att se att det i grunden bara kan vara de enskilda individerna som bestämmer vilken typ av upplåtelseform de vill bo i. Det blir väldigt kollektivt när man hela tiden diskuterar att man blir bekymrad om den ena eller andra upplåtelseformen går upp och ned. Men det är i grunden inte det som det handlar om.

En annan fråga som tas upp här, av både Hillevi Larsson och Egon Frid, är att allmännyttan säljs ut och att det är regeringens fel. På många orter är det rätt att sälja allmännyttan och strukturera om, och på andra orter kan man ha synpunkter på vad som är rätt.

Det som är viktigt är att den politik som nu förs innebär att vi tydliggör den ansvarsfördelning som trots allt finns inom bostadspolitiken, att kommunen måste ta sitt ansvar och staten ta sitt ansvar. Just när det gäller de kommunala allmännyttiga bostadsbolagen är det väl rimligt att kommunerna får frihet att strukturuomvandla på det sätt som man tycker är bäst för just den orten.

Stockholm tas ofta som exempel, men jag antar att Stockholm har bevekelsegrunder för att sälja delar av sin allmännytta som är bärande i många stycken.

Det som är viktigt och grundläggande, fru talman, är att man utgår från de enskilda individerna och deras val av bostadsform, snarare än att man har kollektiva lösningar för vissa typer av upplåtelseformer.

Man måste verkligen betona att hyresrätten som upplåtelseform naturligtvis är väldigt grundläggande för att vi ska kunna ha en flexibel bostadsmarknad. Det är egentligen väldigt hårt kopplat till arbetsmarknaden. Det får inte vara svårigheten att snabbt få en bostad som gör att man inte kan ta vissa jobb och att vissa orter inte kan utvecklas. Det är naturligtvis väldigt viktigt att vi har alla upplåtelseformer.

Det viktiga i nuläget är att vi har en strikt linje och att den bygger på långsiktiga spelregler som är hållbara över tid, och att det är detta som får styra. Jag är helt övertygad om att när en sådan politik får verka under en period kommer vi att få den balans som vi eftersträvar. Om vi sedan upptäcker att det finns obalanser här och var får vi naturligtvis rätta till det, men det får vi i så fall göra under resans gång.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag uppskattar Egon Frids engagemang i bostadsfrågor, och jag uppfattar honom som en ärlig och påläst politiker som är bekymrad över att det finns för få lediga lägenheter i Sverige. Jag vill gärna diskutera det med honom. Men jag tror att utgångspunkten måste vara att analysera: Har det varit en bra politik som har förts så här långt? Är det den vi ska fortsätta med?

Jag tror att de flesta bedömare är ense om att subventionspolitiken har kommit till vägs ände. Är det rimligt att skattebetalarna ska ge 3 miljarder, som det var tidigare, till byggföretag som går med miljardvinster? Är det Vänsterns politik? Jag är väldigt förvånad över att Egon Frid håller fast vid detta.

Hans utgångspunkt är att vakansläget i september 2007 skulle ha påverkats av en regering vars första budget började gälla två månader före detta datum, den 1 juli 2007. Är det seriöst, Egon Frid? Jag tror att vi får gå tillbaka till lite mer fundamentala frågeställningar.

En frågeställning är när Egon Frid säger att det är tre knockoutslag, och det första är subventionerna. Ja, det visar sig att det har tillkommit kanske 50 000 nya bostäder sedan valet, så när det hävdas att allting har blivit sämre efter valet är det verkligen någonting som icke har bevisats.

Han talar om att vi har skrotat allmännyttan. Det är en lätt överdrift, med tanke på att det finns 890 000 allmännyttiga lägenheter med hyresrätt av de totalt ca 2 miljoner lägenheter som finns i landet, ca 45 procent. Då har man ganska lågt ställda krav på vad skrotning innebär.

Sedan var det trångboddhet. Om man bara subventionerar lägenheter som är maximalt 75 kvadratmeter, en trea, är inte det ett skäl till trångboddhet? Det gäller nog att tänka igenom det här konceptet om Egon Frid vill fortsätta att försvara det lite mer.

Hillevi Larsson är inne på samma tema, att allting har blivit sämre sedan valet. Jag pekar på att det har tillkommit ca 50 000 nya bostäder. Om vi tittar på den byggkonjunktur som vi nu ser framför oss, med byggindustrins senaste perspektiv på byggmarknaden, visar det sig att investeringarna under det här året väntas öka i 15 län och minska i 11 län. Investeringarna förväntas öka i regionerna syd, mellan och väst men minska i öst och något kraftigare i de två Norrlandslänen. Men de ökar alltså med 10 procent i syd jämfört med förra året. Enligt prognosen ökar bostadsinvesteringarna med 19 procent i mellanregionen under det här året, Hillevi Larsson! Det är då en minskning med 1 procent i väst och öst, och i norra Norrland faller de med 1 procent och i södra Norrland med 23 procent.

Det som också är intressant är att den bruttoarea som det har beviljats byggnadslov till har ökat väldigt kraftigt under september jämfört med samma månad året innan. Den har gått upp 24 procent. Jämfört med 2007 är det en ökning med hela 62 procent.

Det är inte riktigt så illa som Hillevi Larsson vill försöka få det att vara. Det finns ingen klangbotten för det i verkligheten.

Anf. 8 EGON FRID (v):

Fru talman! Det som var min vinkel i dag var att specifikt i bostadspolitiken försöka diskutera bristen på hyresrätter och att vi inte på många år, sedan 1992, haft så få lediga hyresrätter i Sverige som vi har nu och att det har skett negativa förändringar sedan den nya regeringen tillträdde när det gäller andelen hyresrätter. Jag nämnde för ministern att den första knockouten var när man tog bort subventionerna. Den andra är att man är på väg att skrota allmännyttan och är på väg att förändra hyressättnings-systemet.

Jag och många med mig efterlyser regeringens bostadspolitik för fler hyresrätter till rimliga hyror. Att marknaden, som är regeringens bostadspolitik, kommer att fixa dyra hyresrätter med marknadshyror, är vi helt övertygade om. Att marknaden kommer att fixa dyra bostadsrätter för dem som har råd att betala är vi helt övertygade om.

Men Sverige och Sveriges hyresgäster behöver en bostadspolitik med hyresrätter till rimliga hyror, för alla unga människor som bor hemma och som vill flytta till en egen lägenhet, för alla nya svenskar som har kommit till Sverige och behöver en hyresrätt, för att minska trångboddheten och för den stora efterfrågan som finns på hyresrätter. Vi har i dag en större efterfrågan på grund av ökad sysselsättning och fler som kan komma ut och efterfråga hyresrätter.

I det här läget har regeringens brist på bostadspolitik och regeringens beslut skapat en oro för de kommunala bostadsbolagen och för andra bostadsföretag som förvaltar hyresrätter, där man inte vågar ta långsiktiga, produktiva beslut för att utveckla hyresrätterna. Detta i sig har minskat byggandet och gjort att man inte har byggt och satsat som man borde.

Det är klart belagt att under de två sista åren innan den borgerliga regeringen tillträdde byggdes störst antal hyresrätter. Andelen byggda hyresrätter efter regeringstillträdet är klart mindre. De sista 6 000–7 000 lägenheterna på regeringens pluskonto är även de byggda med subventioner.

Det finns tydliga bevis på att de borttagna räntebidragen och investeringsstöden har förändrat byggnationen av hyreslägenheter negativt och kraftigt. Jag har ett klipp med mig från Skövde, där Skövdebostädernas vd klart anger att slopade räntebidrag och investeringsstöd till nybyggnation av hyresrätter helt har förändrat situationen. Jag är övertygad om att situationen är likadan på fler orter i landet, det vill säga att man där inte har kunnat fortsätta att bygga hyresrätter på grund av de borttagna subventionerna. De hade en viktig roll att spela för att bland annat kompensera för det dyra kostnadsläget. Men det blir inte billigare att bygga i ett högt kostnadsläge utan subventioner.

Anf. 9 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Egon Frid åberopar statistik från Statistiska Centralbyrån. Det tänker jag också göra. När det gäller antalet påbörjade lägenheter i flerbostadshus 2007 är siffran förvisso lägre än 2006, men det kan till stor del förklaras med en hög siffra sista kvartalet 2006, då många satte i gång för att säkerställa räntebidraget. Därav sjönk igångsättningen under det första halvåret 2007, men den ökade därefter igen. Det tredje kvartalet har faktiskt den sjätte högsta kvartalssiffran på tio år.

Jag var i Jönköping i fredags och diskuterade bostadspolitik, bland annat med utgångspunkt i att det där inte byggdes några hyresrätter under 2007. Det som är extra intressant är att man i Jönköpings, Gotlands och Västernorrlands län inte byggde några hyresrätter alls, men väl bostadsrätter. I Halland, Västmanland, Dalarna, Västerbotten och Norrbotten var förhållandet det motsatta. Där byggdes inte en enda bostadsrätt utan bara hyresrätter. Övriga län finns i skalan däremellan.

Rimligtvis kan inte regeringens politik påverka så olika i olika delar av landet. Jag vill därför fråga Egon Frid hur han förklarar att det byggdes 0 procent hyresrätter i flerbostadshus i Jönköpings län men 100 procent i grannlandet Halland.

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det känns som om man hör lite olika linjer från regeringen. Man säger att det visserligen finns problem men att de kommer att lösa sig med tiden på grund av regeringens goda politik. En del lyfter till och med fram siffror som visar på att det inte finns något problem och att det redan har blivit bättre på grund av regeringens politik. Man får faktiskt bestämma vilken linje det är som gäller.

Gäller linjen att det hela redan har löst sig behöver man ju inte vänta in kommande resultat. I så fall är det ju strålande nu. Jag tror inte att landets ungdomar håller med om det. Det är väldigt svårt att få en bostad, speciellt i storstadsregionerna. Där är också trycket störst.

Om vi ser byggandet i stort kan vi konstatera att det byggs för dem som har råd att betala. Men frågan är hur mycket det byggs för dem som inte har råd att betala, det vill säga hyresrätter med rimlig hyresnivå. Där kan vi se en drastisk nedgång. Byggföretagen vittnar själva om att detta inte är lönsamt längre. Man får inte kalkylen att gå ihop – och det handlar inte om gigantiska vinster utan just om att få den att gå ihop.

Det är klart att man kan bygga för rika människor som vill bo i hyresrätt, men för dem som har mindre pengar – ungdomar, studenter, pensionärer och de som inte har råd att ta lån eller inte kan få lån – blir det stora problem.

Jag tycker att det viktiga här är att se på resultaten. Man kan tala om huruvida det är rätt att subventionera det ena eller det andra. Man kan också fråga sig om det är rätt att villaägare ska få dra av de räntor de har betalat på sina lån. Det ifrågasätts aldrig, men när det handlar om stimulanser för hyresrätter så att folk har råd att bo där blir det ifrågasättanden. Det viktiga är ju resultaten, och här har resultaten uteblivit. Det borde regeringen ta sig en funderare på.

Anf. 11 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Egon Frid lyfter fram bristen på hyresrätter. Man kan ha olika perspektiv på den frågan. Ett perspektiv kan naturligtvis vara att eftersom vi i dagsläget har fler i arbete – bland andra har väldigt många ungdomar kommit in på arbetsmarknaden – är det fler som efterfrågar bostäder och har råd att betala för bostäder. Det är i grunden väldigt positivt.

Hillevi Larsson tar upp att det är svårt att få en bostad i storstäderna. Ja, det är det. Men tyvärr är detta ingen nyhet. Det är en fråga som man har levt med i alla tider, framför allt i Stockholmsregionen, utom möj-

ligtvis en kort period under 1980-talet. Annars har det varit väldigt svårt att hitta en bostad i Stockholmsområdet under till exempel 1960- och 1970-talen. Det här är naturligtvis en problematik som har diskuterats länge. Trots de stöd som den förra regeringen införde har det alltid fortsatt att vara problem just i storstadsområdena.

Jag måste hålla med statsrådet Mats Odell om att det är orimligt att stödja en välmående bostadssektor som gör miljardvinster. Vårt perspektiv i alliansen är att om stöd ska finnas ska det gå till bostadskonsumenten. Två steg för detta har faktiskt redan tagits. Det ena är att man möjliggör för kommunerna att ge en kommunal hyresgaranti. Detta är just för att hjälpa nytillträdande till bostadsmarknaden. Nästa steg som kommer här är att man möjliggör för kreditgarantier. Det är i den riktningen vi måste gå. Vi måste få byggsektorn att inse att subventioner är slut, och är det några som ska ha hjälp så är det bostadskonsumenterna.

Anf. 12 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Hillevi Larsson sade att om regeringens politik verkligen har lyckats så bra är det bara att vänta på resultatet nu. Men det är inte så med politik. Politik är en ständigt pågående process. Vad som har saknats tidigare och som jag tycker är väldigt klart och tydligt nu är att det finns en långsiktig strategi för hur man ska uppnå den balans på bostadsmarknaden som väl borde vara allas mål. Det måste vara varje enskild människas mål att få välja bostad själv.

Egon Frid tog upp detta med att man skulle kompensera för kostnadsläget. Men man ska inte sticka under stol med hur det har gått med de subventioner som den tidigare regeringen beslutade om. Man beslöt om än den ena, än den andra subventionen. Detta var i sig kostnadsdrivande. Byggbranschen kände ju mycket väl till att subventionerna fanns. Någonstans fanns subventionerna med i kalkylen.

Man måste också konstatera att det tyvärr är dyrt att bygga nytt. Men trots allt är det totala byggandet avgörande för att man ska kunna frigöra bostäder som människor kan efterfråga, antingen det gäller bostäder för äldre eller yngre.

Men jag tror inte att det är möjligt att med subventioner skapa en marknad där den nya bostaden alltid är det billiga alternativet. Sedan är det väldigt viktigt att byggbranschen i sig får incitament för att faktiskt ha lite nytänk i sin produktion, just för att man ska kunna rationalisera och med ökad produktivitet, trots allt, kunna producera billigare bostäder. I ett sådant system ska naturligtvis inte staten vara med och subventionera, utan det ska vara långsiktiga spelregler så att man hela tiden vet vad som gäller. Det är det som är grogrunden för att dessa innovationer skapas.

Anf. 13 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tackar Egon Frid för att han noterar att sysselsättningen fortsätter att öka i Sverige. Där är ju, precis som Egon Frid säger, bostadspolitiken och tillgången på hyresrätter en väldigt viktig faktor. Så vi har helt samma intention att skapa förutsättningar för att det byggs fler hyresrätter runt om i vårt vackra land.

Men han är fortfarande kvar vid det här med att skrota allmännyttan. Allmännyttan står för 45 procent av beståndet, av de ca 2 miljoner fler-

bostadslägenheter som vi har. Ryktet om hyresrättens död är också något överdrivet, mot bakgrund av att hyresrätten står för 70 procent av det här beståndet – det är både allmännyttiga och privata hyresrätter. Det är alltså inte så illa som Hillevi Larsson och Egon Frid här försöker måla upp.

Men om ni på er kant tycker att det är subventioner till de här byggföretagen som ska lösa problemen – jag vet inte om Egon Frid har samma uppfattning som Hillevi Larsson, men det verkar så – förväntar man ju sig att det skulle avspegla sig i era skuggbudgeter, att ni nu skulle föra tillbaka pengar, att ni skulle prioritera om och skyffla ut miljarder igen till byggföretagen.

I dag får 70 procent av dem inte ens tag på arbetskraft. Att byggen nu tillfälligtvis ofta läggs på is beror ju på att Riksbanken har höjt räntan för att kyla av fastighetsmarknaden, bland annat. Priserna har gått upp på byggmateriel, och man får inte tag på arbetskraft. Hjälper det då att ta skattepengar, omprioritera från annat, och ge till de här byggföretagen?

Jag tror att ni ska fundera lite mer och djupare på den ekonomiska teori som ligger bakom en sådan tanke.

Det är kanske klokt att ni bara satsar 100 miljoner, Hillevi Larsson, i ert budgetalternativ på detta och inte de 2,7 miljarderna. Det låter på Hillevi Larsson som att ni har de här pengarna och nu lägger tillbaka dem. Så är det alltså inte. Det är ett ganska stort glapp i Socialdemokraternas budget på det här området.

Jag vet tyvärr inte hur Vänsterpartiets budget ser ut, men det skulle vara intressant att få reda på hur mycket pengar som har prioriterats för att man vill satsa på de här byggföretagen: Skanska, Peab och alla andra duktiga, vilka det nu kan vara.

För övrigt säger dessa byggföretag att de inte vill ha tillbaka den här subventionen. Den kommer inte att hjälpa. Det är vad de säger. Men ni vill ändå kasta de här pengarna på dem. Ta upp detta! Träffa de här företagen och fråga hur de ser på att ni fortsätter med den här politiska linjen!

Det jag skulle vilja tala om är ett koncept. Jag är inte riktigt klar över hur ni ser på det i oppositionen. Det är en helt ny upplåtelseform som heter ägarlägenheter. Vi kan ta vårt grannland i väster, Norge. Där är 20 procent av beståndet på hyressidan ägarlägenheter.

Vi arbetar nu med en proposition för att lägga fram det här i Sverige. Kommer ni att stödja den, eller finns det ideologiska hinder för att få fram ett ökat byggande?

Alla är nog ganska överens om att det här kommer att leda till ett ökat byggande, som kommer att starta flyttkedjor. Det kommer säkert inte att vara nytexaminerade ungdomar som flyttar in i de här. Men någon flyttar in och flyttar då ut ur något. Då flyttar någon annan dit. Till slut blir det en relativt billig lägenhet ledig någonstans. Kommer ni att gå emot förslaget om att det i Sverige ska bli möjligt att också använda ägarlägenheter?

Anf. 14 EGON FRID (v):

Fru talman! Den sista frågan ska vi diskutera när den propositionen kommer. Men jag förstår att Mats Odell vill gömma sig bakom den redan nu när det gäller bristen på hyresrätter i Sverige.

Sedan finns det nu en överdriven tilltro till effekten av flyttkedjor. Den ökade efterfrågan på hyresrätter gör att effekten av flyttkedjor inte är lika stor.

Jag hoppas att vi ska fortsätta att diskutera hur vi ska utveckla bostadspolitiken för att få fler hyresrätter och så att vi kan ta bort en del av den här gamla retoriken om vad förra regeringen gjorde och inte gjorde. Det tror jag skulle vara konstruktivt även för Mats Odells framtida bostadspolitik, som ibland låter riktigt sund, framför allt när han vill fortsätta att försvara allmännyttan och också hyresrätten. Jag välkomnar att Mats Odell är lika tydlig när utredningen kommer i slutet av mars när det gäller att vi ska försvara allmännyttan, att vi ska försvara hyresrätten och att vi ska försvara hyressättningssystemet utifrån bruksvärdesprincipen.

Sedan är det vulgärpropaganda som Mats Odell kör med när han säger att vi vill slänga miljarder till rika byggherrar. Det är inte sant. De flesta kronorna, när det gäller subventionerna, gick till allmännyttiga bostadsföretag i Sveriges kommuner som byggde hyresrätter utifrån ett behov av hyresrätter till rimliga hyror. Dit gick de här subventionerna.

Det finns ett tydligt samband mellan förändringarna av bostadspolitiken som regeringen har gjort och att det har byggts färre hyresrätter och att de hyresrätter som trots allt byggs i dag är mycket mer marknadsanpassade. Det är mycket högre hyror. Färre människor kan efterfråga dem, framför allt inte de grupper som har en relativt svag ekonomi och som i dag efterfrågar hyresrätter för att få sin rättighet att bo tillgodosedd.

Anf. 15 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det här är absolut inte den sista bostadspolitiska debatten som jag har med Egon Frid och de övriga kamraterna från civilutskottet. Det är alltid uppfriskande.

Jag har bara en liten randanmärkning. Det var visserligen allmännyttiga bostadsföretag som ofta var byggherrar och beställare, men det var knappast de som byggde. Det var ju de byggföretag som gjorde detta som fick pengarna. Det kan vi nog vara ganska ense om.

Produktionssubventioner går ju till vem som helst. Vem som helst kan ju flytta in i en bostad som ägs av ett svenskt allmännyttigt bostadsföretag. Vi tror att skattepengar bör användas mer selektivt än att man håller med en vattenkanna med väldigt stor stril över byggföretagen. Då är det bättre att försöka identifiera de hushåll som behöver stöd och hjälp. Det har vi gjort genom detta med hyresgarantier och det generella bostadsbidrag som nu finns. Så småningom kommer också förvärvsgarantier att träda i kraft för dem som vill köpa sin första bostad. Man kan få en garanti för detta om man uppfyller kraven men ändå inte får ett banklån.

Det här, fru talman, är en omläggning av politiken som jag tycker att statistiken ändå pekar på. Det är en omställningsperiod när man lägger om en politik. Men det har ändå varit ett gott resultat. Vi har turbulens på de finansiella marknaderna. Det finns en osäkerhet runt olika förändringar som har skett. Icke desto mindre är det en stark efterfrågan. Det byggs mycket, och byggandet tycks öka i större delen av landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 16 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder beträffande kommande rekryteringsprocesser med anledning av utfallet av de hittills genomförda rekryteringarna.

Låt mig inledningsvis redovisa följande statistik avseende antalet chefsrekryteringar såvitt avser generaldirektörer, landshövdingar med flera från 1995 till i dag.

Mellan januari 1995 och september 2006 rekryterades 312 myndighetschefer, detta utan att den dåvarande socialdemokratiska regeringen i något fall prövade att hitta kandidater genom föregående intresseannonsering.

Från denna regerings tillträde har vi hittills annonserat efter myndighetschefer vid 22 tillfällen, varav 18 det senaste halvåret.

En av utmaningarna för regeringen har därvidlag varit att introducera och implementera nya rutiner för rekryteringsprocessen när det gäller myndighetschefer. I den delen finns, som bekant, ett mycket begränsat institutionellt minne i Regeringskansliet att bygga vidare på. Inför valet pekade vi i alliansen också på det stora inflytande i rekryteringsfrågor som direkt ankom på den dåvarande statsministern.

Tittar vi lite närmare på hittillsvarande utfall av annonseringarna har nio personer rekryterats efter en föregående intresseannonsering. I ytterligare nio rekryteringsprocesser har sista dag för intresseanmälan passerat medan fyra rekryteringsprocesser pågår där sista dag för intresserade kandidater att anmäla intresse ännu ej passerat.

Jag har ingen annan uppfattning i dag jämfört med vare sig den av Peter Hultqvist återopade interpellationsdebatten den 23 oktober eller de avsnitt i budgetpropositionen för 2008 som redovisar inriktningen avseende regeringens utnämningsspolitik. Regeringen kommer att fortsätta att annonsera efter myndighetschefer, men också på andra vägar identifiera potentiella kandidater.

Det viktiga är att vi i slutändan får tag på de absolut bäst lämpade cheferna för varje enskild myndighet. Ibland kan det betyda att rekryteringsprocessen får ta lite längre tid än vad som först planerades för, men det ska då ställas mot det faktum att myndighetscheferna i normalfallet anställs för en period om sex år. Det är då självklart en förutsättning att regeringen vid beslutstillfället måste vara övertygad om den tilltänkte chefens förmåga att utifrån de i förväg fastställda ambitionerna i kravprofilen utöva ett kompetent ledarskap under sin anställningsperiod.

Av budgetpropositionen framgår att regeringen under 2008 kommer att ta initiativ till en översyn av sekretesslagstiftningen för att pröva frågan om att införa någon form av sekretess i anslutning till ärenden av detta slag. Motivet var och är att det kan vara så att potentiella kandidater avhåller sig från att söka anställning som myndighetschef i ett öppet ansökningsförfarande eftersom man av olika skäl till exempel inte är beredd att visa sin nuvarande arbetsgivare att man är intresserad av att lämna sin befintliga anställning.

Jag tillstår gärna att detta inte är helt enkla avvägningar som måste göras, men jag vill samtidigt slå fast att översynen i sig inte hänger ihop

Svar på
interpellationer

med kvaliteten bland dem som hittills lämnat in intresseanmälningar där vi beslutat om annonsering. Det fanns farhågor om att väldigt få skulle vara beredda att söka dessa anställningar, farhågor som visat sig vara felaktiga. I genomsnitt får vi in drygt 23 intresseanmälningar per annons och i allmänhet sådana där kandidaterna uppvisar goda meriter.

Anf. 17 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tackar Mats Odell för svaret. Vi ska ha kompetenta chefer. Det har vi haft, och det ska vi ha i framtiden. Jag har respekt för att det är svåra processer att anställa chefer och även att fördela styrelseuppdrag och få fram rätt personer. Jag vill ändå inleda med en påminnelse om hur det lät i valrörelsen:

Alla lediga befattningar inom staten ska utannonseras – alla var ordet. Relevanta personer ska inbjudas att nominera till lediga befattningar. Ansvarigt statsråd meddelar vilken kandidat statsrådet ämnar föreslå regeringen att utnämna till den utannonserade tjänsten. Berört fackutskott erbjuder möjlighet att ställa frågor till den person som statsrådet ämnar föreslå regeringen att utse.

Minns ministern det här? Det var ett stort nummer i valrörelsen. Socialdemokraterna beskyldes för att sätta partibok före kompetens.

Nu har vi sett hur den ena efter den andra borgerliga politikern fått statliga toppjänster. Varför annonserades inte tjänsten som chef för Bernadotteakademien ut? Hur kommer det sig att man kan göra bedömningen att Henrik är som klippt och skuren för jobbet, syftande på förre moderatricsdagsmannen Henrik Landerholm? Vad innebär klippt och skuren? Berätta det, Mats Odell!

Regeringskansliet tycks till en del vara någon sorts arbetsförmedling för borgerliga politiker. Trots detta försöker nu Mats Odell göra stort nummer av att tjänster annonserats ut. Han försöker också få det till något negativt att förre statsministern hade inflytande över rekryteringsfrågor. Till och med Svenska Dagbladet skriver att högeralliansen inte har någon trovärdighet när det gäller att avpolitisera utnämningsspolitiken.

Men hur är det? Står Fredrik Reinfeldt utanför rekryteringsprocesserna? Har han inget att säga till om? Eller är det så i verkligheten att det är han som har sista ordet?

Strax före jul gjorde han i alla fall ett framträdande, ett rätt så rejält inlägg i sammanhanget, och skulle rekrytera en folkets polischef. Även om det hörts en och annan sarkastisk kommentar med hänvisning till opinionssiffror om behovet av en folkets statsminister är det nog så att även Reinfeldt har ett avgörande inflytande. Odell bör inte kasta sten i glashus på den punkten.

I dag har man två parallella system, ett officiellt där vissa tjänster annonseras ut och de sökande anmäler intresse och ett inofficiellt där en rekryteringskonsult sköter förfarandet diskret. Nu vill Odell hitta formerna för hur sekretess kan läggas för att skydda sökande från offentlighet.

Vidöppen insyn i valrörelsen har nu blivit sekretess. Det är en intressant utveckling, en intressant förändring. Det är rätt så mycket som har hänt.

Det är absolut ett problem, säger två statssekreterare till Sveriges Televisions Rapport om offentliga ansökningar. Verkligheten har krupit regeringens in på skinnet. Valrörelsens stora ord har förminskats.

Då är mina frågor till ministern: Blir det några öppna utskottsutfrågningar, eller är det något som ni har släppt? När kommer alla lediga befattningar i enlighet med valrörelsens utfästelser att annonseras ut? Och kommer ni med hänvisning till era bombastiska uttalanden i valrörelsen att sluta med politiska utnämningar? Där skulle kanske det senaste dramat med Henrik Landerholm som är klippt och skuren kunna förklaras och utvecklas lite mer detaljerat.

Anf. 18 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det framgår, tror jag, av mitt interpellationssvar att det är första gången som det har genomförts intresseannonseringar och där det har rekryterats efter intresseannonseringar. I den lista över myndighetschefer som har anställts av regeringen efter valet 2006 och som enligt Peter Hultqvist skulle vara tryfferad med borgerliga politiker kan jag hitta två. Jag hittar vänsterpartister och socialdemokrater i minst lika stor omfattning. Jag tycker att Peter Hultqvist får återkomma med en lite mer preciserad statistik innan han kan få någon trovärdighet i den typen av påståenden.

Vi har lagt om utnämningpolitiken. Vi har ett öppet förfarande. Det fastställs kravprofiler inför varje utnämning som läggs i akten och som kan följas upp efteråt. Det är en helt ny inriktning. Den följer det vi lovade i valet.

Peter Hultqvist ställer ett antal frågor. Jag har svarat på de flesta av dem tidigare. Det finns en fråga som kanske förtjänar att lyftas fram igen. Det är frågan om öppna utskottsfrågor. Vi har ännu inte tagit ställning till detta. Vi bereder den frågan. Inriktningen är naturligtvis att försöka fullfölja det vi har sagt före valet med allt som vi har sagt före valet.

Vi sade också i rapporten som Peter Hultqvist nämner att vi skulle pröva behovet av att ändra sekretesslagen. Allt detta följer det vi sade före valet.

Anf. 19 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Det verkar som att Mats Odell gärna vill ha debatten så att han väljer ut vilka frågor han tycker är lämpliga att svara på. Jag ställde ett antal frågor, inte bara den om utskottsfrågor som nu tydligt bereds.

Utskottsfrågor är en väldigt komplicerad och svår fråga. Förmodligen har ni kommit fram till att det är en sak som kan vara hämmande när det gäller att få människor att intressera sig för den här typen av ansökningar.

Men under punkt 6.1.1 i Allians för Sveriges dokument meddelas det inte distinkt i någon sammanfattning vad som ska göras vad gäller sekreteshistorier, utan det står att den personliga integriteten ska respekteras. Men vad det innebär i praktiken är rätt så svårt att få fram.

Det finns en glidning där ministern vill undvika att svara på en del av mina frågor.

Eftersom ministern är så intresserad av statistik skulle jag vilja gå lite djupare. Hur många utnämningar har hittills skötts av rekryteringskonsult vid sidan av annonsförandet, och hur mycket har det kostat skattebetalarna? Hur många ansökningar har det funnits i den officiella kön via annons, och hur många har funnits i den inofficiella kön via rekryteringskonsult och kontakter?

Den politiska dimensionen lever mycket tydligt vid tillsättningen av de statliga topp tjänsterna – Jonas Hafström, ambassadör i Washington, Olof Ehrenkrona, ambassadör i globaliseringsfrågor, Anna Grönlund Krantz, ordförande i Botniabanan, Karin Starrin, ordförande i Öresundskonsortiet, Per Unckel kanske är ett namn som ministern minns i sammanhanget, och Henrik Landerholm, som var klippt och skuren för sin tjänst, är den siste i raden och chef för Bernadotteakademin.

Nog är det så att gamla borgerliga politiker har fått ut sitt av detta. Så där har nog de bombastiska trumpetstötarna från valrörelsen tystnat och getts en annan inriktning än den bild som gavs.

Jag tycker att denna kampanj var ohederlig. Jag tycker inte att den står i proportion till resultatet. Stämmer inte detta möjligen till eftertanke?

Mats Odell ger delvis ett eftertänksamt intryck i denna debatt. Han använder formuleringar som: Jag tillstår gärna att detta inte är enkla avvägningar som måste göras.

I den offentliga debatten talades det inte om sekretesslagstiftning. Min åsikt är att statens chefer är kompetenta. Det är intressant att ingen chef som tillsattes av den gamla s-regeringen har avskedats på grund av inkompetens. Därför är det tal som ni hade om att partibok har gått före kompetens inte trovärdigt.

Nu sitter Odell själv i regerandets vardag, och då flyter dessa försiktiga formuleringar upp till ytan. Jag ska ge ett annat exempel: Det kan vara så att potentiella kandidater avhåller sig från att söka anställning som myndighetschef i ett öppet ansökningsförfarande av det skälet att man inte vill visa sin nuvarande arbetsgivare att man är intresserad av andra jobb.

Detta är en försiktighet som inte hördes före valrörelsen. Men läget är nu sådant att de politiska utnämningarna fortsätter. Man utannonserar vissa tjänster, men inte alla. Man har problem med sekretessen. Frågan om utskottsförhör bereds i någon problematisk process. Kan man inte göra ett litet erkännande, Odell? Det var för bombastiskt i valrörelsen. Det blev för oseriöst, och det blev för överdrivet. Ett sådant erkännande skulle faktiskt rensa luften lite grann i debattklimatet.

Anf. 20 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Den rapport som Peter Hultqvist talar om handlade om utseende av myndighetschefer. Nu har jag lämnat över en lista till Peter Hultqvist på de myndighetschefer som har utsetts efter valet, och jag emotser att han sätter dit partimarkeringar på dem som vi har utsett. Då kan vi se hur detta fungerar. Jämför gärna med det som står i rapporten som Peter Hultqvist redogjorde för. Det handlar alltså inte om vilka som ska sitta i statliga styrelser eller vilka som ska finnas i insynsråd, där vi har en helt annan process än när det gäller att utse chefer för våra myn-

digheter. Anställningar i staten kan alltså inte jämföras med styrelser och insynsrådsrekryteringar.

Vi har gjort sammanlagt 38 anställningar av myndighetschefer. För övrigt kan jag säga att det är 24 män och 14 kvinnor. Det är i praktiken 37 procent kvinnor. Det kan Peter Hultqvist jämföra med de ca 30 procent som gällde under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden. Jämställdheten har alltså förbättrats ganska kraftfullt under denna period, för att ta ett exempel. Av dessa 38 är 4 före detta statsråd, 7 är före detta statssekreterare – Peter Hultqvist kan räkna ut vilket parti som de kommer från – 11 är före detta myndighetschefer, 2 har kommit från näringslivet, 1 har kommit från kommunal verksamhet, 1 har kommit från vad som här betecknas som NGO, alltså en frivilligorganisation, och 9 har kommit efter föregående intresseanmälningar. Detta, Peter Hultqvist, är en helt ny linje jämfört med perioden 1995–2006 då ni regerade. Då rekryterade ni 312 myndighetschefer utan att vid något tillfälle söka er ut och ha ett öppet ansökningsförfarande. Någon proportion får det ändå vara i detta, Peter Hultqvist.

Anf. 21 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Det var just proportion i sammanhanget som jag efterlyste. Jag har aldrig någonsin i denna talarstol sagt att politiker ska vara diskvalificerade från uppdrag. Vi har från vår sida sagt att politiker mycket väl kan användas till både den ena och den andra uppgiften om man bedömer att de är lämpliga. Men det var ni som i valrörelsen gjorde ett nummer av att partibok gick före kompetens. Reinfeldt har inte avskedat några av de generaldirektörer och andra som vi tillsatte.

Ni gav alltså en bild som jag anser var ohederlig, och det är det som gör att vi har denna debatt om proportioner. Någonstans borde viss självkritik och viss eftertänksamhet också falla över ministern som verkar försöka framstå som relativt felfri i detta sammanhang.

Jag menar att de statliga chefer som jag känner och som jag har jobbat ihop med genom åren är mycket kompetenta människor. Om er valpropaganda stämde borde du ha gjort någonting åt detta.

Det kan också vara så att en och annan borgerlig politiker mycket väl kan göra i mitt tycke goda insatser. Jag har inte sagt att utnämningar är fel, men jag har sagt att det finns ett hyckleri i ert sätt att bete er. Jag tycker framför allt att du ska utveckla och försöka förklara följande uttalande mot bakgrund av hur ni tidigare har agerat: Han var klippt och skuren för tjänsten, den gode Henrik.

När det gäller de parallella kösystem som ni sysslar med undrar jag: Hur många utnämningar har hittills skötts av rekryteringskonsulter vid sidan av annonsförfarande, och vad har det kostat? Hur många ansökningar har funnits i den officiella kön, och hur många har funnits i den inofficiella som har byggt på rekryteringskonsulter och kontakter?

Anf. 22 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Peter Hultqvist kom med nya frågor. Jag har inga uppgifter om detta med mig i kammaren. Men om Peter Hultqvist vänder sig till Finansdepartementet ska vi ordna fram dessa uppgifter och den statistik som efterlyses.

Fru talman! Detta kokar ändå ned till att denna regering har lagt om utnämningsspolitiken radikalt. Vi sade det före valet. Peter Hultqvist tyckte att det var stora ord. Vi har kommit långt. Vi kommer att fortsätta att genomföra det som vi gick till val på. Som sagt, till skillnad från hur det var under den förra regeringen, då man utsåg 312 myndighetschefer utan att vid ett enda tillfälle pröva att hitta kandidater genom ett öppet förfarande genom annonsering, har vi nu gjort detta i 22 fall, varav 18 under det senaste halvåret. Detta tycker jag ändå är en ganska tydlig markering av en helt ny utnämningsspolitik. Vi kommer att fortsätta att reformera den under denna mandatperiod.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:321 om åtgärder för att säkerställa lagligheten i upphandling av rekryteringskonsulter

Anf. 23 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Berit Andnor har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att säkerställa att upphandlingen av rekryteringskonsulter för högre statliga tjänster i fortsättningen sker på ett, enligt mig, lagenligt sätt.

Jag har inte för avsikt att diskutera dessa frågor ur något annat perspektiv än det principiella.

Mina principiella ståndpunkter redovisade jag i den av Berit Andnor begärda debatten den 7 december 2007, och jag har, utöver vad jag då redovisade, inget ytterligare att anföra i denna fråga.

Anf. 24 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag har frågat Mats Odell vad han tänker göra för att säkerställa att den här upphandlingen av rekryteringskonsulter för högre statliga tjänster sker på ett lagenligt sätt – allt enligt hans egna uttalanden.

Bakgrunden är den interpellationsdebatt som vi hade den 7 december då Mats Odell på mina frågor gav sådana svar som att det inte skulle finnas några möjligheter alls för att det här skulle vara hemligt på något sätt. Inte heller skulle upphandlingen av rekryteringskonsulter gå till på annat än ett fullt legalt sätt.

Jag har nu följt upp detta. Det visar sig att det är på ett helt annat sätt. Den frågan är nu klarlagd.

Det är en helt annan sak när ett departement skriver ett avtal där man uppenbarligen tillåter företaget att undandra sig den offentlighetsprincip som vi har som grund för alla handlingar som kommer. Det här ska vi titta närmare på i konstitutionsutskottet så vi ska inte prata mer om det, utan vi ska prata om det mer principiella.

Mats Odell, du har vid upprepade tillfällen poängterat just att du är ytterst ansvarig för samordningen av rekryteringarna. Min fråga är därför: Vad tänker statsrådet göra för att enskilda departement, departement som statsrådet inte är ansvarig för, uppenbarligen gör på ett helt annat

sätt än vad statsrådet här i kammaren har uttalat? Uppenbarligen agerar de på ett sätt som statsrådet anser strida mot lagen.

Det handlar inte om inhyrda konsulter, utan det handlar om Rege- ringskansliet, en svensk myndighet. Det är där som jag anser att Mats Odell måste ge ett svar. Om svaret är det som man kan läsa ut av inter- pellationssvaret – att statsrådet inte tänker göra ytterligare något, inte tänker vidta ytterligare åtgärder – kan jag bara göra tolkningen att den här hanteringen tyst sanktioneras från din sida.

Då kommer vi tillbaka till det som var min fundering den 7 december när vi, Mats Odell, senast diskuterade det här. Jag tror nämligen att Mats Odell trots vad han säger här i talarstolen i själva verket är mycket nöjd med att departementet och rekryteringsfirmorna sluter avtal om sekretess oaktat den lagstiftning vi har. Din passivitet, Mats Odell, blir begriplig bara mot den bakgrunden.

Uppenbarligen är den långsiktiga strategin att alla rekryteringar ska ske med sekretess. Detta är någonting helt nytt. Det står i strid med den öppenhet som förespråkats och som vi på nytt hört Mats Odell här ge uttryck för. Det finns en parallellitet i de här processerna. Det finns inget helhetsgrepp.

Mats Odell har vid upprepade tillfällen poängterat att han är ansvarig för att detta fungerar på ett tillfredsställande sätt. I så fall, Mats Odell, är den passivitet obegriplig som kommer till uttryck i svaret här i dag. Så här kan man inte, Mats Odell, sköta sitt ansvar i en regering!

Men det blir en chans till, Mats Odell: Tänker Mats Odell verkligen inte vidta någon särskild åtgärd för att se till att inte fler departement agerar på ett sätt som statsrådet själv beskriver som ett lagbrott?

Anf. 25 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Egentligen borde jag vara förvånad över att konstituti- onsutskottets ordförande strör omkring sig omdömen så som hon gör på grundval av det svar som jag har gett. Läs vad jag på det principiella planet sade i svaret på Berit Andnors förra interpellation!

Det vi har gjort är alldeles uppenbart. Självklart har vi gått ut till alla berörda. Vi har gått ut med en promemoria om hur det här fungerar till samtliga personalchefer och samtliga expeditionschefer. Promemorian har också delats till samtliga statssekreterare.

Jag kan citera ur denna promemoria:

”När regeringen väljer att samarbeta med en externa rekryterings- firma och man även beslutat om att intresseannonsera efter lämpliga kandidater lämnas i normalfallet intresseanmälningarna över till rekryte- ringsbyrån när sista dag för anmälan passerat. Intresseanmälningarna har då ställts till berört departement där de registreras och diarieförs i den takt de kommer in.

Om en privatperson kontaktar rekryteringskonsulten ifråga får det inte råda några som helst tveksamheter i vad som ska lämnas ut. Samtliga handlingar en person lämnat ifrån sig i med hänvisning till det aktuella ärendet är allmänna handlingar och, i normalfallet, också offentliga.

Rekryteringsbyrån utför i denna del en arbetsuppgift för myndigheten regeringskansliets räkning och en förfrågan ska behandlas på exakt samma sätt som om den ställts till ett departement.”

Vidare står det att det ankommer på det berörda departementet att försäkra sig om att den externa rekryteringskonsult man ämnar samarbeta med har en god insikt i de regler, vilken lämpligen säkerställs i samband med att upphandling eller avrop genomförs. För det fall att departementet gör en annan bedömning av rättsläget eller något annat i det som redovisats ovan bör kontakt tas med ”undertecknad” för en fördjupad diskussion.

Detta står också, fru talman, tydligt i de förfrågningsunderlagsmallar som används. Alla de här sakerna är väldigt tydligt utsagda.

Hur Berit Andnor utan vidare kan kalla det här för passivitet är, tycker jag, ganska häpnadsväckande.

Anf. 26 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är mycket möjligt att Mats Odell upplever det här på det sättet. Problemet är, Mats Odell, att den offentliga retoriken och det som uttalas här från talarstolen uppenbarligen inte går att återfinna i den verklighet som förekommer ute i departementen. Jag kan inte kalla det för någonting annat än passivitet och uppgivenhet inför den här sekretessfrågan.

I de uttalanden som Mats Odell har gjort och gör i denna kammare – många gånger i mycket högravande ordalag – står han upp för offentlighetsprincipen. Men faktum kvarstår, Mats Odell! Sedan vi hade den debatt där de här uttalandena gjordes har det funnits tecken på att den verklighet som hanteras ute på departementen inte följer det som Mats Odell här i kammaren står och säger. Det är det vi debatterar.

Före valrörelsen var ju det stora numret just kring öppenheten, transparensen, kring sökbarheten och förutsägbarheten i utnämningsspolitiken. Det var ju det som var budskapet. Det är det vi diskuterar, Mats Odell, och det är de principerna som vi nu ska diskutera.

Jag kan inte dra någon annan slutsats än att Mats Odell med den passivitet som han nu uppvisar uppenbarligen inte tar särskilt hårt på problemet med offentlighetsprincipen. Han verkar i stället mest bry sig om att – som vi nyss hörde – kunna sätta ytterligare en pinne i statistiken över utannonserade tjänster.

Min fråga kommer igen, Mats Odell! Det räcker inte att producera färdiga pm, utan som ansvarig minister för den statliga utnämningsspolitiken och för genomförandet av det ni sade i valrörelsen och som ni lovat väljarna handlar det också om att man kontrollerar, följer upp och utvärderar för att se att det man säger också ger resultat ute i verksamheten.

Har statsrådet verkligen försäkrat sig om att alla rekryteringar sker så som statsrådet säger och vill att de ska ske? Om statsrådet Odell inte har gjort detta faller hela retoriken platt till marken.

Om du, Mats Odell, har försäkrat dig om detta, då stämmer inte det skriftliga svar som jag har fått – ett mycket kortfattat svar.

Med spänning kommer jag att lyssna till nästa inlägg. Jag tycker, Mats Odell, att den här frågan förtjänar det största allvar därför att det handlar om den statliga utnämningsspolitiken, om att – precis som Mats Odell säger – se till att få de allra bäst lämpade som chefer för våra myndigheter. Det duger inte att säga en sak och att retoriken sedan när den kommer i kontakt med praktiken faller platt till marken. Det duger inte

heller att ha parallella processer där man inte har ett helhetsgrepp när det gäller den statliga utnämningsspolitiken.

Fortfarande finns det inga svar om hur det i praktiken ser ut med rekryteringarna. Hur många har rekryterats via rekryteringsföretagen, och hur många har gått via offentlig annonsering?

Hur tror Mats Odell att man uppfattar det om man lämnar sin intresseanmälan i ett öppet förfarande och sedan får klart för sig att det inte duger? Det här ska skötas vid sidan om.

Anf. 27 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Berit Andnor efterlyser största allvar och fortsätter att kasta omkring påståenden som är fullständigt grundlösa. Detta är alltså konstitutionsutskottets ordförande.

Apropå passivitet har jag pekat på de regler som är upprättade i Regeringskansliet. Det finns ett system för uppföljningen av hur regelefterlevnad fungerar. Jag utgår från att de systemen fungerar, att det i Regeringskansliets rutiner följs upp att de regler som är utfärdade efterlevs.

När det gäller den statliga utnämningsspolitiken är det naturligtvis så att Berit Andnor är frustrerad när det nu visar sig att det under hennes tid i Regeringskansliet utsågs 312 myndighetschefer utan att vid något tillfälle ha något annat än slutenhet och hemlighetsmakeri omkring sig. Det är klart att hon är frustrerad när vi genomför en omläggning av politiken som innebär att vi successivt genomför allt vad vi faktiskt lovade i valrörelsen. Vi har genomfört alla punkter i detta utom i två fall som vi nu håller på med. Det ena är, som jag har nämnt, öppna utskottsförhör. Vi bereder den frågan. Den andra frågan handlar om att pröva sekretesslagen. Det är, Berit Andnor, helt i linje med vad vi sade före valet.

Anf. 28 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det var en djupt ohederlig kampanj som fördes av de borgerliga partierna, en djupt felaktig beskrivning av hur den statliga utnämningsspolitiken fungerade. Det har också visat sig nu efteråt.

Det ni nu gör, Mats Odell, är att på något sätt försöka förespegla den stora allmänheten att ni har en öppen process. Men det är inte sant. Det är ett spel för gallerierna med dessa annonser därför att parallellt med detta använder ni er av rekryteringskonsulter. Det duger inte. Det fungerar inte tillräckligt bra. Det är i det ljuset man ska se de funderingar regeringen har när det handlar om att se över sekretesslagen. Man vill inte ha någon offentlighet. Man säger att man har en öppen process, men det är inte på det sättet. Man har mörklagt hela ansökningsförfarandet genom att använda sig av dessa rekryteringskonsulter.

Utmärkande för utnämningsspolitiken efter valet är en ovilja från regeringen att fullt ut ta ansvar för att genomföra det som man tidigare kallade för nödvändigheter. I praktiken backar regeringen steg för steg från tidigare positioner. Man överger de löften som man gav i valrörelsen.

Det duger inte, Mats Odell, med att säga att ni har utfärdat riktlinjer för detta. Det handlar för dem som har ansvar att också ta ansvar för att detta genomförs. Det är en passivitet och en osäkerhet. Jag skulle närmast vilja beteckna det som ett haveri som kännetecknar regeringens utnämningsspolitik. Det vore bra om Mats Odell hade ett samlat förslag om hur utnämningsspolitiken ska bedrivas, vilka kriterier som ska gälla, vilka

tjänster som ska annonseras och också hur de här processerna ska gå till. Det är allvarligt att offentlighetsprincipen åsidosätts och att man kör med olika processer och inte har det helhetsgrepp som krävs.

Anf. 29 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det blir mer och mer spännande. Den fantastiska glöd som Berit Andnor har för en borgerlig utnämningsspolitik välkomnar jag. Det är synd att den inte fanns på den tid då Berit Andnor hade någonting att säga till om. Då utnämnde ni 312 myndighetschefer utan någon som helst insyn. Nu säger Berit Andnor att det är en djupt felaktig beskrivning. Var det inte så att det var statsministern Göran Persson och kretsen runt honom som skötte det här, utan är vi kanske förda bakom ljuset?

Den här upprördheten och den glöd som Berit Andnor nu visar för att vi verkligen snabbt ska genomföra vår politik välkomnar jag. Berit Andnor kan vara lugn: Den kommer att genomföras.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:312 om Försäkringskassan och deltidssjuka

Anf. 30 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Kurt Kvarnström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att människor inte ska bli helt utan försäkringsskydd och bli hänvisade till socialt bistånd.

Regeringens övergripande mål för mandatperioden är att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag och att därigenom bryta utanförskapet. Fler människor som kan och vill arbeta ska också ha möjligheter att försörja sig genom eget arbete och få uppleva arbetsglädje och arbetsgemenskap under trygga villkor.

Regeringen har genomfört ett antal åtgärder för att minska utanförskapet. Vi kan efter snart ett och ett halvt år se tydliga effekter av regeringens politik. Antalet människor i arbete har ökat med 75 000 personer under regeringens första år. Regeringens politik har visat sig framgångsrik.

Det finns fortfarande åtgärder som behöver genomföras för att minska utanförskapet. Regeringen har därför aviserat ett samlat åtgärdepaket för att minska frånvaron från arbetslivet på grund av ohälsa. En rehabiliteringskedja införs som syftar till att åstadkomma en aktivare sjukskrivningsprocess med tidiga insatser för att individernas arbetsförmåga i större utsträckning ska tas till vara.

Kurt Kvarnström nämner i sin fråga att kombinationen av sjukskrivning och deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen skapar oro bland människor med svåra sjukdomar. Jag vill därför särskilt lyfta fram att deltidsbegränsningarna i arbetslöshetsförsäkringen enbart har betydelse för dem som arbetar och får arbetslöshetsersättning i en och samma vecka. Personer som till exempel får sjukpenning eller sjukersättning på halvtid och arbetslöshetsersättning på halvtid omfattas alltså inte av begränsningarna.

Kurt Kvarnström menar att de åtgärder som regeringen vidtagit riskerar att leda till att personer blir hänvisade till socialt bistånd. Jag har motsatt uppfattning. Jag är övertygad om att de åtgärder som regeringen har vidtagit och kommer att vidta kommer att medföra att allt fler personer återgår i arbete.

Anf. 31 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag får tacka ministern för svaret. Jag delar naturligtvis inte helt och hållet bedömningen när det gäller den borgerliga alliansens politik, att på det här sättet positivt framställa bara den sida som man ser som positiv.

För min del möter jag allt oftare personer som är rätt förtvivalade när det gäller tillämpningen i praktiken av rätten till sjukförsäkring. Många människor möter dessvärre i sin förtvivlan efter en lång tids sjukdom som sin första kontakt med Försäkringskassan ett brev från kassan där man ifrågasätter sjukpenningen. Jag möter också människor som får en signal efter flera år av sjuk- och aktivitetsersättning om att det ifrågasätts om det finns grund för att fortsatt bevilja sjuk- och aktivitetsersättning.

Det jag har mött under senare tid är också att det främst är kvinnor vars rätt till sjukpenning ifrågasätts. Inte minst gäller det kvinnor som är deltidsarbetande. De är en övervägande del av dem som upplever bekymmer i det här sammanhanget.

Jag skulle gärna vilja fråga om ministern har samma uppfattning. Är det främst kvinnor, ofta deltidsarbetande, som i största utsträckning får sin rätt till sjukpenning ifrågasatt? Är det ministerns uppfattning?

Jag upplever också att det är en kraftig skärpning av reglerna när det gäller rätten till sjukpenning. Jag frågar mig efter den redovisning som jag nu fått: Var finns de åtgärder som många människor behöver som stöd för att faktiskt återkomma till arbete? Jag har inte sett något sådant förslag än, utan vad jag upplever och ser är att man inför restriktioner och en striktare tillämpning som successivt leder till att människor mister sin ersättning. Jag kallar det för att det pågår en sortering av var man hör hemma. Som det verkar för mig leder ett antal av de här fallen till ett ännu större utanförskap i stället för att få del i en försäkring som man anser sig ha rätt till.

Jag skulle på den punkten vilja fråga ministern: Upplever ministern att den kontakt som man har med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är tillräcklig för att ge människor som har en svag ställning det stöd som behövs för att de ska få hjälp för att återfå sin arbetsförmåga?

Det har lyfts fram att det är viktigt att vi likabehandlar människor. Här ser jag att det finns en skillnad i dag. Jag har lyft fram de kvinnor som har en rätt utsatt situation i vårt samhälle i dag, nämligen deltidsarbetande som är ifrågasatta när det gäller sjukpenningrätten.

Jag tror att man behöver titta på detta en gång till och se de människor som i dag inte ifrågasätts men som ofta får direkt pension eller direkt stöd. Jag skulle vilja veta hur man ser på den sortering av människor som vi ser i dag.

Jag upplever i dag väldigt starkt, och det starka intrycket har blivit ännu starkare successivt, att människor som har ett arbete med en viss status i vårt samhälle sällan eller aldrig ifrågasätts för att få en omskolning eller för att gå till ett annat arbete. För andra är det fråga om att klara sitt arbete eller att gå i pension.

Anf. 32 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Den här frågan berör ett stort problem. Arbetsförmågan kan vara nedsatt delvis men inte helt och hållet. Redan tidigare har det varit problem med bedömningarna här. Den som inte är tillräckligt sjuk har svårt att bli sjukskriven, medan den som å andra sidan inte bedöms ha full arbetsförmåga inte kan hamna på det spåret. Resultatet har blivit att människor har varit för friska för att vara sjukskrivna och för sjuka för att arbeta och i värsta fall då inte har fått ersättning.

Det är positivt om de som ändå har en arbetsförmåga kan jobba så mycket det går. Där är problemet i dag att man hela tiden riskerar att falla mellan stolarna och förlora sin ersättning. Den yttersta möjligheten är då socialbidrag. Socialbidrag innebär inte bara en väldigt låg standard att leva på, speciellt om man har familj, utan det innebär också att man får sälja allt man har. Har man hus eller bostadsrätt får man göra sig av med det, och har man något sparat på banken får man först använda det. Sedan blir det en fullständig inspektion i hemmet av vad man behöver och vad man inte behöver. Det gör att många är rädda för att hamna mellan stolarna och därför tycker att det är bättre att vara helt och hållet sjukskriven eller helt och hållet arbetslös. Men verkligheten ser ju inte ut på det sättet.

Jag tror att inte minst de som har varit utbrända gynnas av möjligheten att gå tillbaka och successivt trappa upp arbetstakten. Det är mycket möjligt att det finns människor som av olika skäl aldrig kommer att nå en full arbetstakt, men då är det jättespositivt att ändå kunna jobba kanske 25 procent.

Jag måste säga att jag ändå känner en oro för utvecklingen på området, för jag ser ingenting som har förbättrat läget. Människor vill inte bara friska och kunna arbeta – det är i grunden vad de flesta vill – utan vill också ha en trygg försörjning. Den oro som människor känner ska inte få spela in alltför mycket, utan man måste vara mer flexibel i sina bedömningar.

Det är klart att begränsningen av deltidstämpling när det gäller akassa oroar massor av människor som är i situationen att de är sjukskrivna bara på deltid, inte minst alla de som inte har något arbete att gå till, som inte ens jobbar 25 procent.

Jag hoppas att regeringen tar till sig det här och även går tillbaka i tiden, för det har under väldigt lång tid varit så att människor har fallit mellan stolarna. De har bollats fram och tillbaka och riskerat att helt och hållet förlora sin ersättning.

Anf. 33 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag håller med om den beskrivning som både Hillevi Larsson och Kurt Kvarnström gör.

Det har hänt väldigt mycket under lång tid. Går vi tillbaka och tittar kan vi se att folk inte har fått hjälp i tid när de har varit sjukskrivna och att handläggningstiderna har varit långa. Försäkringskassan har arbetat med sju steg. Av dem som varit sjukskrivna mer än ett år är 70 procent fortfarande kvar i steg ett. Företagshälsovården har avlövat. Det har varit en ettårsgräns som inneburit att man inom ett år ska prövas för förtidspension. Man prövas för förtidspension vare sig man vill eller inte. Man får 64 procent i ersättning. Man ställs utanför arbetslivsinriktad rehabilitering och utanför arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Och det är ett skäl för uppsägning.

Jag instämmer till fullo i den beskrivning som ni båda interpellanter har gjort. Så har det varit, och det vill regeringen ändra på. Därför lägger regeringen nu fram en mängd olika förslag för att åtgärda detta.

550 000 personer har i dag en sjuk- och aktivitetsersättning. 80 000 är fortfarande långtidssjukskrivna. Vi ser tack och lov en nedgång, ett trendbrott, för första gången på 40 år. Sysselsättningen stiger men korttidsfrånvaron sjunker. Det brukar följas åt så att också korttidsfrånvaron ökar. Det vi ser är glädjande. Det är första gången på 40 år. Vi ser hur de långa sjukskrivningarna minskar. Vi kan också konstatera att 30 000 fler personer är friska i dag jämfört med förra året – 30 000! Jag var i Kristianstad i går, och det är lika många som har blivit friska som antalet boende i hela Kristianstad.

Vi ser också att antalet med sjuk- och aktivitetsersättning minskar. Men jag är orolig över den oproportionerligt stora andelen kvinnor. Jag tror inte att man är mer sjuk som kvinna. Vi måste se hur bemötandet och insatserna är, om kvinnorna får rätt rehabilitering för att kunna komma tillbaka. Jag tror att vi måste kunna enas om att titta på den frågan. Vi kan glädjande nog se att antalet med sjukersättning och förtidspension går ned, både bland män och kvinnor, men kvinnor är fortfarande i alltför hög grad representerade.

Jag tycker att vi ska vara oroliga för allt det som vi inte gjorde för dem som var sjuka, som inte fick rätt insatser i tid, inte blev hjälpta under tiden utan fördes över i en sjukförsäkring. Ni vet säkert att vi har två departementsskrivelser ute på remiss. Förhoppningsvis kommer det en proposition den 27 mars om en hel rehabiliteringskedja. Vi har 3,4 miljarder kronor mer till rehabilitering. Vi stärker företagshälsovården. Vi kopplar ihop försäkringskassa och arbetsförmedling på ett sätt som aldrig någonsin har förekommit tidigare just för att man inte ska falla mellan stolarna.

Jag tänker tillsätta en utredning som ska titta på arbetsförmågebegreppet, för det är olika på försäkringskassa och arbetsförmedling; man talar olika språk. Vi ska samlokalisera och vi ska arbeta allt vad vi kan för att se till att människor med ohälsa blir hjälpta i tid och kan gå tillbaka till arbete.

Anf. 34 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Det känns bra att vi är överens om att kvinnorna är väldigt utsatta när det gäller de bedömningar som görs i dag. Här känner jag en stark oro.

Vi har nog egentligen i grunden en ambition att människor utifrån sin förmåga ska kunna delta och få använda sin förmåga. Det var också vad propositionen som lades fram 2003 innehöll, ett aktivare arbete med avstämningsmöten och ytterligare möjligheter till deltidsarbete. Sedan ser inte arbetsmarknaden ut så. Det är ett av bekymren.

Det som händer nu är att saker sker i fel ordning. Det finns många saker som jag också hade velat ha, till exempel en bättre företagshälsovård. Jag tror att vi kan vara överens om att det behövs. Men då borde man börja där i stället för att nu så starkt ifrågasätta den enskilda individen och rätten till sjukpenning, för det innebär i dag att alltför många hamnar i utanförskap genom att de hamnar i socialbidragsberoende och tvingas till en ännu sämre ekonomisk situation. Det som är alarmerande i dagsläget är att det går fel väg.

Jag fick inget exempel på åtgärder som har vidtagits för att ge de här människorna stöd sedan regeringen tillträdde för ett och ett halvt år sedan. Det tycker jag är alarmerande om man nu så tydligt ser det här. Vad som hänt är att man har sparat pengar när det gäller de insatser som egentligen ska hjälpa och stödja de enskilda individerna. För den rehabiliteringskedja som nu lyfts fram finns redovisat 3,4 miljarder. Men förmodligen är det till stor del en omfördelning av de pengar som redan finns. Man tar till exempel 1 ½ miljard från Försäkringskassan och det stöd som de där borde ha kunnat ge på ett mycket bättre och mer aktivt sätt i dagsläget. Är vi överens om att det stöd som de enskilda individerna får är alltför klent i dag borde det ha kommit förslag innan man så starkt började ge sig på det här.

Det som också oroar mig är att människor ifrågasätts när det gäller rätten att fortsätta få sin sjukersättning. Där har man minskat tiden som är överhoppningsbar från sju till fem år. Det innebär att flera personer som försöker återkomma inte har något försäkringsskydd i en a-kasseförsäkring.

Något annat som oroar mig mycket är att de personer som i sin svåra situation orkar överpröva beslutet som kassan tagit till länsrätten får rätt i 50 procent av fallen. Är det inte oroande att den praktiska tillämpningen så illa stämmer med den lagstiftning som vi har i dag?

Detta är något som påverkar de enskilda individerna. Rent praktiskt innebär det att det ofta tar ett helt år eller mer för dessa personer att få sin rätt, och då har man redan hamnat i socialbidrag och i ett ännu större utanförskap. Det finns all anledning att fundera på det överprövningsinstrument som finns i sammanhanget och att man inte i större omfattning genom försäkringskassornas tillämpning ser de länsrättsdomar som faller i dag och rättar sig efter dem utan fortsätter i en allt hårdare prövning och utsätter många, speciellt kvinnor, för en omänsklig prövning när det gäller denna hantering.

Det samtal som vi hade som grund när vi lade fram förslaget 2003 var att man i samtal tillsammans skulle se möjligheterna att komma tillbaka, för det är det många människor säger. Men det är de aktiva åtgärderna som saknas. Många människor behöver hjälp på traven och stöd i sin vardag för att komma igen.

Anf. 35 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Kvinnor har utgjort den största delen av de sjukskrivna. Det har en tydlig grund. Man kan se i arbetsmiljön att många kvinnor har haft en mycket tuff arbetsmiljösituation, inte minst inom vården där man sliter för låg lön, får förslitningsskador och utsätts för stress. Många kvinnor har också en dubbel arbetsbörda. När de kommer hem ligger huvuddelen av hushållsarbetet och barnaskötseln på dem. Det blir pressande i längden.

Ett problem har också varit att kvinnor har haft svårare än män att få sina arbetsskador godkända. Det har inneburit ytterligare press och stress. Första steget i rätt riktning kan vara att få erkänt att man är sjuk, och då kan man få hjälp och rehabilitering.

Nu ska arbetsförmågan bedömas oftare och hårdare. Det är en bra ambition att människor som kan arbeta ska göra det. Men det är viktigt att man inte löser problemet med sjukskrivningarna genom att friskförklara människor som är sjuka. Inte minst kvinnor har haft problem att få rätt till sjukskrivning. I de fall där det går tycker jag absolut att man kan vara sjukskriven på deltid och arbeta resten, men i de fall där man verkligen är 100 procent sjuk behöver man rehabilitering.

Nu gäller det att vi rustar upp rehabiliteringen. Jag hoppas att det kommer att ske nu, för det behövs verkligen, och jag tror att det är den enda långsiktiga lösningen. Visst har vi sett att sjukskrivningarna har minskat. Det har nog tyvärr delvis sin grund i att bedömningarna för att få lov att vara sjukskriven har blivit hårdare. Ska vi lösa detta långsiktigt handlar det om ett bra förebyggande arbete och bra rehabilitering.

Anf. 36 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tror att Kurt Kvarnström är inne på att diskutera den finansiella samordningen. Tack så mycket för senast, förresten, för ett intressant studiebesök i Dalarna!

Jag kan bara konstatera att finansiell samordning togs som försök under den förra borgerliga regeringen i början av 90-talet. I min första debatt här i kammaren försökte jag förmå Socialdemokraterna att permanenta finansiell samordning, men ni var enträget emot det. Till slut, tio år senare, kom detta lagförslag. Där kommer vi att underlätta med en enklare revision, möjligheter för de fyra aktörerna att lägga olika mycket pengar och så vidare. Så låt oss jobba med finansiell samordning.

Vi kan också konstatera att finansiell samordning egentligen är en effekt av att fel saker gjordes eller rättare sagt av att inget gjordes. De människor som fångas upp i Dalarna, och på många andra håll och kanter, är personer som skulle ha fått hjälp och stöd långt tidigare. Det är bra att det finns, men vi kan också erkänna att de skulle ha fått hjälp och stöd långt tidigare.

Tillsynen över socialförsäkringen kommer att läggas fram till mig i en utredning på torsdag. Det var lite märkligt när beslutet togs här i kammaren 2005 att Försäkringskassan skulle bli en egen myndighet med styrelse och fullt eget ansvar att inte tillsynsfunktionen samtidigt var på plats. Försäkringskassan är en myndighet som betalar ut 1,4 miljarder kronor dagligen sju dagar i veckan men har inte haft någon oberoende tillsynsmyndighet. Det är något som regeringen har tagit till sig.

Kurt Kvarnström pratar om att restriktionerna blir strängare och att det blir skärpning av reglerna. Regeringen har inte lagt fram en enda skärpning av reglerna för bedömning på Försäkringskassan. Vi har inte lagt fram ett enda lagförslag; det är precis samma lagar, regler och förordningar som fanns när Kurt Kvarnströms partis regering satt vid makten. Jag skulle vilja att Kurt Kvarnström beskriver för mig vilka lagar, skärpningar och regler som regeringen har ändrat när det gäller bedömningen av de sjuka.

När det gäller att vi skulle omfördela pengar ger vi Försäkringskassan 700 miljoner kronor mer under detta år än vad de hade i budget. Pengar som går till rehabilitering går delvis över till hälso- och sjukvården. Men de fick 700 miljoner kronor mer än vad som var budgeterat.

Kurt Kvarnström säger att vi inte har gjort något. Under de tio år som Socialdemokraterna hade regeringsmakten förtidspensionerades 140 personer om dagen. Varför gjorde inte den socialdemokratiska regeringen något om man nu har känt till detta så länge?

Regeringen har ute två departementsskrivelser på remiss. Remisstiden går ut den 11 februari. Vi kommer att lägga fram en proposition den 27 mars om förebyggande insatser, kraftfulla insatser på rehabilitering och samverkan med Arbetsförmedlingen. Vi vill ta bort ettårsgränsen, se till att folk får 75 procent i ersättning i stället för 64 procent, se till att det blir arbetsmarknadspolitiska insatser, arbetslivsinriktad rehabilitering och att man ska få tjänstledigt under sjukdomsperioden om det visar sig att man inte alls kan gå tillbaka till sin arbetsgivare. Det ska vara målet, men om man inte kan ska man få tjänstledigt, både för att söka och pröva andra arbetsuppgifter. Det är faktiskt att skärpa arbetsrätten.

Kort till Hillevi Larsson: Om dessa kvinnor, eller vilka de nu är, ska vara heltids-, deltids- eller 25-procentssjukskrivna är inte vår sak att avgöra. Jag hoppas att vi är överens om att det är en fråga för läkaren och patienten.

Anf. 37 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Att det inte gjordes något under förra mandatperioden var väl ändå en överdrift. Jag nämnde 2003 som en viktig milstolpe i detta. Vi gjorde bedömningen att Försäkringskassan behövde resurserna för att klara sin situation. Det tillskott de får nu är av nöden krävt för att över huvud taget hålla näsan över vattenytan.

Min utgångspunkt i denna diskussion är precis som jag säger: Reagerar inte ministern på att en så pass stor andel av prövningarna som går till länsrätten ändras? Har man intagit en mycket striktare hållning än vad lagstiftningen ger vid handen? Är det orsaken?

Något annat som oroar mig mycket är att trots att vi är inne i en brinnande högkonjunktur, vilket är situationen, redovisar 80 kommuner ökade socialbidragskostnader. Det är för mig en signal om att människor inte längre får sin försörjning i våra försäkringssystem, utan man ramlar igenom det skyddsnät vi har och hamnar i socialbidrag. De 50 procent som får sin ändring hamnar där i alla fall i och med att det tar ett helt år innan de får rätt.

Vi kommer säkert att fortsätta diskutera när det gäller rehabiliteringskedjan. Jag tänkte inte uppehålla mig vid den i dagsläget. Den debatten tror jag att vi har framför oss när vi får se hur förslagen ser ut.

De människor som finns i ett utanförskap behöver bli sedda. Jag tycker inte att de uppdrag som fanns hos både arbetsförmedling och försäkringskassa fullföljdes på de sätt som vi hade ambitionen att göra under förra perioden. Det fanns brister i det. Ett led i att hantera det är att se människor. Det går lite för lätt att avslå svaga människors ersättningsanspråk i dag utan att de får det stöd de borde få.

Anf. 38 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag kanske inte behöver påminna Kurt Kvarnström, men om Kurt Kvarnström tittar på budgetpropositionen 2005, när ni hade regeringsmakten, och ser vad ni tänkte göra med budgeten för Försäkringskassan för 2006, finns det faktiskt en ordentlig neddragning.

Vad vi i stället gjorde när vi kom till regeringsmakten 2007 var att låta Försäkringskassan få använda en anslagskredit på 350 miljoner kronor. Nu lägger vi dessutom till 700 miljoner kronor. Så vi ska nog akta oss lite grann för att tala om vad socialdemokraterna hade tänkt göra med budgeten för Försäkringskassan.

De behöver sina pengar. De behöver pengar för att arbeta med ohälsan, med felaktiga utbetalningar och med sin förändringsprocess. Det gör de absolut. Vi kommer att återgå till att tala om rehabiliteringskedjan många gånger, men jag är också övertygad om att vi måste ha en betydligt större samverkan mellan arbetsförmedling och försäkringskassa, och gärna samlokaliseringar.

Vi måste sätta individen i centrum på ett helt annat sätt än vad som gjorts tidigare. Den individ som har varit arbetslös och sjuk, som varit utanför väldigt mycket, får springa runt mellan olika myndigheter som har hänvisat till varandra. Därför avsatte ju regeringen i torsdags pengar, 35 miljoner kronor, för en försöksverksamhet med sociala företag, ideella organisationer och privata företag. Sådant sker runt om i Europa och på många andra ställen också. Sätt individen i centrum. Låt de här företagen rusta personer med rehabilitering, utbildning och arbetsträning och låt oss se om de kan utföra detta på ett effektivare sätt än de stora myndigheterna. Då kan vi få något bra att jämföra med. Vi ser väldigt goda resultat med det här arbetssättet, inte minst i England.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:315 om Försäkringskassans trovärdighet

Anf. 39 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta angående försäkringsläkarnas överprövningar och arbetssätt, så att systemet blir begripligt och accepterat hos de försäkrade och allmänheten.

Försäkringsläkarens roll har diskuterats under många år. Bland annat har framförts från försäkrade att det är svårt att förstå hur en läkare kan uttala sig om deras sjukdom, symtom och arbetsförmåga utan att ha undersökt dem eller ens talat med dem.

Hos Försäkringskassan finns försäkringsläkare som ska biträda Försäkringskassan i frågor som kräver medicinsk sakkunskap och som ska verka för ett gott samarbete mellan kassan och till exempel behandlande läkare.

Försäkringsläkaren är en av Försäkringskassan anställd tjänsteman och omfattas således av de regler som gäller för sådana. Däremot står försäkringsläkaren i sin egenskap av försäkringsläkare inte under Socialstyrelsens tillsyn. Hos Försäkringskassan har försäkringsläkaren således en rådgivande funktion i medicinska frågor. Försäkringsläkaren tar inte ställning i frågor om rätten till ersättning. Sådana beslut fattas av kassans handläggande tjänstemän.

I det uppdrag som Försäkringskassan och Socialstyrelsen har haft om att utforma en mer kvalitetssäkrad, enhetlig och rättssäker sjukskrivningsprocess ingick bland annat att se över försäkringsläkarnas roll i syfte att öka kvaliteten i sjukskrivningsprocessen. Försäkringskassan har i december 2006 redovisat åtgärder som ska förtydliga uppdraget som försäkringsläkare. Bland de olika åtgärder som redovisas ingår att strukturerade former ska utvecklas för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan försäkringsläkare och handläggare, mellan försäkringsläkare och behandlande läkare samt mellan försäkringsläkarna. Jag hoppas och utgår från att detta arbete också ska innebära att allmänhetens förståelse för försäkringsläkarsystemet ökar.

Jag kan även informera Peter Hultqvist om att regeringen i april 2007 har beslutat om kommittédirektiv (dir. 2007:57) om patientsäkerhet, tillsyn med mera. Utredaren ska bland annat föreslå ändringar i regelverket för att stärka patientsäkerheten och också göra en jämförelse med hur dessa frågor hanteras i andra länder. Vidare har utredaren i uppdrag att utreda om bland annat försäkringsläkarna och försäkringstandläkarna vid Försäkringskassan ska stå under statlig tillsyn. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008.

Anf. 40 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Frågan om Försäkringskassans hantering av sjuka personer och försäkringsläkarnas roll är ett problem för många människor i dag. Förra året kom det till Länsrätten i Dalarna in 685 överklaganden i socialförsäkringsärenden. Det var den näst största andelen av länsrättens mål. Störst är skatteärenden. Självklart att är det svårt att hinna med den här ärendeanhopningen, och från 2006 låg 438 ärenden kvar. Orsaken till den omfattande mängden överklaganden är upplevelsen av en hårdare attityd från Försäkringskassans sida i förhållande till de försäkrade. Många enskilda personer upplever att de kommer i kläm i vad de upplever vara ett överbyråkratiskt schackrande där deras upplevelse av sjukdom och de behandlande läkarnas sjukintyg inte hanteras med respekt. Upplevelsen är ofta att Försäkringskassans attityd är mer kontrollerande och bevakande än stödjande och rehabiliterande. De många överklagandena i Dalarna visar att missnöjet är omfattande. Ett annat exempel på det är att Kommunalarbetsareförbundet i Dalarna under 2007 hjälpte 120 medlemmar i olika tvister med Försäkringskassan. I 80 av dessa fall överklagades beslutet, och i 40 fall har medlemmen fått rätt mot Försäkringskassan. I praktiken betyder detta att Försäkringskassans handläggare och chefer, med försäkringsläkarens råd i ryg-

gen, har tolkat lagen hårdare än lagstiftaren. Det tycker jag är intressant. De har tolkat lagen hårdare än lagstiftaren.

Är det här över huvud taget rimligt? Jag och många med mig anser inte det. Försäkringskassan måste upplevas som en stödjande servicefunktion och inte som i det närmaste en rättslig motståndare. Pendeln har slagit för hårt. Misstänksamheten mot fusk av olika slag har blivit så stor att många människor som bevisligen är sjuka får sitta emellan. Det är orimligt, och det kräver ett ansvarstagande och agerande även från regeringens sida.

I verkligheten är det så att försäkringsläkare ibland i allmänna ordalag säger att behandlande läkares intyg inte styrker nedsättning av arbetsförmåga. Det gör att många människors situation bryskt avfärdas. Utlåtanden som jag har tagit del av är ibland okonkreta i sina formuleringar, och man har varken kommunicerat med den behandlande läkaren eller den försäkrade. Men det jag ser som mest anmärkningsvärt är när försäkringsläkare som inte är specialister i praktiken överprövar specialisters bedömningar. Att inte vara sakkunnig och ändå göra en tydlig bedömning utanför sitt kompetensområde är inte förtroendeingivande. Ett krav borde vara att Försäkringskassan konsekvent anlitar specialister för att bedöma andras specialistläkares intyg.

Jag anser att ministrernas markeringar om förtydligande av försäkringsläkares uppdrag, om erfarenhetsutbyte mellan läkare och så vidare är bra. Däremot vet jag inte vad jag ska tycka om markeringarna kring Patient-säkerhetsutredningen. Jag vill se resultat innan jag har en åsikt om huruvida det är positivt eller negativt. Det är snårig materia vi rör oss i, och det är svåra bedömningar som egentligen ligger på individuella personer, exempelvis försäkringsläkare. Man kan ibland fundera på om man löser sådant här med statliga utredningar.

Jag är tydligt och klart oroad över den verklighet som existerar. Jag är fundersam till om de åtgärder som ministern hänvisar till tar på djupet i Försäkringskassans organisation så att detta kan rättas till. Ett av grundproblemen är den hårdare bedömning och praxis som börjat råda. Är ministern beredd att vidta några åtgärder på den punkten? Är ministern beredd att vidta åtgärder mot att försäkringsläkare utan specialistkompetens gör bedömningar av specialistläkares intyg?

Anf. 41 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det är sant att försäkringsläkaren inte bestämmer vilken ersättning människor ska få, men det är klart att säger Försäkringskassan att en människa inte är berättigad att vara sjukskriven påverkar det i sin tur ersättningen. Därför är det väldigt väsentligt, och ofta lyssnar de självklart på vad försäkringsläkaren säger.

Det finns många fall där människor har varit hos en annan läkare – det kan vara en specialist – och fått bedömningen att arbetsförmågan är nedsatt eller att de inte kan jobba över huvud taget. Sedan säger försäkringsläkaren motsatsen. Det är väldigt märkligt att en läkare som inte ens har träffat patienten kan göra den bedömningen. I många fall är det tyvärr så att försäkringsläkaren inte har träffat patienten innan han gör bedömningen.

Det här ger människor bilden av att de vill sjukskriva till varje pris och att det handlar om det.

Jag vet att ministern inte kan kommentera enskilda fall, men man kan inte låta bli att reagera när man hör sådant som har framkommit framför allt på senare tid. Det är fruktansvärda fall där människor borde få bli sjukskrivna men inte får bli det.

Ett exempel är en man som genomgick en hjärtoperation efter en mycket svår hjärtinfarkt. Han fick beskedet att han inte fick vara sjukskriven utan att han kunde arbeta från sjuksängen på sjukhuset. De kunde sätta in en telefon där så att han kunde sköta sitt ordinarie jobb därifrån.

Den historien slutade ändå lyckligt. En del människor har tack och lov specialläkare som verkligen kämpar för dem. Till slut kan de i bästa fall få rätt. Det är fruktansvärt att över huvud taget komma med ett sådant besked till någon som har varit så nära döden som en hjärtinfarkt innebär. Att ligga inne för operation är väldigt provande för både den psykiska och fysiska hälsan.

Det finns exempel på människor som genomgått omfattande cancerbehandling och inte har fått vara sjukskrivna. Det är olika från fall till fall hur de här historierna slutar, men försäkringsläkarens bud har i många fall varit att det går alldeles utmärkt att jobba vidare trots att man genomgår cellgiftsbehandling och strålning och sådant som man vet sätter ned den fysiska hälsan. Det är dessutom otroligt stressande för den enskilde. Man vet ju inte ens om man kommer att överleva.

Det finns fall där den enskilde visserligen inte är sjuk i ordets vanliga bemärkelse. Det gäller till exempel ett fall där en man hade en dotter som var döende. Det var en liten flicka, bara något år gammal. Hon hade fått cancerbesked. Hon var döende och det fanns ingenting att be för. Mannen pendlade till sitt jobb långt därifrån. Han ville så klart vara med sin dotter den sista tiden. Det var ju den enda tid han skulle få med henne. Det var ju både för sin egen skull och för att stödja dottern. Han fick beskedet att han inte var sjuk så det beviljades inte.

Folk hamnar i en väldigt svår situation i just de här specifika situationerna. Man kan inte säga att han är arbetslös och har rätt till arbetslöshetsersättning och man kanske inte kan säga att han är sjuk. Frågan är hur människor ska göra i sådana här situationer. Jag tycker att man måste visa mycket större flexibilitet.

Det har ju kommit dekret om hårdare bedömning för rätten att bli sjukskriven. Men en stor fråga gäller också försäkringsläkarna. De har ju funnits under lång tid. De hårda bedömningarna gör ju inte saken bättre. Jag tycker att det är väldigt viktigt att man gör någonting åt detta.

Anf. 42 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Fru statsråd! Herr Hultqvist! Fru Larsson! Alla andra! Jag tycker att Peter Hultqvist har skrivit en interpellation i en viktig fråga och i ett balanserat tonläge. Så är inte alltid fallet i debatterna, men det är bra när vi kan utnyttja riksdagen och den plattformen till bra debatter i angelägna frågor.

Jag kan även instämma i delar av den bild som Peter Hultqvist ger av verkligheten. Jag ser den även från Östergötlands horisont.

Först vill jag ändå göra tydligt att jag helt står bakom den skärpning som alliansregeringen har vidtagit vad gäller långa sjukskrivningar och de exploderande förtidspensioneringarna. Det har tidigare varit för lätt och släpphänt ibland. Det var nödvändigt att prioritera arbetslinjen och minska utanförskapet och att ställa mer precisa riktlinjer för villkoren för långa sjukskrivningar och sjuk- och aktivitetsersättningar.

Havande sagt detta, som Lennart Daléus säkert skulle ha uttryckt sig, vill jag tillföra någon synpunkt till den problematik som Peter Hultqvist har lyft fram.

Distriktsläkaren sjukskriver den som läkaren anser vara sjuk. Man kan uppenbarligen vara sjuk men ändå ha arbetsförmåga. Den bedömningen görs av Försäkringskassan med hjälp av försäkringsläkaren som oftast granskar läkarintyget och enbart utifrån detta ibland gör bedömningen att man inte kan arbeta eller att man kan och bör arbeta.

Redan här blir diskussionen lite svår för många av oss. Man kopplar nog ofta ihop sjukdom och sjukskrivning med att man samtidigt inte har arbetsförmåga. Jag är med på att den diskussionen och bedömningen faktiskt är relevant.

Den kan göras som nu av en överprövande instans. Man kunde alternativt tänka sig att bedömningen gjordes av distriktsläkaren som ju är den som har träffat den sjuke och bäst torde kunna bedöma graden av arbetsförmåga. Kontrollen skulle i så fall göras av Försäkringskassan och försäkringsläkaren och i stället för att rikta sig mot den sjukskrivne innebära en prövning av läkarnas sjukintyg och bedömningar. Så är inte systemet i dag, men jag tycker att det är en intressant tanke.

Som det nu är kan den enskilde ibland hamna mellan distriktsläkarens och försäkringsläkarens stolar och i vissa lägen hamna i en moment 22-liknande situation.

Jag ska ge ett exempel som jag har kommit i kontakt med och som visar en sak som borde rättas till.

En skogsarbetare jag känner fick en whiplashskada vid fällning av stormfälld skog. Han fick stora bekymmer med rygg och nacke. Han försökte jobba, men det gick allt sämre. Han sökte läkarvård och gick hos sjukgymnast men blev inte bättre. Läkare och sjukgymnast var eniga om att en tids sjukskrivning utan arbete var nödvändig för att behandlingen skulle bita. Skogsarbetaren sjukskrevs av distriktsläkaren vid vårdcentralen.

Så långt var allt gott och väl. Skogsarbetaren var sjukskriven och såg så småningom fram emot sjuklönen. Men den dök inte upp. I stället kom ett barskt brev från Försäkringskassan som ansåg distriktsläkarens intyg vara kort och ofullständigt. Därför var förslaget att ingen sjuklön skulle utgå.

Att läkarens intyg var ofullständigt kan ju knappast patienten lastas för. Att i efterhand vägra utbetalning av sjuklön när den sjuke har varit i god tro att läkarens intyg skulle gälla är inte acceptabelt tycker jag. Det borde ändras. Det budskapet vill jag skicka med socialförsäkringsministern.

Att däremot ifrågasätta framtida sjukersättning och att den enskilde då kan välja att arbeta eller inte arbeta och vet vad som gäller är en annan sak. Då kan man i så fall arbeta medan frågan överprövas.

Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det här är en fråga som naturligtvis engagerar väldigt många. Jag får också många brev från oroliga personer som ifrågasätter att Försäkringskassan överprövar eller har annan uppfattning om ersättningen för den skada som man har fått läkarintyg för.

Jag hör naturligtvis också de här tongångarna. Jag blir också orolig om det nu är så att man bedöms olika av olika försäkringskassor, av olika handläggare och om det ser olika ut på olika platser.

Här i kammaren bestämdes faktiskt 2005 att Försäkringskassan skulle bli en egen myndighet med en styrelse med fullt eget ansvar. Skärpningen inom ohälsans område som Staffan Danielsson pratar om är en skärpning som innebär en förbättring som kommer den 1 juli. Någon skärpning från denna regering vad gäller lagstiftning eller regler har inte kommit.

Jag har roat mig med att titta på vad Socialdemokraterna har sagt om försäkringsläkarna under den tid man hade regeringsmakten, om man nu inte är tillfreds med Försäkringskassans roll.

I en proposition 1994/95 med Lena Hjelm-Wallén och Ingela Thalén framgår det klart att försäkringsläkaren är Försäkringskassans expert och rådgivare. Försäkringsläkaren ska inte själv undersöka eller behandla den försäkrade.

I en proposition 2002/03 undertecknad av Göran Persson och Hans Karlsson står det att ovannämnda synsätt fortsatt ska gälla.

Rapporter från Socialstyrelsen säger också att någon förändring av prövning inte ska ske utan att det i så fall får bli ett domstolsförfarande.

Med den bakgrunden vill jag säga att denna regering har lagt ett kommittédirektiv i april förra året om patienträttigheten; det är vad det handlar om – patientens rättigheter i sin sjukskrivningsprocess. Det kommer i en utredning den 31 december. Vi ifrågasätter också hur rättssäkerheten är för patienterna.

Ett kommittédirektiv 2007 står jag bakom tillsammans med regeringen. Det handlar om tillsyn av hela socialförsäkringen. Anne-Marie Begler kommer att lämna över den till mig på torsdag så att vi ser vad man säger och hur vi ska kunna garantera en rättssäker tillsyn över hela socialförsäkringen. Det har ju inte funnits. Tillsynen glömde Socialdemokraterna bort när man slog ihop försäkringskassorna.

När det gäller bedömningen tror och hoppas jag på den sjukskrivningsprocess som Socialdemokraterna startade upp. Det hoppas jag att ni enas med mig om, eftersom beslutet i kammaren är gemensamt. Det är en sjukskrivningsprocess mellan läkarna, Statens beredning för medicinsk utvärdering, Försäkringskassan och Socialstyrelsen. Man ska titta på hur en normal sjukskrivningstid ser ut, som ett beslutsstöd. Det var Socialdemokraterna som satte i gång arbetet. Jag har fullföljt det.

Nu har man snart gjort färdigt de flesta diagnoser utom lättare psykisk ohälsa och stressymtom. Vi har varit eniga om att titta på det här. När Försäkringskassan, den sjukskrivande läkaren, Socialstyrelsen med mera har varit överens om vad som är vetenskap och beprövad hjälp, vad

som är en normal sjukskrivning, då behöver vi kanske inte ha det här ifrågasättandet, för då har båda parter varit med i diskussionerna. Jag hoppas och tror mycket på det. Men det är enbart ett beslutsstöd, ingenting annat.

Vi skulle kunna diskutera arbetsförmågan mycket. Jag ger ett kort svar till Hillevi Larsson: Vi har trygghetssystem som ger pappan som ska sitta vid sin döende dotters sida rätt att vårda sitt sjuka barn.

Anf. 44 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Läkare: Det finns risk att han dör. Så lyder en mening i ett tidningsklipp jag har med mig här. Det handlar om en man i Hedemora som fick rätt till 75 procents sjukersättning hos länsrätten på grund av högt blodtryck. Han har tydligen haft denna typ av problem sedan någon gång på 90-talet, då han hade ett rekord på 270/220, vilket man väl ändå får betrakta som högt. Han har haft problem med detta i många år.

Nu har det kommit till en punkt där man är oenig mellan Försäkringskassan och sjukskrivande läkare, som menar att han har kapacitet att jobba 25 procent. Man hänvisar honom till annat arbete. Hur enkelt är det att få annat arbete avpassat för sjukdom vid 62 års ålder?

Men Försäkringskassan driver frågan vidare och ska ha rätt till varje pris. Man går till Kammarrätten i Sundsvall med detta. De som betraktar det här utifrån funderar på om det är ett rimligt förfarande.

I dag på förmiddagen ringde en person som berättade om en människa som hade varit med om två självmordsförsök, var inne i en depression och hade ett läkarintyg på sjukskrivning. Men Försäkringskassan hade sagt att de inte var beredda att godkänna det.

Jag kan naturligtvis inte gå in och säga exakt vad som är rätt och fel, men det finns så mycket sådant här i dag inom Försäkringskassan i hanteringen av enskilda individer, som gör att man måste reagera inte bara som politiker utan också som människa. Det är klart att man kan sätta sig och göra något slags skuldförteckning över vilka borgerliga och socialdemokratiska politiker som någon gång har varit med och gett något direktiv och vem som äger skulden. Men jag tycker att det är fullständigt ointressant.

Jag har hållit på med sådana här problem även under förra valperioden, diskuterat dem i olika sammanhang med ministrar och andra och försökt driva på. Vi måste ha en annan hantering inom ramen för Försäkringskassan.

Grundproblemet är inte enbart att det bedöms olika i olika delar av landet. Min upplevelse är att ett av grundproblemen är att man är för brutal och krass i bedömningarna många gånger. Det finns en mänsklig dimension som man missar. Det är alltför många i central politisk position som har varit inblandade i att försvara den typen av politik.

Upplevelsen är att det har blivit hårdare under de senaste åren. Det får ministern tycka vad hon vill om. Skruven har dragits åt ytterligare. Det är upplevelsen hos många människor, oavsett vad vi står här i kammaren och presenterar för listor på vem som har gjort vad. Det är betydligt viktigare för mig än hur man tar debatten rent tekniskt här i kammaren och vilka som säger att de är mindre dåliga än någon annan.

Om det är många människor som säger att de kämpar mot övermäktig byråkrati och att man ska vara frisk för att orka vara sjuk är det någon-

ting som inte är bra i systemet. Om de här problemen inte åtgärdas och om politikerna ägnar tiden åt att bara hålla på och titta på vem som har gjort mest fel eller mest rätt förvärras trovärdighetskrisen. Vår roll måste vara att försöka göra något åt det här.

Det finns också många bra upplevelser av korrekt, bra och snabb service och bra besked. Men det finns för många exempel på krångel med sjukintyg, försäkringsläkare, utebliven ersättning, överklaganden och myndighetsbeslut som uppfattas som horribla. Det är för mycket sådant, och det måste vi ta på allvar, oavsett vem som vinner tävlingen om plus och minus och vem som har varit bäst och sämst. Där har ministern ansvar att agera.

Anf. 45 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det är glädjande att man har någonting att komma med när det gäller situationen med föräldrar som vakar över sina döende barn. Men det verkar uppenbarligen som att det i alla fall inte fungerar.

I det här fallet sade mannen upp sig från sitt jobb. Han höll länge på och schackrade, men det slutade med att han sade upp sig. Han bedömde att hans dotter var viktigare än jobbet. Han ångrar inte det beslutet, men det är tragiskt att det ska behöva ske.

Jag vet inte vad som har fallerat i kedjan i det enskilda fallet, men man kan i alla fall konstatera att det här bara är ett av många fall. De människor som ligger på sjukhus och behandlas för cancer eller hjärtinfarkt med mycket svåra diagnoser har i många fall fått negativt besked från försäkringsläkaren. Många har fått kämpa länge för att få rätt. Det är inte heller alla som får rätt.

Vi har andra fall som inte är lika uppenbara. Det handlar inte minst om kvinnor som lider av kronisk värk och förslitningsskador. Det här är ingenting som man alltid ser utanpå kroppen, men det innebär ett fruktansvärt lidande för de drabbade. Det är inte så att de här kvinnorna går hemma och latar sig, utan många har så nedsatt arbetsförmåga att de inte kan sköta ens det vardagliga hushållsarbetet. De kan knappt lyfta upp en sopkvast eller laga mat. Värken är så fruktansvärd. Ändå är det svårt att få rätt.

Det diskuteras hur skadorna har uppkommit. Frågan är vad som har uppkommit på jobbet och vad som har uppkommit på fritiden. Det är ganska uppenbart att om man har slitit i värden under en stor del av sitt liv och arbetsmiljöarbetet inte har fungerat uppstår skador. Man kan ha fått göra tunga lyft på egen hand, trots att man alltid ska vara två när man gör det, haft maskiner som inte varit tillräckligt bra och jobbat i den miljön länge.

Jag hoppas att regeringen tar till sig detta.

Anf. 46 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det är bra att regeringen har fokus på att bryta utanförskapet och minska de långa sjukskrivningarna och de mycket omfattande förtidspensioneringarna. Det är bra med de åtgärder som har vidtagits och som jag är övertygad om gagnar både samhället i stort och de berörda människorna genom att man prövar arbetsförmågan och erbjuder möjlighet till arbete om förutsättningar finns för att arbeta. Denna fråga är inte kopplad till det, men jag vill skicka med det.

Regelverk måste möta verkligheten. Ibland kan reglerna behöva justeras om det inte blev riktigt bra. Det kan gälla även om det är en s-regering som har fastställt dem eller om det har varit bred enighet.

Jag har visat en sak som jag tycker borde ändras, nämligen att sjukersättning kan förvägras i efterhand av Försäkringskassan när den enskilde uppenbarligen varit i god tro genom läkares sjukskrivning. Man kan inte rimligen själv bedöma att ens läkares intyg kommer att bli underkänt.

Jag har också genom kontakter med både läkare och arbetsförmedlare fått signaler om att enskilda människor ibland hamnar i kläm mellan läkare, försäkringsläkare, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i dessa frågor. Jag har förståelse för att detta ibland kan och kommer att hända i det komplicerade system vi har. Det får då prövas inom de mekanismer för överklagande och förnyad genomgång som finns.

Men det är inte bra om volymen tvister blir för stor. Det kan vara ett indicium på att det är någonting som behöver rättas till. Mitt råd till socialförsäkringsministern, som jag vet har ett stort engagemang för väl fungerande regelverk och rutiner på det här viktiga området, är att fortsätta dialogen såväl med enskilda människor, läkare, Försäkringskassan och arbetsförmedlare som med företrädare för myndigheterna.

Jag är lekman i dessa frågor. Men jag tror att det behövs vissa justeringar och förbättringar i samspelet mellan läkare och myndigheter vad gäller regelverk och rutiner. Det hoppas jag att statsrådet uppmärksammat följer och vid behov rättar till.

Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Bakgrund till varför jag tittade efter vad Socialdemokraterna hade sagt om försäkringsläkare är att Socialdemokraterna har innehavt regeringsmakten under hela denna tid. Nu kritiserar de en organisation med försäkringsläkare trots att de förut har försvarat och stött organisationen.

Det är inget nytt fenomen. Om det är ny information för er att människor kommer i kläm mellan systemen och känner otrygghet över att en försäkringsläkare ska överpröva är det för mig ingen ny erfarenhet. Det kanske är för att jag har arbetat som sköterska i 30 år. Jag har varit med och hört det länge. Det är inget nytt fenomen att människor känner oro, irritation och ångest och undrar ifall de har blivit rätt behandlade.

Nu finns en utredning som ska titta efter om försäkringsläkare och försäkringstandläkare ska vara under statlig tillsyn. Det kanske är något att vänta på för att titta om det ska göras någon förändring. Jag tror också på det gemensamma arbetet i sjukskrivningsprocessen så att man kan tala samma språk och litar på varandra så att vi inte får den misstänksamhet som finns i verksamheten i dag.

Jag tror och hoppas också att vi kan vara överens om att det är arbetsförmågan som ska ge rätt till ersättning. Det är nedsatt arbetsförmåga som ska ge rätt till ersättning. Det kan inte vara någonting annat. Anna Hedborg har i sin utredning visat på att många har fått förtidspension och att det många gånger har varit en arbetsmarknadspolitisk åtgärd under väldigt många år. Hon om någon måste veta detta.

Det kan inte vara rätt att vi tar våra skattepengar som vi vill ska gå till dem som är sjuka och skadade och ge till personer som har full eller viss arbetsförmåga. Det måste bli en arbetsförmågebedömning. Jag kan inte

se det på annat sätt. Självklart ska man också handskas med detta med vett och sans.

Därför kommer regeringen snart att tillsätta utredningen så att vi vet vad arbetsförmåga är för någonting och närmar oss samma syn och samma samtal mellan arbetsförmedling och försäkringskassa. Det ska inte bli så att någon är anställningsbar på det ena stället men inte på det andra och för frisk för det ena och för sjuk för det andra. Många känner igen detta.

Vi hörde också i inledningen om att många känner sig misskrediterade och anklagade för fusk. Jag hoppas inte att interpellanten menar att vi inte ska arbeta för att minska antalet felaktiga utbetalningar. Det handlar enligt FUT-delegationen om 20 miljarder kronor. Där har myndigheterna själva suttit med och gjort den bedömningen.

En kostnad på 20 miljarder kronor är lika mycket som polis och åklagare kostar under ett år i det här landet. Det är nästan lika mycket som allt barnbidrag. Det handlar inte bara om fusk och bedrägerier. Det handlar om felaktigheter också från myndighetens sida. Detta måste vi arbeta oerhört mycket med. Ett så stort belopp som 20 miljarder är väldigt mycket.

När det gäller kvinnor, Hillevi Larsson, har jag haft en fokusgrupp hos mig. Det är kvinnor som har haft lättare psykisk ohälsa och utmattningssyndrom. De har beskrivit för mig varför de har fått det, vilken hjälp de skulle ha behövt och hur de nu har kommit tillbaka. En del var inte alls tillbaka.

Jag har haft ett seminarium som var mycket välbesökt om just kvinnor och ohälsa. Jag fokuserar väldigt mycket på kvinnor. Jag fokuserar också väldigt mycket på ungdomar. Där ser vi speciellt unga kvinnor som i dag genom dålig skolunderbyggnad, genom att de inte har fått arbete och genom psykisk ohälsa har kommit in i en aktivitetsersättning.

Vad är det för ett sätt att välkomna unga människor in i ett vuxenliv? Låt oss allihop göra vad vi kan för att minska den trenden.

Anf. 48 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Nolltolerans mot fusk är en självklarhet. Man gör bedömningen att det handlar om 20 miljarder, men man kan inte bevisa att det är på det sättet. Förra året var det 1 600 personer som fälldes för fusk inom ramen för Försäkringskassan.

Det jag sade och det jag är ute efter är att antalet överklagningar ökar. Det är dessutom så att Försäkringskassan i många fall bedöms ha fel i sina bedömningar i länsrätt och kammarrätt. Det är ett tecken på att Försäkringskassan bedömer det hårdare än vad som var lagstiftarens syfte.

Ministern kan se det hur hon vill. Skruven har skruvats åt, och attityden har blivit hårdare. Därmed har också bedömningarna blivit hårdare. Det är så människor upplever det. När det är på det sättet ökar överklagningarna. Det är så de problem ökar som jag har försökt att beskriva i interpellationen med människor som känner sig misshandlade, åsidosatta och felaktigt hanterade. Det är då de problemen uppstår.

Försäkringsläkarsystemet behöver inte i grunden vara problemet. Problemet kan vara sättet att använda försäkringsläkare. Det upplevs som att de gör bedömningar som överprövar andra läkares intyg på ett sådant

sätt att de är väldigt njugga i att tänka sig att den andra läkarens bedömning kan stämma. Det är då problemet uppstår.

Det är kanske inte detsamma som att systemet ska avskaffas. Det vet jag inte. Jag tror inte heller att ministern själv ens en gång vet det. Men det är någonting som måste åtgärdas, ett problem som vi måste ta på allvar och lösa. Det kan man göra utan att göra det till någon sorts träta om vem som har gjort vad.

Är ministern beredd att vidta några åtgärder mot att försäkringsläkare utan specialistkompetens gör bedömningar om specialistläkares intyg? Den frågan har jag ställt under interpellationsdebatten och har inte fått svar på. Jag skulle vilja ha en kommentar på det i slutanförendet.

Anf. 49 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det bästa vi kan göra mot personer som är sjuka, Peter Hultqvist, är att se till att de blir rätt bemötta och får en rättssäker handläggning.

Vi ser i dag hur många människor har gått i långa sjukskrivningar och inte fått rehabilitering och hjälp under sjukskrivningsprocessen. Många av dem har blivit förtidspensionerade mot sin vilja, till 64 procent utan rehabilitering och arbetsmarknadsåtgärder. Det har varit ett skäl till uppsägning.

Jag tror att vi i varje fall kan vara överens om att det inte har varit ett bra sätt. Nu ska vi åtgärda detta på alla sätt och vis. Regeringen har inte lagt fram några förslag om förändringar av lagar eller regler för att förändra och försämra på något sätt.

Jag kan beklaga om det är personer som har blivit felaktigt behandlade. Det gör jag verkligen. Vi ska självklart ha en rättssäker relation mellan läkaren och patienten. Självklart ska patienten eller den som blir sjukskriven bli behandlad på ett rättssäkert sätt. Jag tror vi kan vara helt överens om det. Vi ska inte misstro varandra. Det är vår absoluta uppfattning att det ska vara så.

Jag tror inte att jag som Peter Hultqvist kan stå här i talarstolen och tala om att det är specialistläkaren som ska göra en bedömning och den andra läkaren en annan. Jag tror inte att vare sig Peter Hultqvist eller jag kan göra den bedömningen.

Vi ska se till att patienten får en rätt och riktig bedömning och att den är rättssäker. Det tror jag att vi ska göra. Låt oss se vad Tillsynsutredningen kommer att säga på torsdag. Den tillsynsutredningen borde ha varit tillsatt för länge sedan. Den handlar om tillsynen över socialförsäkringar och bland annat Försäkringskassans verksamhet.

Det är inte rimligt att det inte finns en oberoende tillsyn över socialförsäkringarna och Försäkringskassans verksamhet. Där tror jag också att vi kan vara överens. Låt oss också titta på vad utredningen som nu är på gång säger om att försäkringsläkaren och försäkringstandläkaren ska stå under statlig tillsyn. Där händer det i varje fall någonting.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 18.00 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna i väntan på att miljöminister Andreas Carlgren (c) skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellation 2007/08:300.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.02.

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellation 2007/08:300 om hinder för vindkraftsutbyggnad

Anf. 50 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Alf Eriksson har ställt några frågor till mig om behovet av detaljplaner för vindkraft i skogsbygd samt om vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta tillståndsgivningen för nya vindkraftverk och därmed påskynda vindkraftsutbyggnaden.

Till att börja med vill jag understryka att det i dag finns en bred enighet om klimatfrågans betydelse såväl i Sverige som inom EU och internationellt. Vindkraften har en viktig roll i den energiomställning som krävs för att Sverige ska få ett mer klimatanpassat energisystem. Jag är själv mycket positiv till vindkraft, och regeringen är angelägen om att utbyggnadstakten höjs avsevärt. Vindkraften har en stor outnyttjad potential i Sverige, och det krävs en omfattande ökning i utbyggnaden för att nå uppsatta mål. Det är min ambition att Sverige ska bli ett av de ledande länderna inom vindkraftsområdet. Som Alf Eriksson påpekar tar planering, tillståndsgivning och överklaganden i vissa vindkraftsärenden mycket lång tid. Jag är i hög grad medveten om dessa omständigheter och har därför vidtagit en rad åtgärder för att underlätta vindkraftsutbyggnaden.

Ett exempel på förenkling av planeringsprocessen är den ändring i plan- och bygglagen som trädde i kraft den 1 januari i år. Lagändringen var en följd av regeringens proposition *Ett första steg för en enklare plan- och bygglag* som riksdagen behandlade i höstas. Förändringen innebär ett förtydligande av att översiktsplaner kan ändras genom tema-

tiska tillägg, för exempelvis vindkraft, utan att hela översiktsplanen behöver revideras.

Ett annat initiativ är ett särskilt ekonomiskt stöd till bland annat kommuner som klarlägger förutsättningarna för utbyggnad av vindkraftsanläggningar som introducerades den 1 maj i fjol. Boverket administrerar stödet, som uppgår till 30 miljoner kronor per år under 2007 och 2008. Boverket har dessutom regeringens uppdrag att utarbeta en handbok för planering och prövning av vindkraftsanläggningar som kommer att underlätta kommunernas planeringsarbete.

Regeringen har vidare tillkallat en särskild utredare – Miljöprocessutredningen – som bland annat har till uppgift att lämna förslag på en gemensam instansordning för PBL- och miljöbalksärenden. Syftet med en sådan reform är bland annat att möjliggöra en mer samordnad prövning med kortare handläggningstider för bland annat vindkraftsärenden. I december 2007 fick utredningen tilläggsdirektiv som bland annat innebär att de bestämmelser som påverkar förutsättningarna för etablering och utbyggnad av vindkraft ska ses över utan att man åsidosätter rättssäkerheten och hälso- och miljökrav.

Det är min bestämda uppfattning att handläggningen av vindkraftsärenden måste förenklas och effektiviseras. Handläggningstiderna ska hållas så korta som möjligt utan att minska allmänhetens rätt till insyn och deltagande eller försvåra möjligheterna att uppnå miljömålen. Handläggningen behöver även samordnas inom och mellan de myndigheter som deltar i de olika processerna. Utgångspunkten är att bestämmelserna ska vara enkla, tydliga, samordnade och ändamålsenliga och att onödiga krav ska tas bort.

En av de specifika uppgifterna i tilläggsdirektiven gäller just frågan om behovet av detaljplan som Alf Eriksson tar upp i sin interpellation. Utredaren ska analysera behovet av detaljplan för vindkraftverk, alternativt möjligheten och lämpligheten att differentiera kravet på detaljplaneläggning beroende på vindkraftsanläggningens storlek och placering. Det är uppenbart att det finns vissa problem förknippade med att hitta ett funktionellt planinstrument för vindkraftsutbyggnad i till exempel glesbebyggda trakter. Att utarbeta en detaljplan uppfattas inte alltid som det optimala.

Ett annat problem är den dubbelprövning som i dag görs av flera frågor enligt miljöbalken och PBL. Ett exempel är lokaliseringsfrågan, som prövas enligt både PBL och miljöbalken. Utredaren har därför i uppdrag att redovisa i vilken utsträckning dubbelprövning sker och om något prövningsmoment skulle kunna tas bort eller samordnas bättre.

Även om vi var ganska tidiga med att introducera vindkraft i Sverige har flera andra länder i Europa kommit betydligt längre inom vindkraftsområdet, och det är därför viktigt att vi tar till vara de erfarenheter man har gjort i andra länder. Utredaren uppmanas därför att i översynen beakta erfarenheter från andra länder som exempelvis Tyskland och Danmark.

Stora områden med goda vindförhållanden är i dag med hänsyn till sina naturvärden med mera undantagna från vindkraft inom riksintresseområdena för obruten kust. Samtidigt är det inte minst här förutsättningarna finns för lönsamma vindkraftsprojekt. Utredaren ska därför titta

närmare på om det är möjligt och lämpligt att ta bort förbudet mot vindkraft inom dessa områden.

Vindkraften är ju en förnybar energikälla med många goda miljöegenskaper, och därför tycker jag det är viktigt att utredaren ska analysera om det är nödvändigt med en miljöbalksprövning eller om prövningen kan hanteras i PBL-processen.

Avslutningsvis vill jag åter konstatera att det råder en bred enighet om vindkraftens potential i Sverige och om behovet av att underlätta för vindkraftsutbyggnaden i landet. Som jag har beskrivit har regeringen det senaste året tagit en rad initiativ för att förbättra förutsättningarna för en fortsatt och ökad utbyggnad av vindkraft. Genom Miljöprocessutredningens arbete kan ytterligare behov av och förslag till regelförändringar komma fram för att underlätta för vindkraftsutbyggnaden. Utredningen ska lämna sina förslag i vindkraftsfrågorna senast den 30 september i år. Syftet är att få en mer överskådlig och tidsmässigt både kortare och mer effektiv process samtidigt som prövningen förblir omsorgsfull och rätts-säker.

Anf. 51 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret! Svaret andas en mycket god vilja. Men det är lite dåligt med beslutskraften, tycker jag. Vi är säkert överens om behovet av vindkraft; det visar inte minst förra veckans diskussioner om åtaganden när det gäller framställning av förnybar energi.

Vi kan konstatera att vi är bra på vatten eftersom vi har mycket vatten. Vi har mycket vattenkraft i vårt land.

Vi är bra på bioenergi. Vi har, i alla fall om vi räknar på EU-15, en fjärdedel av EU:s skogar i Sverige. Jag tror att vi fortfarande är det land i EU som har de största skogstillgångarna. Det är ganska naturligt att vi är bra på bioenergi eftersom vi har råvaran.

Men när vi kommer till vindkraften är vi inte lika framträdande längre. Glädjande nog har vi nu kommit upp i 1,4 terawattimmar i produktion. Det är ett framsteg, men vi kan göra långt mycket mer. Det är bakgrunden till min interpellation.

När man frågar dem som vill bygga ut vindkraft i Sverige svarar de genomgående att vi har två stora problem. Det ena är att det är ont om vindkraftverk att köpa. Produktionen är alltså för dålig. Det är en annan fråga som inte ligger på miljöministerns departement, men den behöver också uppmärksammas.

Det andra problemet är tillståndsprövningen och den mängd av överklaganden som sker i tillståndsprövningen.

Tidigare när regelsystemet byggdes upp fanns inte de stora vindkraftverk som finns i dag. De mindre verken placerades ofta i närheten av där människor bor. En del ville till och med nästan ha dem inne på gårdsplanen. Men så är det inte i dag. I dag finns det verk som kan placeras i skogen och vingarna slår långt över trädtopparna. Då blir det lite konstigt att använda detaljplaneinstrumentet på vindkraftverk som står ute i skogsbygden med alla hinder som det medför när det gäller att öppna möjligheter för nya överklaganden och en mängd annat.

Människor uppfattar det som väldigt knepigt att behöva ansöka om en detaljplan för att få sätta upp tre–fem vindkraftverk ute i skogen. Vad jag

känner till har Boverket varit tveksamt här och vet egentligen inte om man ska tillämpa lagstiftningen eller regelverket på dessa kraftverk ute i skogen eller inte. När man söker vågar man inte gå förbi, utan slentrianmässigt söker man detaljplan för att inte komma i kläm sedan.

Min undran är: Varför kan inte miljöministern tala om vad han anser? Ska vi använda detaljplaneinstrumentet ute i skogen i glesbygden?

Anf. 52 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Alf Eriksson tar upp en mycket viktig fråga i sin interpellation. Däremot råkar det vara så att redan den första meningen i interpellationen är svår att instämma i även om vi är överens i sakfrågan. Den lyder: "Viljan att bygga ut vindkraften i landet är mycket stor." Den viljan finns hos dem som tillverkar vindkraftverk, den viljan finns också hos ett antal privatpersoner och företag som är mycket intresserade av att få börja bygga och den finns hos oss.

En grupp som däremot alltför ofta är negativ till en utbyggnad av vindkraften är en del kommunpolitiker. Ibland finns det en saklig grund för ett negativt beslut, men ofta är det politiska skäl. Kärnkraftsvänliga politiker försvarar gärna utvecklingen av vindkraften.

I min hemkommun Svalöv har de styrande, Socialdemokraterna och Moderaterna, beslutat om en vindkraftspolicy. Låt mig ta den som ett exempel på hur en kommun kan sätta upp hinder för en utbyggnad av vindkraften.

Det ska vara ett avstånd på 700 meter till närmaste bostad trots att normal rekommendation annars är 500. Avståndet till fastighetsgräns ska vara 700 meter. Det innebär att fastigheten behöver vara på minst 150 hektar för att vara aktuell att bygga på, och då förutsätter det att verket står precis i mitten.

Vindkraftverk får endast om särskilda omständigheter föreligger etableras i område som bedöms vara av riksintresse. I säkerställda kulturhistoriska miljöer ska vindkraftverk inte etableras och i övriga kulturmiljöer och deras närområden ska det prövas med särskild hänsyn till kulturhistoriska värden.

Ett respektavstånd föreslås kring kyrkor och andra karaktärsbärande element. Det får bedömas som angeläget att bevara landsbygds kyrkans dominerande roll i det agrara kulturlandskapet.

Stora markområden som inte alls eller obetydligt är påverkade av exploateringsföretag enligt miljöbalken bör så långt möjligt skyddas. Områdena undantas från lokalisering av vindkraftverk. Det är i praktiken all övrig mark.

Vindkraftverk ska lokaliseras så att upplevelse av natur, stillhet och tystnad i etablerade friluftsområden inte påverkas negativt.

Inom område med förordnande enligt miljöbalken ska vindkraftverk inte etableras.

En spridd utbyggnad av vindkraft större än 500 kilowatt bör ej ske inom kommunen.

Vid etablering av kommersiell vindkraft ska i första hand grupper etableras, vilket försvarar för mindre företagare att investera.

Utbyggnad ska ske efter detaljplaneläggning.

Avståndet till vägar med transport av farligt gods ska vara minst 60 meter, och motsvarande siffra för järnväg minst 40 meter. Zoner motsva-

rande navhöjd plus tre gånger rotordiametern från större kommunikationsleder och kraftledningar undantas från etablering av vindkraftsanläggning. Zoner motsvarande verkets totalhöjd, dock minst 50 meter oavsett vägtyp, undantas vid övriga vägar och kraftledningar. Längs järnväg undantas en zon på 50 meter, dock minst verkets totalhöjd.

Vindkraftverk bör undvikas i områden som har stor betydelse för fågellivet.

Som var och en förstår är det i praktiken byggstopp. Jag vill fråga statsrådet hur han ser på en möjlig utbyggnad av vindkraften när kommunala företrädare sätter upp sådana hinder.

Vi är överens om att detta behöver lösas, Alf Eriksson, men jag tror att du förstår att när man sätter upp den här typen av hinder blir det omöjligt med en utbyggnad av vindkraft, och det tror jag att vi vill ha oberoende av vem som sitter här.

Anf. 53 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Först kan vi lägga fast att det egentligen inte finns någon motsatsställning mellan kärnkraft och vindkraft. Båda energislagen har sin potential. Personligen tror jag att vindkraft har en mycket stor potential.

Miljöministerns svar handlar om man ska underlätta tillståndsgivning för vindkraftsutbyggnad och på det sättet kunna påskynda den.

Jag tycker att det är viktigt att föra in i debatten att förenklingar i tillståndsprocessen är ett generellt problem som så långt som möjligt ska ha generella lösningar.

Miljöministern tar upp rättssäkerheten, och den är en ledstjärna. Den måste trots allt finnas kvar. Vilka förändringar man än gör måste rättssäkerhet stå väldigt högt på listan över det man ska försvara.

Därför tycker jag att det är väldigt bra att man jobbar med tematiska översiktsplaner i arbetet med plan- och bygglagen. Lennart Pettersson tog upp att Svalövs kommun har en policy. Det tycker jag är bra. Det borde egentligen varje kommun ha. Nu kanske den var lite väl detaljerad. Den blev något komplicerad. Men i grunden bör varje kommun ha en sådan policy att bygga sina beslut på.

Jag nämnde arbetet med översiktsplaner. Vi har även den gemensamma instansordningen. Det är också bra om den kan sjösättas på något vis.

Det måste naturligtvis vara ett mål att få bort dubbelprövningar så långt som möjligt, men det får inte innebära att rättssäkerheten åsidosätts. Människors möjligheter att ha synpunkter på de här processerna är väldigt viktiga. Jag tror att den förankringsprocessen gagnar vindkraften väldigt mycket. Man kan inte gå fram så snabbt att människor inte kommer till tals. Det blir bara kontraproduktivt när det gäller utbyggnaden av vindkraft.

Jag läste i gårdagens Göteborgs-Posten om att Länsstyrelsen i Västra Götalands län hade gjort ett stort arbete kring det här nu och tagit fram ett förslag som man nästan kan säga är av riksintresse för vindkraftsområdet. Nu gäller det upp till 6 000 vindkraftverk, och man har faktiskt lyckats peka ut områden där man inte på något ställe kommer i konflikt med kustområden och de stora sjöarna, så nog finns det möjlighet att

hitta de här platserna. Tillsammans med kommunernas arbete kan det naturligtvis landa väldigt bra.

Fru talman! När det gäller detta med detaljplaner reagerade jag på ett annat sätt. När man diskuterar detaljplaner så är det som om de bara vore ett hinder. Men detaljplaner är egentligen ett utsökt redskap för att lösa konflikter. Men naturligtvis måste detaljplanen användas så att man använder den på rätt ställe. Varenda bygglov ska naturligtvis inte lösas, om det finns några konflikter, genom detaljplanen, men detaljplanen kan de facto vara den process som förhindrar överklaganden, just på grund av att den processen faktiskt är uppbyggd på så sätt att människor kommer till tals och kanske får sina synpunkter tillgodosedda. Då är detaljplanen inte ett hinder utan snarare en möjlighet att komma fram snabbare. Det finns inget enkelt svar på den här frågan.

När Västra Götalands länsstyrelse har diskuterat den här frågan har man ändå förordat att man ska placera ut lite större grupper. Det ligger i sakens natur att man då kan få fram en detaljplan och lösa konflikterna i det området. Om man börjar bygga enstaka verk får man många fler konfliktytor. Ur länsstyrelsens synvinkel förstår jag den strategin. Men det är naturligtvis möjligt att gå båda vägarna.

Men som sagt: Jag upplever nog att en detaljplan snarare är en möjlighet till konfliktlösning än att den ska behöva vara ett stort hinder i sammanhanget.

Anf. 54 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Alf Eriksson tyckte att det var lite dåligt med beslutskraften. Det var ju en oväntat hård dom mot den tidigare regeringen. Det är trots allt så att det jag redovisade var resultatet av det vi nu har gjort under tolv månader. Tyvärr gjordes alldeles för lite under de tolv år som föregick detta.

Det är också så att om man ser det internationellt så är det inte imponerande, det som skett i Sverige under lång tid. I Portugal lyckades man på ett år med vad Sverige har klarat under 25 år. Det visar verkligen att Sverige har skäl att springa snabbt nu. Men på den punkten är vi helt ense. Där har vi också samarbetat över blockgränsen, till exempel när det gäller de gröna elcertifikaten, och det är ju nu någonting som växer snabbt under alliansregeringens ledning. Vi välkomnar också de ökade insatser det leder till från företagens sida.

Alf Eriksson nämnde att det var fråga om 1,4 terawattimmar hittills. Det är sant. Det är domen över hur lite som hittills har gjorts. Men nu har Vattenfall planer för mångdubbelt mer, och man är inne i ett konkret planeringsarbete. Dessutom handlar det om företag som SCA eller Boliden. Det innebär alltså att detta kommer att långt mer än tiofaldigas på relativt kort tid. EU ger oss ju också åtagandet att klara mellan 50 och 60 terawattimmar förnybar energi som helhet. Där kommer naturligtvis vindkraften att spela en viktig roll.

Det är alltså ingen tvekan om att den förnybara energin i Sverige, och särskilt vindkraften, står inför ett helt annat läge nu. Därför måste vi också nu göra helt andra insatser än hittills för att lyckas.

Jag fick frågan av Alf Eriksson varför jag inte svarade på om detaljplaneinstrumentet verkligen ska användas i glesbygden, och svaret är: därför att vi redan har haft den tanken och därför har lagt in det i direkti-

ven för Miljöprocessutredningen. Där prövas nu andra möjligheter, och jag själv är beredd att överväga en särskild gräddfil för vindkraften som gör det möjligt att med rättssäkerhet och rätt miljöhänsyn också få fram snabba beslut.

Jag vill ta upp Lennart Petterssons utmärkta exempel på hur kommuner i själva verket kan sätta upp hinder. Inte heller där finns det någon tvekan om regeringens entydiga och mycket starka uppmaning till kommunerna att se att det är helt andra tider som gäller nu.

Det är en stor vindkraftsutbyggnad som ska ske över landet. Vi har ett europeiskt åtagande där vi ska lyckas med de delar som Sverige får i uppgift att klara. Då duger det inte att låta som på den så kallade gamla goda tiden, när uppifrånstyrning och ganska petiga planeringsanvisningar blomstrade i rabatter som över huvud taget dominerades av lite planekonomiskt tänkande. Det är en uppgift för kommunerna att klara detta.

Jag välkomnar det Lars Tysklind säger om att det är angeläget med översynen av PBL och att utnyttja möjligheten till tematiska översiktsplaner. Jag delar uppfattningen att rättssäkerheten är viktig, men jag är också övertygad om att den inte blir bättre av att man behöver söka tillstånd i fyra fem omgångar för samma typ av anläggning.

Anf. 55 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag vill påminna miljöministern, om han inte kommer ihåg det, om att när planerna om 17 terawattimmar, vill jag minnas att det var, växte fram samarbetade vi i den här frågan. Och det var före valet. Jag hoppas att det blir förverkligat, och vi kan bättre än de 17 – det är jag övertygad om. Det har gått en del år sedan dess.

Andreas Carlgren säger att jag fällde en hård dom över vad som har varit. Det var väl en ganska väntad replik. Jag har hört den här i kammaren ett antal gånger det senaste året. Men när det gäller dom över storleken på vindkraftverk är det inte alltid man kan förutse den tekniska utvecklingen. När detaljplaneinstrumentet sattes i sjön fanns inte de här. Jag tror att regeringen och miljöministern har hamnat i samma spår och samma fälla eftersom det blev ett tilläggsdirektiv till den sittande utredningen i november i fjol. Vi kan lämna det där häradet. Vi måste ha besked snabbt i den här frågan. Det handlar om att förverkliga de här 17 eller 20 terawattimmarna som vi pratar om.

Rättssäkerheten är viktig – visst. Men man ska som bakgrund ha klart för sig att mycket av den här rättssäkerheten och regelverket är uppbyggt just för att skydda miljön för människor som bor och lever. Problemet är nu att det här måste utvecklas så att regelverket, som är tänkt att skapa en god miljö, inte blir ett hinder för utvecklingen.

Jag ska ta ett annat exempel med detaljplanerna i glesbygden. På detaljplanelagt område får man inte jaga. Det är väl naturligt att man inte ska jaga inne i tätbefolkade områden. Men nu när det börjar dyka upp detaljplaner ute i skogsbygden så ställer det här till problem, inte bara för den som vill jaga där. Både miljöministern och jag vet att jakten ute i dessa bygder är värdefull, och blir det tal om att släppa till mark och därmed också få släppa till jakträtter så blir det här ett bekymmer. Det blir svårt att få mark att bygga de här vindkraftverken på, i alla fall på de ställen där det blåser bra med vindar. Risken är också uppenbar att det

blir nya överklaganden, men med bakgrund i detta att jaktintresset talar för att man inte vill ha någon etablering, och så får vi ett nytt elände.

Det bästa som skulle kunna hända i dag, herr miljöminister, vore att vi kunde få i alla fall ett besked, ett litet uttalande där man tänker själv utan att ha utrett allting in i minsta detalj. Är det nödvändigt att ha detaljplaner för ett mindre antal större vindkraftverk som placeras ute i skogsbygden?

Anf. 56 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Först vill jag ge lite information. Svalövs kommuns vindkraftspolicy är från den 17 december 2007; den är alltså en dryg månad gammal och ändå ser den ut som den gör.

I mitt förra inlägg redogjorde jag för det kommunala perspektivet. En annan grupp kan vara nätägarna, som inte alltid ser med välvilja på utbyggnaden. Det kan man se på de priser de vill ha ut för anslutningsledning till befintligt nät. Jag har blivit uppringd av intressenter som beskriver att Eon, i just deras fall, inte är speciellt samarbetsvilligt och har kostnadsnivåer som ligger markant över vad andra entreprenörer kan erbjuda. Följden blir att lönsamheten i investeringen kan ifrågasättas. En fråga till statsrådet blir om han uppmärksammat det problemet och vad som finns att göra åt det.

När det gäller detaljplan för vindkraftverk får vi tänka till ordentligt. Jag utgår från att utredaren noga kommer att analysera detta. Om det skulle ställas krav på detaljplaner blir det förmodligen fördröjningar och därmed fördyringar för företagen som är svåra att överblicka. En fråga jag då ställer mig är om det i så fall blir nödvändigt att förändra rätten att överklaga. I dag finns alldeles för många som ser alldeles för mycket till sin egen situation och alldeles för lite till allmänintresset.

Jag vill passa på att lyfta upp en fråga som tangerar detaljplanefrågan. Jag gör det med ett exempel från min hemkommun. Där finns bygglovsansökningar som legat mellan tre och sju år och som ännu inte blivit behandlade. Man har hela tiden skylt på kommande vindkraftspolicy. Jag vill därför fråga ministern om han tycker att det är skäligt att behandla investeringsvilliga företagare på det sättet eller om det finns motiv till att införa någon form av sanktionsavgift mot kommuner som inte behandlar bygglovsansökningar inom rimlig tid. Vem står för kostnadsökningen, som ligger på åtskilliga miljoner för varje enskilt verk, och finns det risk för skadeståndsanspråk mot kommuner på grund av för långa handläggningstider?

Anf. 57 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om att plan- och bygglagsprocesser och miljöbalksprocesser inte har något egenvärde. Det handlar alltså inte om processerna i sig, utan processerna ska uppfylla kraven på att människor får komma till tals. Vi talar inte heller enbart om människor. Processerna ska även kunna lösa konflikter med stora naturvärden inblandade och så vidare. Naturen kan ju inte tala för sig själv, utan någon måste tala för den.

Jag tycker att regeringen jobbar mycket förtjänstfullt med målsättningen att få förenklade processer på alla dessa områden samtidigt som, vilket ministern tydligt säger, rättssäkerheten står högst på listan.

Vi hamnar lätt i att diskutera överklaganden och instansordningar. Det kan kanske bli lite tjatigt, men jag vill återigen säga att det är viktigt att skapa processer där man kan undvika överklaganden. I år innehåller budgeten 10 miljoner till Boverket för att de ska kunna gå ut och diskutera tillämpningen av plan- och bygglagen. Det gäller alltså att tillämpa de regelverk som redan finns, även om förenklingar säkert är bra i sammanhanget, för att just skapa rätt typ av samtalsklimat.

Jag tror därför att den diskussion som förs om flexibla detaljplaner är mycket viktig. Detaljplanerna har varit just väldigt detaljerade. Alla vi som jobbat i kommunala sammanhang har sett att det till slut blir ett problem – det man beslutade om för ett år sedan, och som man då tyckte var jättebra, stämmer inte längre. Verkligheten rusar hela tiden ifrån planen. Då kanske detaljplanerna i stället kan bli en möjlighet mer än ett hinder.

Det var för mig en nyhet att det finns ett konsekvent förbud mot att jaga inom detaljplaneområden. Det verkar inte riktigt relevant i sammanhanget, och därför bör man nog titta även på detta.

Anf. 58 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag värdesätter ett brett samarbete när det gäller utbyggnaden av förnybar energi. Det är ingen tvekan om att de 17 terawattimmar som riksdagen beslutade om under den förra mandatperioden, med stöd av Centerpartiet, kommer att behöva utökas kraftigt med tanke på de åtaganden vi har inom EU. Det handlar om i storleksordningen 50–60 terawattimmar, alltså det som nu diskuteras från kommissionens sida. Det skulle i sig innebära mer än en tredubbling av ambitionerna hittills.

När det gäller vindkraft kommer den att stå för merparten. Det innebär en mångdubbelt större användning av vindkraft i Sverige än vad fallet är i dag. Detta ska ske inom tolv år, och det måste vi lyckas med.

Jag tycker att det är bra med ändrade regler. Det är vad jag vill åstadkomma. Därför har vi tagit initiativ till en avbyråkratisering. Vi vill förenkla. Vi vill att det ska gå snabbare att komma fram till beslut. Det är inte rimligt att beslut i Sverige ska ta väsentligt längre tid än i våra grannländer. Därför är utgångspunkten för arbetet att det egentligen inte ska finnas någon nämnvärd skillnad mellan oss och våra grannländer beträffande hur lång tid besluten tar.

Jag har uppmärksammat att det upplevs som orimligt att få ett generellt jaktförbud i detaljplanelagt område i glesbygden, alltså när man upprättar en detaljplan i skogen för ett vindkraftsområde. Det är ett av skälen till att se över reglerna. Jag vet att detta upplevs som både oerhört krångligt och orimligt. Det väcker irritation i glesbygden, och jag är övertygad om att det är ett av de viktiga skälen till att det växer fram ett motstånd mot vindkraftsutbyggnaden. Därför vill jag att det ska vara en del av det vi nu kommer att titta på när vi går igenom vilka planer som behövs.

Jag kan försäkra Alf Eriksson att resultatet av det vi nu gör också är ett resultat av att jag valt att själv tänka på detta. Jag kommer att, tillsammans med övriga i alliansregeringen och de partier i riksdagen som är beredda att vara med, se till att vi genomför förenklingar hela vägen och får fram snabbare beslut.

Lennart Pettersson tog upp att bygglov kan bli liggande i kommunerna i mellan tre och sju år, som var det exempel han gav. Det är orimligt när det gäller företagare som är beredda att investera och göra viktiga insatser för samhället. Som företagare behöver man dessutom besked i annan ordning och på ett enklare sätt. Därför överväger vi åtgärder för att i samarbete med kommunerna få fram en snabbare handläggning. Vi gör nu tillsammans med bland annat Boverket en stor insats för att kommunerna ska få bättre kunskap om hur de ska hantera reglerna. Den ändring vi kommer att göra innebär att kommunerna får en mycket bättre beredskap för att kunna arbeta snabbt.

Till Lars Tysklind vill jag säga att det är angeläget att undvika konflikter av det slag som vi nu talat om. Det blir inte alltid lättare att lösa dem genom att dra ut på processen. Det viktiga är att kunna ge sin åsikt till känna och få göra sig hörd under processen. Det ska vi slå vakt om, och det går mycket bra att åstadkomma även inom ramen för mindre byråkrati och enklare regler.

Anf. 59 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag bor i en kommun vars kommunala energibolag vill bygga ut vindkraften i form av stora vindkraftverk. Man är mycket oroad över att det kan ta upp till tio år från det att man kommer in i diskussionsfasen tills verket börjar leverera ström. Om målet är att komma upp i kanske 60–70 terawattimmar – om vi tar dessa höga siffror som exempel – när vi det aldrig ifall vi har det regelverk vi har i dag och som innebär att vi får en tioårig fördröjning innan det hela kommer till stånd.

Vi är säkert inte oense om målet. Möjligtvis är jag lite otåligare vad gäller takten i metoderna. Därför vore det bra om miljöministern kunde ge en signal före november i år – jag vill minnas att utredningen ska komma i november och sedan är det remisstid på den – om att det kommer att hända något som väsentligt förenklar det hela så att kommunerna vågar sätta i gång och planera. Vi har inte tid att vänta någon längre tid.

Jag vill ta upp en sista frågeställning om prövningstillstånd när det gäller överklagande. Finns det vid översynen av reglerna någon tanke om att man skulle kunna minska antalet överklagandeinstanser och ha ett prövningstillstånd på högre nivå om det gäller några nytillkomna situationer?

Anf. 60 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag besökte i höstas Sveriges första stora vindkraftspark till havs, Lillgrundet. Där hade dåvarande miljöminister varit på besök i slutet av 90-talet, 1997, och pekat på vattnet och sagt att det där inom ett par år skulle stå en vindkraftspark. Sedan tog det sammanlagt nära tio år innan jag kunde åka dit och titta på de vindkraftssnurror som faktiskt står där.

Nu vill Alf Eriksson ge intryck av att man har varit lite otåligare. Jag säger bara snällt och vänligt: Försök inte, ni hade många år på er att lösa detta. Beviset såg ni själva med egna ögon, och dåtidens miljöminister gjorde det i högsta grad.

Men nu rättar vi till detta. Alf Eriksson ber mig ge en signal. Jag säger att den redan är given, och jag upprepar den här i dag. Det ska ske förenklingar. Besluten ska fram. Det ska gå fortare, och det ska vara

mindre byråkratiskt. Utredaren ska lämna sitt förslag den 30 september. Det ska ut på remiss, men det innebär inte någon fördröjning när det gäller vår vilja att se till att äntligen rätta till det som nu måste rättas till och som ska rättas till också i ett europeiskt beslut.

Alf Eriksson ber om färre instansordningar. Då kan jag också på den punkten uppmuntra honom och säga att riksdagen där redan har fattat ett inriktningsbeslut med anledning av den proposition som vi lade fram redan under vårt första regeringsår. Detta beslut innebär att färre instanser kommer att pröva, självklart utan att vi tar bort möjligheten till överklagande. Vi går nu också i detalj igenom hur den ordningen ska gälla så att den också är förenlig med mindre byråkrati och enklare regler men samtidigt är förenlig med rättssäkerhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:276 om outbetalda pengar till arbetslösa

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Patrik Björck har frågat mig om jag kommer att ta något initiativ för att rätta till de problem som uppstått i och med samordningen av dagar med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Från och med den 1 oktober 2007 jämföras dagar med aktivitetsstöd och dagar med arbetslöshetsersättning när det fastställs hur stor del av en ersättningsperiod som har förbrukats. Denna förändring har varit viktig att genomföra av flera skäl. Förändringen har eliminerat den orättvisa som uppstod genom att de som deltog i arbetsmarknadspolitiska program kunde spara ersättningsdagar i arbetslöshetsförsäkringen och därigenom få ersättning under längre tid än de som inte deltog i program. Den nya ordningen ger dessutom både individen och Arbetsförmedlingen starkare incitament att välja eventuella arbetsmarknadspolitiska program med större omsorg än tidigare. Därmed kan vi förvänta oss att programmen i större utsträckning än tidigare blir en väg ut ur arbetslösheten.

Samordningen förutsätter ett mer detaljerat informationsutbyte mellan Försäkringskassan som betalar ut aktivitetsstödet och arbetslöshetskassorna än vad som har behövts tidigare, och jag är medveten om att det inledningsvis har uppstått vissa problem. Att arbetslösa inte får sina pengar, som Patrik Björck påstår, är dock inte sant. Utbetalningar av arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd har försenats när de nya rutinerna har införts, vilket är beklagligt. De flesta problemen är nu lösta, och jag har därför inte för avsikt att ta några initiativ i denna fråga.

Anf. 62 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret på interpellationen. Nu var detta egentligen inte bara ett svar. Det var kanske svar på två frågor. Det ena svaret var kanske mer oavsiktligt, nämligen svar på frågan varför det går så otroligt dåligt för regeringen enligt opinionen. Jag har diskuterat detta med arbetsmarknadsministern förr. Men det är naturligtvis den förda politiken som är svaret på den frågan.

När man läser detta interpellationssvar och känner kallsinnigheten och bristen på empati från regeringen, här företrädd av arbetsmarknadsministern, när det gäller de människor som faktiskt drabbas av dessa problem, tycker jag inte att det är särskilt konstigt att den tidigare partiledaren för Kristdemokraterna kallar regeringens arbetsmarknadspolitik för hjärtlös. Jag tycker att det är en ganska rimlig beteckning.

Till och med statsministern har i något anfall av klarsyn kallat den förda politiken för obehaglig och brutal. Och detta svar på interpellationen ger verkligen anledning att ta till de orden.

Det finns naturligtvis två sidor av detta. Den ena är sakfrågan, om det är rimligt att plåga och straffa den som drabbas av arbetslöshet. Denna samordning är bara ett sätt som man gör det på. Det är för att snabbt driva ned folk på låga ersättningsnivåer. Där har jag och arbetsmarknadsministern och regeringen väldigt olika syn. Det är för den delen inte bara jag utan oppositionen och Socialdemokraterna som har en helt annan syn på den som oförskyllt hamnar i arbetslöshet och på hur man ska behandla dessa människor. I sakfrågan skiljer vi oss alltså åt.

Vi har egentligen ända sedan den här regeringen tog över kritiserat den dåliga, ansvarslösa och hafsiga beredningen av ärenden som har med arbetslöshetskassan att göra.

Det problem som uppstod den 1 oktober när denna nyordning trädde i kraft var sedan länge signalerad. Den var väl känd av arbetsmarknadsministern. Alla inblandade parter har innan beslutet togs och innan beslutet trädde i kraft kunnat förklara för arbetsmarknadsministern vilka effekter detta beslut skulle få. Jag har diskuterat detta med arbetsmarknadsministern, och de som är satta att hantera detta har kunnat förklara vad som skulle hända. Man har alltså med berätt mod och med öppna ögon försatt ett antal oskyldiga medborgare i en fullständigt orimlig situation. Det är väl det som kallas för hjärtlöst, brutalt och obehagligt, för att använda alliansens egen beskrivning.

Att påstå att det inte skulle vara sant att arbetslösa inte får sina pengar, som arbetsmarknadsministern gör i svaret, är märkligt eftersom detta är något som vi, innan beslutet togs, visste skulle ske och som vi naturligtvis noggrant har följt upp efter att det som man beslutade om har börjat gälla. Jag kan faktiskt förklara för arbetsmarknadsministern, om han inte har tagit sig omaknet att kontrollera hur verkligheten ser ut, att det är så att de inte får sina pengar. Den ursprungliga rubriken på interpellationen var: Arbetslösas förtvivlade väntan på pengar som inte kommer. Och jag kan garantera arbetsmarknadsministern att detta är sant.

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är som vanligt när man debatterar med Patrik Björck att det inte alls handlar om interpellationen utan att det i huvudsak handlar om någonting annat – opinionssiffror, Socialdemokraternas förträfflighet, regeringens misslyckande i största allmänhet, usla beredningsprocesser och vad det nu kan vara.

Interpellationen handlar om samordningen av dagar. Låt mig i alla fall kommentera något av det övriga eftersom vi ändå är inne på det.

Jag tycker att man ska ha en viss ödmjukhet när det gäller opinions-siffror åt alla håll. När jag tillträdde som partisekreterare för Moderaterna visade den första opinionsmätningen 14,9 procent. Vi landade på 26,2,

vilket var det bästa valresultatet sedan 1928. Socialdemokraterna hamnade samtidigt på det sämsta valresultatet sedan 1914, sedan demokratin och den allmänna rösträtten infördes. Viss ödmjukhet kanske man kan ha även inför uppblåsta opinionssiffror när det är två och ett halvt år kvar till valet. Det kan hända mycket.

Fakta i målet – detta har vi diskuterat vid säkert 25 interpellationsdebatter – är att ni lämnade var femte svensk utanför. Var femte svensk stod utanför arbetsmarknaden. Det socialdemokratiska svaret och det socialdemokratiska systemskiftet handlade just om att ni övergav jobblinjen. I stället hade ni något slags bidragslinje, något slags linje där arbete inte stod i främsta rummet utan där det handlade om allting annat, om ersättningsnivåer upp och ned och fram och tillbaka.

Faktum är att sedan vi tillträdde är det en person var fjärde minut som har kommit tillbaka från utanförskap och arbetslöshet och in på arbetsmarknaden – var fjärde minut. Det är till exempel 3 Borlänge, det är 12 Söderhamn eller 940 Färna, som din partikamrat Sven-Erik Österberg kommer från. Det är ganska bra.

Du säger också att vi snabbt ska driva in folk på låga nivåer. Nej, men vi ska snabbt göra vad vi kan för att få människor tillbaka i arbete. Det är precis det som nu sker. Sverige är det land av alla industrialiserade OECD-länder som har den snabbast sjunkande arbetslösheten. Det vill ni bortförklara med att det är högkonjunktur och att det är er förtjänst; ni gjorde så många bra saker förr i världen. Men, med all respekt, ni hade tolv år på er, och ni lämnade efter er ett Sverige där var femte svensk står utanför.

Nu försöker vi göra allt det som vi gick till val på, nämligen att se till att ha en jobbpolitik som bygger på tre ben:

1. Det ska löna sig att arbeta.
2. Det ska bli billigare och enklare att anställa.
3. Vi ska ha en matchning som faktiskt fungerar.

Alltså måste vi göra om en del system. Jag förstår att ni då är motsträviga eftersom ni inte står för en politik för arbete.

Om vi går tillbaka till grundfrågan och interpellationen som handlar om samordningen av dagar så kan jag säga att samordningen började gälla den 1 oktober. Beslutet fattades tidigt förra våren. Det som både Försäkringskassan och samordningsorganisationen, SO, säger är att det har handlat om försenade utbetalningar från a-kassorna. Från Försäkringskassan har det ibland handlat om att man har betalat ut grundbeloppet när den enskilde i stället haft rätt till inkomstrelaterad ersättning. Då har kompletterande ersättningar gjorts.

De flesta av dessa problem är nu lösta. Det säger både Försäkringskassan och SO. Därmed är det så att ingen riskerar att bli utan pengar, som Patrik Björck påstår. Naturligtvis är det oerhört beklagligt om personer har fått felaktiga eller försenade utbetalningar. Därför är det viktigt att myndigheterna nu fortsätter att göra det de ska göra, nämligen att se till att människor där ute får de ersättningar som de är berättigade till.

Anf. 64 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Interpellationen handlar om två väsensskilda ideologier och om den olika människosyn som vi har inte bara i den här frågan, utan det gäller väl i och för sig i alla frågor. Det är klart att det då är svårt att inte nämna det när detta diskuteras.

I sakfrågan – om det är rimligt att så fort som möjligt jaga folk ned på låga nivåer eller inte – har vi, som sagt, olika uppfattningar.

När det gäller själva konsekvenserna och den tekniska lösning som har valts visste ni att det här skulle inträffa. Innan ni gjorde det berättade vi för er om detta. Även de som skulle hantera det sade: Vi kommer inte att klara av det här utan bekymmer. Ändå gick ni med berått mod rakt in i det här systemet och försatte med vett och vilja folk i en fullständigt omöjlig situation.

Vi pratar inte längre om statistik eller procentsatser eller om vad vi gjorde under tolv års tid eller så, utan nu pratar vi om människor av kött och blod som redan befinner sig i en otroligt utsatt situation och som hamnar i väldigt brydsamma situationer eftersom de helt enkelt inte får några pengar.

Där någonstans uppstår väl en problematik i debatten. Om man har arbetsmarknadsministrarnas bakgrund när det gäller ekonomi, inkomst och annat spelar det kanske inte någon roll om lönen plötsligt inte kommer under två månader. Då säljer man väl lite aktier eller någonting annat, och så blir det bra med det.

Men för den som är arbetslös i kombination med lite åtgärder och sjukdom och som sedan oktober inte har fått ut den a-kassa på 9 500 kronor som den här personen är berättigad till innebär det en ekonomisk katastrof. Detta är ett autentiskt fall. Så sent som häromdagen hade vederbörande inte fått ut sina pengar.

Det finns ytterligare några fall, till exempel en person som inte fått ut några pengar sedan i november och som skulle ha fått 18 000 kronor. Den 20 januari hade den personen fortfarande inte fått ut sina pengar.

Jag har många sådana här exempel. En arbetslös som inte har fått ut några pengar sedan den 23 november har att kräva 20 000 kronor från försäkringen – en uppskattning mellan tummen och pekfingeret. Ett bekymmer är att man inte vet exakt hur mycket de här personerna ska ha eftersom samordningen inte fungerar. Men säg att det i runda slängar handlar om 20 000 kronor, alltså om två månader utan ersättning. Det är vad den person drabbas av som hamnar i nämnda situation.

Frågan från de här personerna till mig – jag vidarebefordrar frågan till arbetsmarknadsministern i den här debatten – är: Vad ska man göra om man har varit långtidsarbetslös och alltså under en lång tid levt på ersättningar på väldigt låga a-kassenivåer och man redan befinner sig i en ekonomiskt bekymmersam situation och det går två månader utan att man får någon ersättning?

Frågan är alltså vad arbetsmarknadsministern svarar de här personerna. Arbetsmarknadsministern har ju med berått mod försatt dem i den situation som nu gäller. Nu handlar det inte om vad vi under våra tolv år gjorde, utan det handlar om vad ni med berått mod gjorde fastän ni visste att detta skulle inträffa. Nu i januari 2008 väntar dessa arbetslösa personer på kanske 20 000 kronor, på två månadersersättningar som de inte fått. Deras ekonomi är slagen i spillror, och de har en väldigt svår situation.

Vad förväntar sig arbetsmarknadsministern att de ska göra? Arbetsmarknadsministern tänker inte göra någonting, för det här är ingen viktig fråga. Så står det i svaret. Det är mycket märkligt!

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Alla ska ha de pengar som de har rätt till. Ett fåtal har fått försenade utbetalningar. Jag kan naturligtvis bara beklaga det. Men alla får och ska få de pengar som de är berättigade till.

Uppenbarligen har a-kassan och Försäkringskassan i några enstaka fall inte kunnat hantera den historiska sammanläggningen så som det var tänkt. Det är naturligtvis beklagligt. Men samtidigt konstaterar jag att de flesta problemen är lösta, enligt vad både Försäkringskassan och SO säger.

Det här ska lösas. De som har rätt till pengarna ska naturligtvis ha de pengar som de är berättigade till.

Anf. 66 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Avslutningsvis vill jag bara fråga arbetsmarknadsministern – jag förväntar mig naturligtvis ett svar – om han är förvånad över den situation som uppstått för de personer som drabbats så hårt som jag här har beskrivit.

Vill arbetsmarknadsministern påstå att man i samband med att det här beslutet fattades inte visste att det skulle bli de här problemen? Det är en väldigt viktig fråga.

Sedan kan jag konstatera att hela handläggningen av interpellationen också är lite anmärkningsvärd. Det är två månader sedan jag framställde interpellationen. Den har bollats fram och tillbaka mellan olika departement. På något sätt har man från regeringen föregivit att man inte förstår frågan. Man förstår inte interpellationen och inte vilka pengar jag pratar om. Man ringer och frågar vad det handlar om och bollar frågan fram och tillbaka.

Jag vet inte om jag får vara konspiratorisk nog att tro att man inte ville ha en sådan här interpellation före jul – eller vad det nu handlar om. Kanske hade man hoppats och trott att om man bara sticker huvudet i sanden och väntar så kommer problemen att ha lösts.

Tänk om det skulle vara så lyckligt att man löser de här problemen nästa vecka. De är alltså fortfarande inte lösta. Det kan jag upplysningsvis berätta för arbetsmarknadsministern. Så sent som precis innan jag gick in i kammaren hade jag en telefonkontakt. Jag kunde då konstatera att de här problemen gäller även i denna stund. Att man inte har löst samordningen mellan Försäkringskassan och arbetslöshetskassan och att det drabbar de arbetslösa så att de inte får sina pengar fortsätter alltså även i denna stund.

Vi får väl hoppas att detta blir löst nästa vecka. Men jag tror inte på det, för det är en svår materia att hantera. Det är svårt att få de här systemen att kommunicera. Men även om man skulle lyckas med det kvarstår det faktum att man under flera månaders tid medvetet har försatt ett antal människor i det här landet i en onödig och hopplös ekonomisk situation som man på något sätt måste få ta ett ansvar för.

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag kan inte turerna när det gäller hur interpellationen har bollats. Men jag minns definitivt att den var inplanerad vid ett tillfälle i december, men då kunde inte Patrik Björck delta. Ärligt talat vet jag inte riktigt hur diskussionen gått innan. Naturligtvis beklagar jag om det har blivit en försening. En sådan är naturligtvis inte bra.

Låt oss i sakfrågan börja med den dimension som handlar om samordningen i sig. Det går inte att ha ett läge där man missgynnas till exempel av att välja den ena individuellt anpassade hanteringen av ens arbetslöshet framför den andra. Det kan inte vara rimligt.

Både kassorna och Försäkringskassorna har i princip haft på sig hela året för att förbereda detta – fram till ikraftträdandet den 1 oktober.

Är jag förvånad? Ja, det är jag nog allt. Jag tycker naturligtvis att det är orimligt att det är på det här sättet. Därför är jag glad över att både Försäkringskassan och SO nu säger till oss att det här är hanterat. Det är alltså vad de säger.

Är det i enskilda fall inte hanterat ska det rättas till. Den som är berättigad till ersättning ska naturligtvis ha den ersättning han eller hon är berättigad till.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:306 om effekten av arbetsmarknadsutbildning

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Josefin Brink har frågat mig om jag avser att omvärdera neddragningen av antalet arbetsmarknadsutbildningar. Hon frågar också om jag avser att vidta några av de åtgärder som föreslås i utredningen för att förbättra kvaliteten på arbetsmarknadsutbildningarna.

Bakgrunden till Josefin Brinks frågor är det slutbetänkande av Utredningen om en flexiblare arbetsmarknadsutbildning som nyligen överlämnades till regeringen. Utredningen föreslår bland annat en lämplig volym i arbetsmarknadsutbildningen på minst 10 000–15 000 platser.

Jag ska ge ett tydligt svar. Jag kommer inte i rådande sysselsättningsläge att medverka till mer resurser för att höja volymerna till de av utredningen föreslagna nivåerna i arbetsmarknadsutbildningen. Däremot tycker jag att de förslag som syftar till att höja kvaliteten i arbetsmarknadsutbildningen ligger i linje med regeringens ambitioner. Att i rådande sysselsättningsläge öka volymerna i arbetsmarknadsutbildningen skulle på kort sikt bara minska antalet sysselsatta, och när de som får utbildning återkommer till arbetsmarknaden kan efterfrågan ha minskat. Dessutom är en av anledningarna till att vi har en hög arbetslöshet i dag, trots högkonjunktur, att tidigare socialdemokratiska regeringar med samarbetspartiernas stöd just gjort det som utredningen säger att vi ska göra. Vi måste i stället pröva andra vägar. I jobb- och utvecklingsgarantin kommer man att kunna få kortare utbildningar, men det är baserat på det individuella behovet och kommer att bli mer jobbrelaterat.

Utredningen kommer att vara en del i det fortsatta utvecklingsarbetet av arbetsmarknadspolitiken som pågår inom Arbetsmarknadsdepartementet. Jag avser därför inte att i nuläget gå in på utredningens förslag i detalj.

Anf. 69 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Jag tackar Sven Otto Littorin för svaret på min interpellation. Det är uppenbart att regeringen en gång för alla har bestämt sig för att orsaken till arbetslösheten är dels att de arbetslösa har det för bra och därför inte vill jobba, dels att det är för dyrt att anställa, och därför struntar företagen i att skaffa den personal som de behöver. Följaktligen har regeringen dels sänkt ersättningen och dragit åt tumskruvarna på de arbetslösa, dels gett generösa rabatter på arbetsgivaravgifter och skatter.

Sänkningen av a-kassan sker stegvis. Ju längre man har varit arbetslös desto mindre får man i ersättning, samtidigt som ett flertal av de rabatter som ges till arbetsgivarna också gäller när de anställer långtidsarbetslösa. Då vore det logiskt att långtidsarbetslösheten är det som definitivt borde minska om den här analysen av problemet stämmer och om den här politiken fungerar. Men så ligger det inte till. Över 50 000 människor är långtidsarbetslösa i dag. Det är händelsevis exakt lika många som det var innan arbetsmarknadsminister Littorin tillträdde sitt jobb. Varken utsvältningen av de arbetslösa eller rabatterna till arbetsgivarna har alltså gett något som helst resultat på antalet långtidsarbetslösa.

Det handlar om 50 000 personer som har sökt jobb efter jobb i minst ett halvår utan att kunna hitta något. Samtidigt uppger fler och fler arbetsgivare inom exempelvis byggbranschen och industrin, framför allt i små företag, att de gärna vill anställa fler personer, men de hittar inte de arbetssökande som de behöver. De har inte rätt kompetens och yrkeskunskaper.

En ordentlig satsning på arbetsmarknadsutbildningar som lösning på den här ekvationen är inte precis långsökt. När man läser den utredning som arbetsmarknadsministern refererar till stärks ens argument för att satsa på arbetsmarknadsutbildning precis just nu ytterligare. Den visar att arbetsmarknadsutbildningar är mer effektiva och leder till väsentligt bättre chanser för den enskilde att få jobb än vad man tidigare har trott.

Man presenterar dessutom ett antal väldigt kloka förslag på hur kvaliteten i utbildningarna kan förbättras ytterligare. Det säger arbetsmarknadsministern är bra, det är han intresserad av, det vill han genomföra. Men det är bara det att han samtidigt bortser från att utredningen faktiskt säger att en av de viktigaste förutsättningarna för att kunna upprätthålla en hög kvalitet är själva volymen. Oavsett konjunkturläge, säger rapporten, bör arbetsmarknadsutbildningarna ligga på en miniminivå på mellan 10 000 och 15 000 månadsplatser, dels för att man ska kunna hålla en rimlig kvalitet för att inte administrationskostnaderna ska bli orimligt stora i förhållande till vad man får ut, dels därför att det antalet platser behövs för att motverka en arbetslöshet som inte är konjunkturberoende utan strukturell och som handlar om att en viss andel av de arbetssökande inte har de kunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden. Det går alltså inte enligt utredningen att skilja kvalitet och kvantitet åt på det sätt som arbetsmarknadsministern säger. Det är två saker som hänger ihop.

Utredningen konstaterar också, precis som exempelvis Konjunkturrådet, att det på lite sikt är helt nödvändigt att satsa på arbetsmarknadsutbildningar om vi ska undvika en utveckling mot en arbetsmarknad med så lågkvalificerade lågbetalda jobb att vi får en stor grupp människor i Sverige som är fattiga trots att de arbetar.

För min del misstänker jag att det är vad regeringen vill, men jag antar att arbetsmarknadsministern inte gärna vill tillstå det. Då får han faktiskt komma med lite bättre förklaringar till varför man över huvud taget inte överväger att följa utredningens förslag.

Anf. 70 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Det här svaret ger anledning till en hel del synpunkter, och jag tycker att Josefin på ett föredömligt sätt i och för sig har gått i svaromål. Men det skulle vara spännande att höra arbetsmarknadsministern förklara ett av påståendena i svaret, nämligen: ”Dessutom är en av anledningarna till att vi har en hög arbetslöshet i dag ...”. Det är lite spännande med tanke på hur man normalt brukar beskriva arbetslösheten, inte som hög. Det hände någonting efter regeringsskiftet. Plötsligt var arbetslösheten inte så hög, men nu är den hög igen. Så fortsätter svaret: ”... trots högkonjunktur, att tidigare socialdemokratiska regeringar med samarbetspartierna just gjort det som utredningen säger att vi ska göra.”

Alltså skulle arbetslösheten i dag vara hög bara för att vi har arbetsmarknadsutbildat för tolv år sedan. Det är i sig ett häpnadsväckande påstående. Om man tänker sig det som Josefin är ute efter skulle det fullständigt naturligt vara, om man har en arbetsgivare som söker en viss kompetens och det finns en arbetslös som saknar den kompetensen, att samhällets uppgift är att se till att arbetsgivaren får den kompetensen genom att utbilda den arbetslöse. Precis som Josefin argumenterade är det en självklarhet. Hur kan man få det till att det faktum att vi eventuellt under den socialdemokratiska regeringstiden utbildade byggare för tolv år sedan påverkar så att arbetslösheten är hög i dag? Det är en väldigt märklig kullerbytta i svaret som lite grann visar på arbetsmarknadsministerns desperation i debatten.

Det skulle vara spännande att få det utrett.

Jag har en fråga till. Jag har lätt att förstå att man från högerhåll vill ha en låglöneklass som putsar skorna och klipper gräsmattan och vaxar bilen. Jag gillar det inte, men jag kan förstå det, för det är klassisk högerpolitik. Men jag kan inte förstå varför man är livrädd att bemöta arbetsgivarnas behov av utbildad arbetskraft. Det förstår inte jag. Det är ologiskt oavsett om man är höger eller vänster. Det är bara dumt.

Ytterligare en fråga: Besöker arbetsmarknadsministern aldrig företag, arbetsgivare som ställer de här frågorna? Var finns den utbildade arbetskraften? Vad tänker regeringen göra? De vill anställa, men det finns ingen som motsvarar deras behov. Det finns ingen som de kan ta in nu. Sedan ställer man krav på arbetskraftsinvandring och sådant för att bemöta behoven, som det har kommit förslag på. Så har vi massor med folk som inte vill någonting annat än arbeta men som har fel kompetens. Arbetsmarknadsministern förnekar dem detta, samtidigt som arbetsmarknadsministern förnekar arbetsgivarna att få arbetskraft och kunna utföra sina uppdrag.

Som sagt: Ideologin med låglönearbetsmarknad kommer vi att slåss om. Det är politik. Det är vänster och höger, det må vara hänt. Men den här dumheten, som egentligen är fullständigt onödig, att inte tillfredsställa de arbetslösas behov av utbildning och arbetsgivarnas behov av utbildad arbetskraft är för mig en fullständig gåta.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Hur vore det om debattörerna läste utredningen? Det skulle underlätta debatten, ska jag säga. Om man gör det ser man att i den här utredningen som är 300–400 sidor lång står siffrorna 10 000–15 000 personer i ett stycke. Sedan står de i ett stycke till tre sidor senare. Det finns inget resonemang om varför man har kommit fram till att det just är 15 000 platser, inte på vilket sätt man har räknat ut att det höjer effektiviteten, utan det är bara ett tyckande. Titta gärna en gång till på s. 236 eller något i den stilen.

Om arbetsmarknadspolitiska utbildningar hade svaret på den stora arbetslösheten hade vi inte haft någon arbetslöshet att tala om under den förra mandatperioden, men det var ju inte på det sättet.

Läser man vidare i utredningen kommer man också att hitta vad utredningen är väldigt tydlig med, nämligen att arbetsmarknadspolitiska utbildningar ska ha en kontracyklisk dimensionering, det vill säga att när det är lågkonjunktur kan man ha arbetsmarknadsutbildningar i högre omfattning och när det är högkonjunktur i lägre omfattning. Och de ska vara så dimensionerade att när man närmar sig vändningen i konjunkturen ska man helst ett år i förväg dra ned respektive dra på.

Det innebär, och jag frågade utredaren om just detta, att den neddragning som vi nu gör förmodligen skulle ha påbörjats redan under 2005. Där någonstans skulle neddragningen av volymen av de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna ha gjorts, men det vågade inte den förra regeringen. Men det är vad utredningen föreslår, därför att det låstes fast en massa personer i arbetsmarknadspolitiska utbildningar som borde ha fått ett jobb att gå till redan under 2005 och 2006. Det är svaret på Patrik Björcks fråga.

Sedan vill jag påminna om att utöver de drygt 7 000 platser som finns i arbetsmarknadspolitiska utbildningar av mer traditionellt snitt finns det 190 000 platser i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. Där lägger vi 12,6 miljarder. Det är en väsentlig förbättring just för de grupper som Josefin Brink pekar på, nämligen de som har sett både en och annan lågkonjunktur passera revy under alla år utan att få plats eller utan att hitta en möjlighet att nå en arbetsmarknad.

Diskussionen om matchning är oerhört intressant. Utöver det ekonomiska incitamentet att det ska löna sig att arbeta finns det naturligtvis flera olika dimensioner som vi också kan diskutera. Arbetsförmedlingens fokus på att förmedla arbete, inte förmedla friår och vad det nu kan vara för larv som ni höll på med under förra mandatperioden, är en bra idé och att man har en myndighetsstruktur som är enhetlig med ett tydligt mål. Jag har noterat att Socialdemokraterna inte har deltagit så mycket i den debatten, eftersom man förmodligen delar uppfattningen att det är en bra struktur på myndigheten.

Därtill är utbildningssystemets förmåga viktig. Det som arbetsmarknadspolitiska utbildningar kan göra är oftast att reparera fel som har begåtts tidigare eller att man av sin arbetsgivare, om man har haft ett arbete tidigare, har fått en omskolning eller hjälp att hitta vidare när det gäller kompetenser och annat.

Min utgångspunkt är naturligtvis att Arbetsförmedlingen och de statliga insatserna inte kan göra allt. Men vi ska ha ett utbildningssystem som levererar utbildning av kvalitet och som förbereder unga för att komma ut på arbetsmarknaden. Och vi ska naturligtvis se till att vi har en god omställningsförmåga i övrigt i arbetslivet. Det har vi. Förra året förmedlade Arbetsförmedlingen 830 000 jobb. Vi vet att det i en högkonjunktur motsvarar kanske hälften av de jobb som omsätts under ett år. Det betyder att kanske drygt en och en halv miljon jobb bytte händer förra året. Det är en internationellt sett väldigt hög siffra, och det är jag naturligtvis väldigt glad för.

Patrik Björck pratar om låglönemarknad, ett gammalt hederligt knep. Vad är det för nys? Resultatet av förra årets lönerörelse var väl rätt uppenbart. Det är inte direkt en låglönemarknad som vi har sett växa fram. Till och med Irene Wennemo, LO:s näringspolitiska talesperson, sade i en debatt med mig i radion för ett par månader sedan att någon sådan utveckling ser man inte alls, så det kan vi avfärda.

Anf. 72 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Jag noterar inledningsvis att arbetsmarknadsministern inte bemöter det som jag sade inledningsvis, nämligen att antalet långtidsarbetslösa individer är exakt detsamma som när han tillträdde som arbetsmarknadsminister, trots att arbetslösheten som helhet har sjunkit. Med andra ord är det just de personer som har allra svårast att få jobb som fortfarande inte har fått några som helst bättre chanser att komma in på arbetsmarknaden. Det är ganska relevant i det här sammanhanget, får man ju lov att säga.

Till skillnad från vad arbetsmarknadsministern insinuerar har jag faktiskt läst utredningen. Det som utredningen konstaterar är något som arbetsmarknadsministern inte gillar att höra, och det är att det finns ett visst antal personer som är strukturellt arbetslösa, alltså personer som inte har de kvalifikationer och yrkeskunskaper som krävs på dagens arbetsmarknad. Jag begriper inte varför det är så orimligt för arbetsmarknadsministern att ta in detta. Det här är alltså personer som bevisligen – ungefär 50 000 personer i dag precis som när arbetsmarknadsministern började – trots att de söker jobb efter jobb inte kan hitta jobb, trots att det samtidigt finns en jättestor efterfrågan på arbetskraft.

Det här är personer som behöver rustas för att ha en chans att komma ut på arbetsmarknaden. Men arbetsmarknadsministern vill inte se arbetslöshetsbekämpningen på det sättet utan vill hålla fast vid att det handlar om att människor är för lata, inte vill jobba, tycker att det inte lönar sig att arbeta och jag vet inte vad. Vi har olika inriktning på arbetsmarknadspolitiken, olika syn på vad som är samhällets roll när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Är det vår roll att pressa och stressa människor att ta jobb på vilka villkor som helst, och går det inte får man skylla sig själv och gå in i något slags evighetsgaranti fram till livets slutskede? Eller är

det samhällets uppgift att faktiskt se till att människor kan arbeta, att det finns plats för människor på arbetsmarknaden?

Vi är alla överens om att utbildningssystemet har misslyckats nu precis som det alltid har gjort och att det säkert kan bli mycket bättre. Men varför ska inte samhället erbjuda en chans till, två chanser till, tre chanser till? Nej, därför att det gillar inte arbetsmarknadsministern som politik.

Vad den här utredningen pratar om är att man kan använda arbetsmarknadsutbildningar för att undvika långtidsarbetslöshet, inte sitta och vänta in den, som ministern förespråkar, utan faktiskt se vilka personer det är som löper stor risk att bli långvarigt arbetslösa. Det finns väldigt tydliga indikationer på vilka det är, som nämns i utredningen och på många andra håll. Det är personer som saknar gymnasieutbildning och det är personer som saknar yrkesutbildning. De här personerna är de som har bäst chanser att öka sina möjligheter att få ett jobb genom att gå en kort yrkesutbildning som är anpassad efter de behov som finns på arbetsmarknaden. Den logiken tycker jag är solklar, och den stärks av utredningen.

De 10 000–15 000 platser som föreslås i utredningen är visst belagda. En försiktig uppskattning är att 10–20 procent av de individer som löper störst risk att bli långtidsarbetslösa skulle bli ungefär 10 000–15 000. Det är angivet här. Om arbetsmarknadsministern anser att utredningen är nys och puckon får han naturligtvis gärna hävda det. Men det här står i alla fall angivet i utredningen. Det är inte hämtat ur luften. Det är i vart fall inte jag som har hittat på det.

Är det nu så att man inte har som mål att åstadkomma en låglönearbetsmarknad där människor inte finner en plats på dagens arbetsmarknad, utan det i stället ska tillskapas jobb med låga löner och låga kvalifikationer, ja då är det ju detta som man måste satsa på.

Anf. 73 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag får ge arbetsmarknadsministern rätt i en sak. Någon gång får man vara generös och göra det. Det är klart att vi ska ha en bra, god grundutbildning och en bra, god gymnasieutbildning och så vidare som ger så många ungdomar som möjligt en bra start i livet. Så långt är det rätt. Hur det sedan ska ske är vi inte överens om. Jag tror inte en sekund på att vi kommer att få en bättre utbildning bara för att vi jagar barnen med betyg när de går i förskolan eller drar ned på utbildningskraven för vissa elever, de där som ska borsta arbetsmarknadsministerns skor. Hur den utbildningen ska se ut är vi alltså inte överens om, men att vi måste ha en bra utbildning är helt okej.

Sedan vet vi att oavsett hur bra den blir – den kan bli bättre, och vi har naturligtvis mycket som vi skulle kunna göra bättre även i vår politik – kommer många att behöva en andra och en tredje chans. Det är det vi pratar om.

Kraven kommer att förändras. Den utbildning som man har är kanske inte så relevant för den nya arbetsmarknaden om man 20–30 år senare drabbas av arbetslöshet. Då behöver man den andra och den tredje chansen. Det är precis det vi pratar om och ingenting annat. Vi måste som medborgare få den möjligheten till ytterligare chanser.

Sedan är det detta klassiska att tajmningen är fel, fast arbetsmarknadsministern använder en annan term. Han säger att den är kontracyklisk eller någonting, om man vill cykla baklänges, eller jag vet inte vad det betyder.

Det är lite humor. Vi stod här för ett år sedan och hade samma debatt. De som jag pratade om då, människor av kött och blod som inte fick sin utbildning på ett utbildningscenter i Skövde, hade i dag kunnat vara färdigutbildade byggnadsarbetare och kunnat jobba på byggena i Skövde. Det förmenade arbetsmarknadsministern dem. Dålig tajmning, javisst. Var det dålig tajmning också för ett år sedan? Den utbildningen hade varit slutförd nu.

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Patrik Björck borde kanske ha tittat på Aktuellt i går. Det var jätteintressant. Konkurrensverket undersöker just nu kartellbildningar mellan byggarbetsgivare och byggfack när det gäller att stänga ute just byggelever från praktikplatser i byggindustrin. Det spelar ingen roll hur många platser Arbetsförmedlingen köper. Det går inte att få ut dem, för det finns tydligen hemliga strukturer där som gör det omöjligt. Så låt oss lämna den saken därhän.

Ni läser utredningen som fan, ursäkta, hin håle läser Bibeln. Ni läser den ena sidan men inte den andra. Läser ni 10 000–15 000 platser borde ni kanske läsa detta med kontracyklisk dimensionering också. Det går inte bara att dra på varje sekund med Amsutbildningar, som ju traditionellt sett är en lösning på alla livets problem. Det är precis det utredningen säger, nämligen dimensionera dem efter konjunkturen, dra ned när det går bra på arbetsmarknaden och lite innan så att folk kommer ut i arbete snarare än att gå en arbetsmarknadspolitisk utbildning. Det är precis det vi har gjort. Det var tyvärr för sent, för valet skulle helst ha varit några år tidigare så att vi hade kunnat göra det redan 2005.

Josefin Brink pratar om långtidsarbetslösheten. Den öppna långtidsarbetslösheten ligger kvar på ungefär samma nivåer. Men den totala långtidsarbetslösheten har gått ned med ungefär 20 000 personer. Där har vi det kött och blod som Patrik Björck pratar om. Vi räknar nämligen den som ingår i arbetsmarknadspolitiskt program som arbetslös, för det är det man är om man inte har ett reguljärt arbete. Men ni väljer att gömma arbetslösheten i olika Amsåtgärder, så det är självklart att ni vill ha fler sådana när ni träder till, om ni någon gång gör det, för att kunna dölja arbetslösheten med statistik, precis som ni brukar – tricksa bort den helt enkelt. Det tänker jag inte medverka till.

Patrik Björck och Josefin Brink pratar om den andra chansen. Jag delar helt den uppfattningen. Det finns ganska många personer – 50 000 står det i utredningen, det är förmodligen en låg siffra, det är säkert ännu fler – som har sett en och annan lågkonjunktur passera revy utan att få kontakt med arbetsmarknaden. Det är dem vi ska hjälpa. Det är därför vi lägger 12,6 miljarder på jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga – det är närmare 90 000 platser – just för den kategorin som har det riktigt besvärligt och som behöver det som det tyvärr inte finns några bra svenska begrepp för, nämligen *targeting*, *profiling* och *coaching*.

Vad det egentligen handlar om är att när man kommer in i programmen ska man få en ordentlig genomgång av vad man behöver komplettera med för att kunna fungera på arbetsmarknaden. Man ska sedan ha en ordentlig uppföljning och få det stöd som man behöver. Det kan vara praktikplats, det kan vara utbildning i form av en kompletterande grundskole- eller gymnasieutbildning eller vad man nu behöver för att komma ut på arbetsmarknaden.

I andra ändan ska vi göra det billigare att anställa den som har varit långtidsarbetslös. Det är helt riktigt. Nystartsjobben är en sådan åtgärd där över 13 000 personer, varav hälften har varit borta i mer än två år och var tionde i mer än fem år från arbetsmarknaden, har fått jobb. Det är en bra sak. Nu expanderar vi det från den 1 januari till att gälla offentlig sektor och deltidsarbetslösa. Och det kommer mer kan jag lova!

Går man tillbaka till grunderna för interpellationen, som handlar om en lägsta nivå på 10 000–15 000 platser, vidhåller jag att när man läser utredningarna finns det ingen genomgång av varför detta skulle vara den effektivt lägsta nivån. Det står inget om styckkostnader, upphandlingskostnader eller kvalitetsuppföljning som har lett till att man kan leda det i bevis att det just är 10 000–15 000. Varför inte 20 000 eller 5 000? Det finns ingen som resonerar om detta. Utan man resonerar baklänges att det finns 50 000 personer och då ska det alltså vara 10 000–15 000 platser. Det är inte seriöst att ha det som utgångspunkt.

Det som däremot är seriöst, och som vi tittar mycket noggrant på, är allt det andra som står i utredningen och som Josefin Brink också klokt pekar på i sin interpellation, nämligen kvalitet, uppföljning, olika typer av sätt att verifiera och legitimera utbildningar och vad det nu kan vara. Alla de sakerna är oerhört intressanta, och det plockar vi också in i det framtida arbetet och i diskussionerna med Arbetsförmedlingen om hur vi kan förbättra de arbetsmarknadspolitiska utbildningarnas kvalitet och innehåll.

Anf. 75 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Det är lite märkligt att arbetsmarknadsministern hävdar att sådana verktyg som på modern ”svenska” heter *targeting*, *profiling* och *coaching* ska användas när folk redan har blivit arbetslösa. Detta är verktyg som ska användas för att undvika att människor ska bli långtidsarbetslösa. Detta är verktyg som har tagits fram för att man tidigt ska se vad en person löper för risk att bli långtidsarbetslös. Att sätta in det i jobb- och utvecklingsgarantin är i det närmaste löjligt. Man ska sätta in det direkt. Då kan man identifiera vilka personer som löper stor risk att bli långvarigt arbetslösa och vilka personer som skulle ha hjälp av att få en arbetsmarknadsutbildning. Dem erbjuder vi en sådan utbildning. Att sitta och vänta in långtidsarbetslöshet och sedan konstatera att en person löper stor risk att bli långtidsarbetslös är lite löjligt.

Vad det handlar om, och som står i utredningen, är att de lågutbildades sysselsättningsproblem kan snarast uppfattas som ett strukturellt än ett konjunkturellt problem. Det handlar om att arbetsmarknaden, Sven Otto Littorin, har förändrats. Det finns inte jobb för personer som saknar rätt kompetens. I klartext hjälper inga sänkta ersättningsnivåer eller hårdare sökkraV ett dyft om man inte har de yrkeskunskaper som efterfrågas

av arbetsgivarna. Det spelar ingen roll om man får noll kronor i a-kassa. Har du inget att erbjuda arbetsgivarna som de vill ha får du inte jobb.

Det är bara att konstatera att där skiljer vi oss åt. Vi tycker att det är samhällets uppgift att erbjuda den utbildning som behövs för att man ska ha en chans att få ett jobb, medan arbetsmarknadsministern framhårdar mer av den medicin som inte gett några som helst resultat, nämligen mer av hårdare tag och tuffare villkor för de arbetslösa. Jag kan bara konstatera att här skiljer vi oss mycket åt. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern tänker om. Men jag misstänker att han tyvärr inte kommer att göra det.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! De som har kort tid i arbetslöshet ska ha ett jobb att gå till, inte ett Amsprogram. Det måste vara min utgångspunkt. Därför ska vi ha en politik för arbete, inte en politik för höjd a-kassa eller fler Amsutbildningar.

Resultatet pratade Josefin Brink om på slutet. Det kan vi läsa oss till. Var fjärde minut har en svensk som tidigare befunnit sig i arbetslöshet eller utanförskap lämnat det utanförskapet och kommit in på arbetsmarknaden, fått ett jobb att gå till, en arbetsgemenskap att känna trygghet i, en lön att leva på och en framtid att se fram emot. Det är inte bara statistik, det är människor av kött och blod. Det är tre Borlänge tillbaka i arbete eller tolv Söderhamn eller vad jag nu ska jämföra med. Det är människor som har just det vi alla pratar om, nämligen en arbetsgemenskap. Det är precis just det som sker.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2007/08:317 om stödet till tidskriften Mana

Anf. 77 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Siv Holma har frågat mig vad jag avser att göra för att en politisering av Statens kulturråds bidragsgivning förhindras. Frågan är ställd mot bakgrund av den uppkomna debatten kring det statliga stödet till tidskriften Mana.

Låt mig inleda med att understryka vikten av en mångfald av kulturtidskrifter i landet. Tidningar, tidskrifter och andra medier fyller en oerhörd viktig funktion för demokratin och yttrandefriheten. Det statliga stödet till kulturtidskrifter uppgår till ca 23,5 miljoner kronor och är en förutsättning för många tidskrifters existens.

För de statliga produktions- och utvecklingsstöden till kulturtidskrifter gäller förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter och Statens kulturråds regleringsbrev. Syftet med stödet är enligt förordningen att främja en kulturellt värdefull mångfald i utbudet av kulturtidskrifter. Vid prövningen av frågor om produktionsstöd ska Kulturrådet beakta att stödet främst ska främja hög kvalitet och ett mångsidigt utbud av åsikter och behandlade ämnen. Riktlinjerna är tydliga och lämnar

Prot. 2007/08:59
29 januari

Svar på
interpellationer

enligt min uppfattning inget utrymme för en politisering av bidragsgivningen.

Statens kulturråd har sedan årsskiftet en ny styrelse med fullt ansvar. I medierna har det framställts som om beslut om stöd till tidskriften Mana redan varit fattat och att det är den nya styrelsen som står bakom det. Jag vill därför gärna klargöra att det var den tidigare styrelsen, för övrigt i huvudsak tillsatt av den förra regeringen, som diskuterade tidskriftens innehåll vid styrelsemötet i december. Vid det första möte som den nya styrelsen höll den 9 januari i år bordlades frågan om stöd till tidskriften Mana till den 25 januari.

Kulturrådet har som vi vet en grannliga uppgift att besluta om bidrag till ett mycket stort antal kulturändamål. Det är naturligt att ledamöter i styrelsen såväl som i referens- och arbetsgrupper gör olika kvalitativa bedömningar när det gäller bidragsgivningen och även för diskussioner kring dessa frågor. Jag har dock fullt förtroende för att Kulturrådet utifrån gällande regelverk hanterar sitt uppdrag på ett fullgott sätt och tar ansvar för en väl avvägd bidragsfördelning.

Anf. 78 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag tackar för kulturministerns svar om att riktlinjerna är tydliga och enligt ministern inte lämnar något utrymme för politisering av bidragsgivningen. Orsaken till att jag ställde interpellationen var de allt högre tonlägena i debattinlägg som kom från personer som ingår i Kulturrådets beslutsprocess om att ge bidrag till bland annat tidskriften Mana. Det var synpunkter som enligt min uppfattning går på tvärs mot vad kulturministern uttryckte i sitt svar. Det har varit synpunkter som gått ut på att tidskrifter med vissa, särskilda, demokratiska åsikter inte skulle få statligt stöd. För många av oss som följt debatten verkade det som om Mana valts ut som den tidskrift som skulle bli ett pilotfall i den nya alliansregeringens syn på stöd till tidskrifter. Opinionen blev stark. Kulturrådet beslutade om fortsatt stöd till tidskriften. De fick ett lägre stöd än tidigare för papperstidskriften och samtidigt högre än referensgruppens förslag för nättidskriften. Trots det positiva beslutet kvarstår en del frågeställningar.

Fru talman! På DN:s debattsida den 28 juni förra året skrev kulturministern i samband med att hon tillsatte Kulturutredningen att kulturmålen behöver formuleras på nytt ”så att de fångar upp innehållet i en ny kulturpolitik”. Jag brukar, när jag är ute i landet och talar om kultur, beskriva kulturpolitiken som att det i grunden handlar om demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Det handlar om att värna yttrandefriheten och att skapa reella förutsättningar för alla att använda den. Det handlar om att verka för att alla ska få möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt eget skapande. Det handlar om att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar. Det handlar alltså inte om all den kultur som stöds kommersiellt. Ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället. Bevara och bruka kulturarvet. Främja bildningssträvandet. Främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Jag förstår därför inte varför målen ska formuleras på nytt. Det är väl inte målen som är problemet. Problemet är att vi inte nått målen till fullo. Och hur ska vi då nå målen? Det handlar om att kulturpolitikens uppgift är att ekonomiskt ansvara för att det finns en kulturell infrastruktur som rymmer olika konstnärliga och kulturella uttryck. Det innebär att samhället tar ett ansvar för att skapa förutsättningar för rimliga ekonomiska villkor för de olika kulturella uttrycken och deras utövare. Delar kulturministern uppfattningen att problemet inte är målen utan att vi ännu inte nått dem? Delar kulturministern uppfattningen att kulturpolitikens uppgift är att se till att det finns en kulturell infrastruktur och att ge rimliga ekonomiska villkor till det som finns inom den, kultur och kulturarbetare?

Fru talman! Kulturtidskrifterna spelar en stor roll för opinionsbildningen. Att det även gäller de små tidskrifterna har slagits fast av bland annat Demokratiutredningen. Samtidigt kläms de små kulturtidskrifterna åt alltmer.

En orsak är att ägarkoncentrationen har fullbordats också på distributionens område. Nu finns det bara två distributörer av vikt kvar, Bonnierägda Tidsam och Interpress, som uppgått i en norsk internationell koncern, Narvesen.

Jag återkommer i mitt nästa anförande.

Anf. 79 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Låt mig lyfta fram två viktiga aspekter i denna interpellationsdebatt. För det första är det Siv Holmas intressanta fråga om eventuella åtgärder mot förmodad politisering av Kulturrådets bidragsgivning. För det andra är det frågetecknen kring själva tidskriften Mana och det med skattemedel finansierade stödet.

Siv Holma väckte sin interpellation innan Kulturrådets styrelse hade fattat det avgörande beslutet. I fredags meddelades så att tidskriften Mana även för kommande år får stöd. Nu fick alltså Mana sina slantar. Vad menar Siv Holma att kulturministern skulle ha gjort ifall detta *inte* blivit utfallet? Politiska pekpinor och diktat? Den politiska styrning som Siv Holma möjligtvis är rädd för på ett plan efterlyser hon genom sin frågeställning faktiskt på ett annat.

Utanför de mest vänsterinriktade kretsar, sekter och skrivarlyor finns det ett antal personer som på i deras mening goda grunder kan tycka att det är fel att Mana uppbär stöd. Jag hoppas dock aldrig att dessa ställer frågor till kulturministern om vad hon avser att göra för att stoppa politiseringen då styrelsen går till beslut. Jag tror nämligen på det personliga ansvar som bärs av Kulturrådets styrelse.

Däremot kan det ju finnas anledning att rent allmänt fundera på själva stödformerna. Hur länge bör exempelvis en tidskrift kunna räkna med stöd? Ska det vara för evigt eller tidsbegränsat? Som relief till den förda debatten kan nämnas att vid det senaste beslutet fick åtta tidskrifter stöd som inte hade haft det föregående år, sjutton fick höjt jämfört med tidigare, åtta fick avslag jämfört med tidigare av kvalitetsskäl och tolv fick en sänkning jämfört med tidigare av kvalitetsskäl. Totalt handlade det om 147 ansökningar. Vad vet vi andra egentligen om de bakomliggande faktorerna?

Ärendena bereds av en referensgrupp, och just i fallet med tidskriften Mana har det offentligt kommit fram att det funnits olika uppfattningar. I grunden är det bra. Frågan är väl hur man hamnar i en sådan där referensgrupp – och möjligtvis hur man borde åka ur en sådan grupp. Enligt Sydsvenska Dagbladet har under fjolåret fyra av de sju ledamöterna anmält jäv då stödet till olika tidskrifter har behandlats.

Fru talman! Inte bara tidskriftsstödet bereds på detta sätt utan så även litteraturstödet. Det finns anledning att, inspirerad av Siv Holmas interpellation, ställa sig frågan om vilka politiska och ideologiska riktningar som styr sida vid sida med den egna uppfattningen om smak, språk och form. Den som ser vilka tidskrifter och vilken litteratur som får ta emot skattebetalarnas pengar förmedlade via Kulturrådet kan möjligen göra en reflexion om politisering och snedvridning – men inte till vänsterns och de socialistiska idéernas nackdel.

Fru talman! Den diskussion som nu förs är välkommen därför att den fäster uppmärksamhet på de inslag av godtycklighet och personligt tyckande som finns. Därmed finns det kanske större behov av insyn, bredd och mångfald i de organ som bereder dessa stödärenden. Det andra är själva intresset för tidskriften Mana, som författaren Dilsa Demirbag-Sten genom sin kritik skapat. Det är hon som för oss som inte dagligen följer denna publikation påmint om sådana landvinningar i svensk publicistisk tradition som nr 2 år 2005 – och jag citerar, för det här är rälit – ”Folk(e)partiets bleke husnigger” om en fp-politiker eller som Mana nr 5/6 2003: ”Hata Israel”.

Fru talman! För egen del skulle jag helst vilja mana till försiktighet.

Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Vi kan alltid föra ett antal olika debatter. Siv Holmas frågeställning i interpellationen gällde vilka åtgärder ministern avser att vidta så att en politisering av Kulturrådets bidragsgivning förhindras. Därefter gav sig Siv Holma in i en diskussion om kulturmålen och Kulturutredningens kommande slutsatser. Vi kanske kan komma in på det också, men jag tycker ändå att vi till att börja med ska hålla oss till saken och den fråga det gäller.

Jag tycker också att stödet till kulturtidskrifter är en viktig fråga. De här tidskrifterna har ofta journalister som får möjlighet att lägga längre tid och också, kan man väl säga, mer möda vid att utforma sina artiklar och essäer, vilket behövs i ett samhälle där nyhetsflödet är så snabbt som det är.

Vi har kunnat konstatera att stödet till kulturtidskrifterna har ökat under senare tid. Nu finns det 23 ½ miljon kronor. Att det har kunnat öka beror på att vi har minskat detaljstyrningen för Statens kulturråd så att de själva friare kan avgöra vilka som ska få stöd. Därmed har också nättidskrifter kunnat få stöd.

Hans Wallmark har redan redogjort för hur många nya som har kommit i fråga som inte tidigare har fått stöd och vilka som har fått höjt stöd. Det behöver jag inte upprepa.

Vi kan titta lite på rollfördelningen och vem som gör vad. Riksdagen beslutar om de kulturpolitiska målen – vi kan återkomma till dem. Regeringen beslutar om mål och riktlinjer för Kulturrådet och utser styrelse. Kulturrådet utser referensgrupper och arbetsgrupper för att bereda de

många ärenden som Kulturrådet varje sammanträde har att ta ställning till.

Som minister varken ska eller bör jag lägga mig i de enskilda besluten.

Vill vi ha en politiseringsdebatt? Hans Wallmark var också inne på det. Nej, jag tror inte det. I det specifika fallet med tidskriften Mana är de uppgifter som har figurerat i debatten som har gällt rasism och antisemitism i så fall inte heller en fråga för Kulturrådets styrelse eller ens dess referensgrupp. Det är en fråga för rikskanslern.

Eftersom Siv Holma i någon mening misstänker att det har kommit nya riktlinjer och att den nya regeringen avser att sätta avtryck vill jag påpeka igen att den här diskussionen uppstod i den referensgrupp som tillsattes av den förra styrelsen. Det här är ingenting som har initierats av den nya styrelsen. Det är viktigt att komma ihåg.

Det är inte märkligt att det förekommer resonemang i referensgrupperna. Det är ju därför de sitter där. De har olika infallsvinklar, olika erfarenheter och olika kunskaper. Så måste det också vara.

Att diskussionen den här gången kom att gälla tidskriften Mana och fick sådana enorma proportioner kan man naturligtvis fundera över, men särskilt konstigt är det inte. Jag välkomnar snarare att det blir en debatt. Många tycker kanske att det har varit väldigt tyst på kulturområdet.

Flera av kulturmålen, som Siv Holma lyfter fram, har vi redan i våra grundlagar. Det gäller yttrandefrihet och tryckfrihet. Det är inte något som kommer att ifrågasättas av en kommande utredning.

Anf. 81 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Kulturministern undrar varför jag tar upp frågor kring kulturmålen. Kulturmålen är av principiell vikt för det som bidragsgivningen följer, även om man har brutit ned det i mindre delmål. Jag tog upp det därför att jag funderade över vad som kommer att ske med kulturmålen eftersom kulturministern uttryckte sig som hon gjorde i juni. Av det skälet finns de med. De har betydelse för vad som kommer att hända i framtiden.

Jag tänkte ta upp frågan om att nättidskrifterna växer till antal och kvalitet. Föreningen för Sveriges nättidskrifter har i dag drygt 40 medlemmar. De pengar som avsätts för stöd till kulturtidskrifter räcker inte till för papperstidskrifterna. Då är det inte vettigt att klämma in även nättidskrifterna under denna post.

I höstas skrev Vänsterpartiet i sin budgetmotion om anslaget till kulturtidskrifter att samtidigt som anslaget enligt regeringens förslag alltså krymper har regeringen utlovat ett stöd till nättidskrifter, ett stöd som Vänsterpartiet i flera år har efterfrågat. Vi menar att eftersom det tidskriftsstöd som finns är underdimensionerat redan i dag och har svårt att rymma nya intressanta papperstidskrifter är det omöjligt att också rymma nättidskrifterna inom samma ramar. Det var därför som vi ville ge 3 miljoner mer än regeringen för kulturtidskrifterna och deras distribution.

Jag vill passa på att fråga kulturministern: På vilket praktiskt och konkret sätt prioriterar och värnar alliansregeringen yttrandefriheten på tidskriftsområdet? Kommer regeringen att öka de ekonomiska resurserna för detta viktiga kulturpolitiska område?

Fru talman! Jag har följt debatten i medierna. Jag får väl erkänna att det var debatten som gjorde mig extra intresserad av Mana, och jag lånade några exemplar. Det var en intressant läsning och det är lätt att konstatera att tidskriften fyller ett tomrum i den likriktade debatt som i dag finns i de etablerade tidningarna.

Fru talman! I DN säger Mats Svegfors att det ska märkas att de borgerliga styr. Liknande ordalydelser tror jag att även kulturministern har använt. Vad står det för? Står det för en uppfattning att kultursektorn är för mycket vänster? Kan kulturministern mer konkret redogöra för på vilket sätt det kommer att märkas att det är de borgerliga som styr på framför allt det område som dagens interpellationsdebatt handlar om, det vill säga kopplingen mellan det politiska innehållet i tidskrifterna och bidragsgivningen?

Anf. 82 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Jag gör några reflexioner. Jag tycker att det är begåvat av vår regering och kulturministern att tillsätta den här utredningen under Eva Swarz ledning för att undersöka de kulturpolitiska målen. Jag tycker att mål som har över 30 år på nacken finns det all anledning att revidera och fundera över. Ett råd och tips i all välmening till kulturministern kan vara att de filmpolitiska målen är 40 år gamla. Man kanske skulle kunna vända något på dem också.

Siv Holma retirerar nästan helt från de grundläggande frågorna i sin interpellation, nämligen hur stödet fördelas. Jag tycker att det som kulturministern pekar på är viktigt. Det här är ju inte något nytt. Det är ett beredningssätt som har funnits under lång tid.

Vad som har skett den senaste tiden är att det har kommit artiklar som säger: Tidskrift rasar mot Kulturrådet. Det är inte att Mana har ifrågasatts. Bo Axelsson till exempel, chefredaktör för tidningen Boken, säger att det är ett koteri och att man delar ut pengar till sig själv, och så kritiserar man beredningsorganen. En annan kritiker är Kjell Genberg som har drivit deckarmagasinet Dast i 40 år och som nu lägger ned pappers-tidningen för att man har fått halverat stöd.

I Sydsvenska Dagbladet lyfter man fram att ca 18 procent av de 16 miljoner som delas ut – drygt 2,8 miljoner – går till fem tidningar. De övriga 100 tidningarna får dela på resten.

Borde inte Siv Holma reflektera något kring urgallringsförfarandet? Jag tycker att det finns all anledning att föra en intressant diskussion om hur man gallrar ut tidningarna.

Poesitidskriften Post Scriptum har valt att lägga ned eftersom man protesterar mot hur Kulturrådets beredningsgrupp har fördelat pengarna.

Siv Holma säger att det finns intressanta papperstidskrifter. Räkna hon Mana dit? I så fall exakt vilken rubrik eller vilket tema tycker hon var extra intressant? Hata Israel?

Anf. 83 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det som är intressant med kulturdebatter är att de gärna spänner över så många fält.

De sju kulturmålen som vi har levt med i 30 år är väl ändå tämligen okända för många. Det är knappast ens något som man har i eldskrift på institutionerna när man sätter upp verksamhetsplaner eller funderar på

vad man ska satsa på framöver. Att Kulturutredningen har som uppdrag att också se över de kulturpolitiska målen för att se om de rimmar med vår tid är inte särskilt märkligt. Det har hänt väldigt mycket under 30 år. Den diskussionen har vi haft ett par gånger här. Vi kan nämna globaliseringen, murens fall och att nästan var femte svensk i dag har rötter i andra länder. Vi kan tala om vårt medlemskap i EU. Vi kan tala om urbaniseringen. Sverige ser inte likadant ut, och vi vill ha levande kultur- mål. Det är inget konstigt i detta.

Vilka ska få stöd och vilka ska inte få stöd? Det är aldrig någon självklarhet att man ska kunna få statligt stöd. Ibland kan det låta så. Inte ens om man har en publikation av kvalitet, som vi talar om, är det en självklarhet. Det räcker inte. Men det är klart att det med Siv Holmas och Vänsterpartiets sätt att resonera alltid finns mer pengar. Man vill gärna lägga beslag på betydligt mer av människors löner för att dela ut till det man tycker är rätt och riktigt själv.

Det var också fråga om det uttalande som Mats Svegfors hade gjort om att det ska märkas att det är en ny regering, att det är en alliansregering som styr. Men det är väl fullkomligt självklart! Vi har ett antal mål, ambitioner och prioriteringar för kulturpolitiken. Självklart måste det också märkas när Kulturrådet ska fördela stöd.

Det handlar bland annat om barns och ungas rätt till kultur. Det handlar om att vi ska värna kulturarvet. Det handlar om kulturskapares villkor. Däri ligger också utbyggnaden av allianserna. Kulturrådet har haft en viktig uppgift att se hur man kan bygga upp en musikallians. Det har också naturligtvis att göra med upphovsrättsfrågor och internationalisering. Inte är det konstigt att den nya styrelsen uppfattar att det har kommit en ny regering.

Anf. 84 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag hade inte för avsikt att ta debatten om Manas innehåll och kommer inte heller att göra det. Jag skulle vilja rekommendera Hans Wallmark att ta del av den analys som Arne Ruth har gjort av materialet.

Det är viktigt att det finns en bredd när det gäller åsikter, oavsett om min politiska uppfattning råkar vara åt det ena eller andra hållet. Det är oerhört viktigt. Det är därför jag har fokuserat på de kulturpolitiska målen, för det läser jag in i dem.

Vad jag har förstått av kulturministern är problemet inte att kulturmålen har blivit uppfyllda. Problemet är att de inte är korrekt formulerade. Efter dessa 30 år som de har funnits ska de omformuleras. Jag kan bara säga att för mig är demokratin, yttrandefriheten och de mänskliga rättigheterna universala och blir inte någonsin föråldrade.

De ambitioner som kulturministern har på området tidskrifter innebär att det inte kommer att bli ökade ekonomiska resurser. Framtiden får utvisa hur det kommer att bli. Man kan säga att det är ett viktigt område, men när man har sagt det ska det också följa någon form av handling.

Anf. 85 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Nej, Siv Holma, jag varken kan eller ska ge mig in i enskilda tidskrifters innehåll, så vi kommer inte att diskutera vare sig rubriker eller något annat i tidskriften Mana här. De får försvara sig själva i olika debatter, och det gör de också.

När det gäller de kulturpolitiska målen och universella rättigheter kan man absolut tycka så. Visst är yttrandefriheten, tryckfriheten och allas rätt till kultur någonting som vi alla håller högt och som är självklart. Men jag skulle gärna se att dessa kultur mål var vassare, att de faktiskt betydde någonting mer och gav avtryck och inte bara var någonting som alla kan instämma in i och som kanske egentligen därmed inte heller betyder så mycket.

Det kommer alltid att finnas de som tycker att demokratin, yttrandefriheten och tryckfriheten inte är tillräckligt tillgodosedda. Men låt oss se vad utredningen kommer fram till. Vi har över huvud taget inte talat om resurser, ökade eller minskade. Det är en process som ligger framför oss. Men med Kulturrådets nya riktlinjer och minskade detaljkrav har man kunnat öka stödet till tidskrifterna.

Alltmer av debatten förs på nätet. Tidigare har man inte kunnat ge stöd till kulturtidskrifter på nätet, därför att regleringarna och riktlinjerna inte har varit utformade så. Nu kan man göra det. Det är någonting som jag vet att Siv Holma och hennes parti har talat för. Egentligen skulle jag vilja att man gav både regeringen och Kulturrådet en stor applåd för att man verkar i denna riktning.

Debatten kommer alldeles säkert att fortsätta, även om just den här inte har handlat så mycket om kulturtidskrifterna som om de kulturpolitiska målen. Dem kommer vi också att återkomma till.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM59 En inre marknad för framtidens Europa KOM(2007)724 till näringsutskottet

2007/08:FPM60 Ökning av mjölkkvoter KOM(2007)800, KOM(2007)802 till miljö- och jordbruksutskottet

2007/08:FPM61 Förordning om ny uppförandekod för datoriserade bokningssystem för flygresor KOM(2007)709 till näringsutskottet

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 25 januari

2007/08:338 Svenska politiska idéstiftelser

av Tobias Krantz (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:339 En obligatorisk a-kassa

av *Patrik Björck* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:340 Förbud mot kompletterande sjukförsäkringar

av *Patrik Björck* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:341 Konsekvenserna av domen i Laval-målet

av *Patrik Björck* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

den 28 januari

2007/08:342 Regeringens bostadspolitiska rivningspolitik

av *Carina Moberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Interpellation 2007/08:338 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 januari.

Interpellationerna 2007/08:339–342 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 januari

2007/08:657 Åtgärder mot den organiserade brottsligheten

av *Lars Johansson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:658 Ljudföroreningar i offentlig miljö

av *Finn Bengtsson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:659 Subventioner till biobränslen

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:660 Kommersiell service i glesbygden

av *Marie Nordén* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:661 Ny lag mot diskriminering och funktionshindrade

av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:662 Inventering av rovdjursstammar

av *Gunnar Sandberg* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:663 Energibesparingar

av *Gunnar Sandberg* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:664 Avrättning av minderåriga i Iran
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:665 Utnyttjande av utländsk arbetskraft
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:666 Momskompensation till privata alternativ
av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

**2007/08:667 Behandling av frågor om jobbtrafficking vid minister-
rådsmöten**

av *Lars Mejern Larsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

den 29 januari

2007/08:668 Tydliga och enhetliga mål för ICT-området
av *Eliza Roszkowska Öberg* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Frågorna 2007/08:657–667 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 januari.

Fråga 2007/08:668 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 29 januari

2007/08:609 Ingrepp på yttrandefriheten
av *Fredrik Schulte* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:638 Vattenfalls omorganisation och dess påverkan på eldistribution och driftsäkerhet
av *Johan Löfstrand* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:642 Likformighet och enkelhet i skattesystemet
av *Britta Rådström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

19 § Kammaren åtskildes kl. 19.56.

Prot. 2007/08:59
29 januari

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.58 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Meddelande om aktuell debatt	1
4 § Meddelande om frågestund	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 2007/08:307 om minskande antal lediga hyresrätter.....	3
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	3
Anf. 2 EGON FRID (v).....	4
Anf. 3 LENNART PETTERSSON (c).....	5
Anf. 4 HILLEVI LARSSON (s)	6
Anf. 5 EWA THALÉN FINNÉ (m).....	7
Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp).....	8
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	9
Anf. 8 EGON FRID (v).....	10
Anf. 9 LENNART PETTERSSON (c).....	10
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (s).....	11
Anf. 11 EWA THALÉN FINNÉ (m).....	11
Anf. 12 LARS TYSKLIND (fp).....	12
Anf. 13 Statsrådet MATS ODELL (kd)	12
Anf. 14 EGON FRID (v).....	13
Anf. 15 Statsrådet MATS ODELL (kd)	14
7 § Svar på interpellation 2007/08:313 om annonsering av generaldirektörstjänster.....	15
Anf. 16 Statsrådet MATS ODELL (kd)	15
Anf. 17 PETER HULTQVIST (s).....	16
Anf. 18 Statsrådet MATS ODELL (kd)	17
Anf. 19 PETER HULTQVIST (s).....	17
Anf. 20 Statsrådet MATS ODELL (kd)	18
Anf. 21 PETER HULTQVIST (s).....	19
Anf. 22 Statsrådet MATS ODELL (kd)	19
8 § Svar på interpellation 2007/08:321 om åtgärder för att säkerställa lagligheten i upphandling av rekryteringskonsulter.....	20
Anf. 23 Statsrådet MATS ODELL (kd)	20
Anf. 24 BERIT ANDNOR (s).....	20
Anf. 25 Statsrådet MATS ODELL (kd)	21
Anf. 26 BERIT ANDNOR (s).....	22
Anf. 27 Statsrådet MATS ODELL (kd)	23
Anf. 28 BERIT ANDNOR (s).....	23
Anf. 29 Statsrådet MATS ODELL (kd)	24
9 § Svar på interpellation 2007/08:312 om Försäkringskassan och deltidssjuka.....	24

Anf. 30 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	24
Anf. 31 KURT KVARNSTRÖM (s).....	25
Anf. 32 HILLEVI LARSSON (s).....	26
Anf. 33 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	26
Anf. 34 KURT KVARNSTRÖM (s).....	27
Anf. 35 HILLEVI LARSSON (s).....	29
Anf. 36 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	29
Anf. 37 KURT KVARNSTRÖM (s).....	30
Anf. 38 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	31
10 § Svar på interpellation 2007/08:315 om Försäkringskassans trovärdighet	31
Anf. 39 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	31
Anf. 40 PETER HULTQVIST (s).....	32
Anf. 41 HILLEVI LARSSON (s).....	33
Anf. 42 STAFFAN DANIELSSON (c).....	34
Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
Anf. 44 PETER HULTQVIST (s).....	37
Anf. 45 HILLEVI LARSSON (s).....	38
Anf. 46 STAFFAN DANIELSSON (c).....	38
Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	39
Anf. 48 PETER HULTQVIST (s).....	40
Anf. 49 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	41
Ajournering.....	42
Återupptagna förhandlingar	42
Ajournering.....	42
Återupptagna förhandlingar	42
11 § Svar på interpellation 2007/08:300 om hinder för vindkraftsutbyggnad.....	42
Anf. 50 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	42
Anf. 51 ALF ERIKSSON (s).....	44
Anf. 52 LENNART PETTERSSON (c).....	45
Anf. 53 LARS TYSKLIND (fp).....	46
Anf. 54 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	47
Anf. 55 ALF ERIKSSON (s).....	48
Anf. 56 LENNART PETTERSSON (c).....	49
Anf. 57 LARS TYSKLIND (fp).....	49
Anf. 58 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	50
Anf. 59 ALF ERIKSSON (s).....	51
Anf. 60 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	51

12 § Svar på interpellation 2007/08:276 om outbetalda pengar till arbetslösa	52
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	52
Anf. 62 PATRIK BJÖRCK (s).....	52
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	53
Anf. 64 PATRIK BJÖRCK (s).....	55
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	56
Anf. 66 PATRIK BJÖRCK (s).....	56
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	57
13 § Svar på interpellation 2007/08:306 om effekten av arbetsmarknadsutbildning.....	57
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	57
Anf. 69 JOSEFIN BRINK (v).....	58
Anf. 70 PATRIK BJÖRCK (s).....	59
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	60
Anf. 72 JOSEFIN BRINK (v).....	61
Anf. 73 PATRIK BJÖRCK (s).....	62
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	63
Anf. 75 JOSEFIN BRINK (v).....	64
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	65
14 § Svar på interpellation 2007/08:317 om stödet till tidskriften Mana	65
Anf. 77 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	65
Anf. 78 SIV HOLMA (v).....	66
Anf. 79 HANS WALLMARK (m).....	67
Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	68
Anf. 81 SIV HOLMA (v).....	69
Anf. 82 HANS WALLMARK (m).....	70
Anf. 83 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	70
Anf. 84 SIV HOLMA (v).....	71
Anf. 85 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	71
15 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	72
16 § Anmälan om interpellationer	72
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	73
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	74

Tryck: Elanders, Vällingby 2008